

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΤΕΧΝΗ

Γηράσκω άει
πολλά διδασκόμενος

Σόλων

ΕΤΟΣ 23ον

ΤΕΥΧΟΣ 127

ΜΑΡΤΙΟΣ — ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1978

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ» (Δραγατσανίου 6)

Τηλέφ. 3246-837

C. Leadbeater	Σ' εκείνους που πενθοῦν	20
Besant - Leadbeater	Ἡ Ἀτραπὸς τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ	150
N. Sri Ram	Προσέγγισις πρὸς τὴν Πραγματικότητα	30
»	Αἱ βαθύτεραι ὅψεις τῆς Ζωῆς	30
»	Εἰς ἀναζήτησιν τῆς Σοφίας	50
Ed. Arnold	Τὸ Φῶς τῆς Ἀσίας	60
Irving S. Cooper	Ἡ Μετενσαρκωσις	80
An. Besant:	Ἡ ἀπόκρυφη ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου	80
Vivekananda	Κάρμα - Γιογκα	80
Βενετοῦ - Ἰλαρίωνος	Φῶς στὴν Ἀτραπὸ	40
Krishnamurti	Στὰ πόδια τοῦ Διδασκαλοῦ (ἐκδ. 1966)	40
»	Στοχασμοὶ πᾶνω στὴ ζωὴ (Α' σειρά)	200
»	Στοχασμοὶ πᾶνω στὴ ζωὴ (Β' σειρά)	200
»	Ἐλευθερία, ἀρχὴ καὶ τέλος	200
»	Ἐκπαιδεῦσι καὶ σημασία ζωῆς ἄδ. 100 δεμ.	150
»	Στὴ σιγὴ τοῦ Νου	150
»	Ἡ ἀναγκαιότητα τῆς ἀλλαγῆς	150
Ἀντ. Ἀδριανόπουλος	Ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ Ζωὴ	150
»	Οἱ Νόμοι τῆς Ζωῆς	100
Ἰω. Βασιλῆ	Τὸ Σημειωματᾶριό ἐνὸς Μύστου	200
»	Τὰ φυσικὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου	100
Γεώρ. Μαλτέζου	Τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια	150
K. Μελισσαροπούλου	Ἀποκρυφισμός καὶ Μυστικισμός ἄδ. 40, δεμ.	80
»	Μελετήματα ἄδ. 90, δεμ.	140
»	Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὸν Κρισναμούρτι ἄδ. 90, δεμ.	140
»	Εἰσαγωγή στὴ Θεοσοφία ἄδ. 100, δεμ.	150
»	ΜΗΤ!Σ (Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας) δεμ.	150
»	Τὰ βήματα τῆς Φιλοσοφίας Α' ἄδ. 100, δεμ.	140
»	Τὰ βήματα τῆς Φιλοσοφίας Β!	120
»	Ὁ Ἰησοῦς	80
»	Ὁ Κομήτης (Θέατρο ἰδεῶν)	50
»	«Ἀγνώστῳ Θεῷ»	20
Πίναξ	Αἰώνιος Δεῖπνος	25
«ΙΛΙΣΟΣ». Ἐπιλογὴ ἐτῶν 1956 - 58 καὶ 1959 - 61, ἐκάστη χρυσῶδ.		200
	Διὰ τοὺς συνδρομητὰς ἐσωτερικοῦ τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ»	160
Περιοδικὸν «ΙΛΙΣΟΣ», Τόμοι χαρτόδετοι 1971 - 76 ἕκαστος		130
	Τόμος 1977	150

Ἀποστέλλετε τὸ ἀντίτιμον διὰ νὰ τὰ λάβετε ταχυδρομικῶς.

(Αἱ ἀπεστολαὶ ἐπὶ ἀντικαταβολῇ ἐπιβρύνονται μὲ δραχμάς 40)

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 30

ΣΥΝΔΡΟΜΗ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 150 Ἐξωτερ. \$ 6 Ἀεροπ. \$ 10

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

Δραγατσανίου 6 (Πλ. Κλαυθμώνος), ΑΘΗΝΑΙ - 122

Διευθυντής ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Έπιμελητής ύλης ΧΡΙΣΤΟΣ ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ 23ον ◆ Μάρτιος — Άπρίλιος 1978 ◆ ΤΕΥΧΟΣ 127

Κριτική έπαλξη τών άξιων του πολιτισμοϋ

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ

ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ

Ύπο Γεωργίου Δ. ΚΑΨΩΜΕΝΟΥ
Καθηγητού - Θεολόγου - Λογοτέχνου

Τίθεται μπροστά μας τὸ θέμα, ποιά θέση παίρνει ὁ Χριστιανισμὸς ἀπέναντι στὶς ἄλλες θρησκείες, ἂν τοὺς ἀναγνωρίζει στοιχεῖα ἀλήθειας ἢ ὄχι, ἂν τὶς δέχεται σὰν παράλληλες ἀξίες λυτρωτικῆς ἀγωγῆς γιὰ τὴν ἱστορικὴ καὶ πνευματικὴ τελείωση τοῦ ἀνθρώπινου. Γένους σὲ παγκόσμια κλίμακα.

Ἡ ἀπάντηση θὰ δοθεῖ ἀπὸ ποικίλες συσχετικὲς ἀφετηρίες, τὴ δογματικὴ, τὴ θεολογικὴ, τὴ φιλοσοφικὴ.

I. Ἡ δογματικὴ ἀποψη:

Ὁ Χριστιανισμὸς σὰν συγκροτημένο δογματικὸ σύστημα προκηρύσσει τὴν ἀρχὴ τοῦ «σπερματικοῦ λόγου». Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἀναγνωρίζει σπέρματα ἀλήθειας καὶ στὶς ἄλλες θρησκείες. Ἡ ἀρχὴ ἢ τὸ δόγμα τοῦ σπερματικοῦ λόγου ἔχει τὴν προέλευσή του ἀπὸ τὰ πρῶτα χριστιανικὰ χρόνια. Τὶς ρίζες του βρίσκομε σ' αὐτὴ τὴν Ἀγία Γραφή. Ἀναφέρομε μόνο τὴ μαρτυρίαν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννη. Λέγει γιὰ τὸ Λόγον τοῦ Θεοῦ ὅτι «ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον (α', 9).

Τῇ διδασκαλίᾳ αὐτῇ διαμόρφωσαν καὶ ἐυσυστηματοποίησαν οἱ ἀπολογητὲς τοῦ 6' αἰῶνα μ.Χ., μὲ κορυφαῖο τὸν φιλόσοφο καὶ μάρτυρα Ἰουστίνου (4—165).

Ὁ Ἰουστίνος τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν δὲν τὴ θεωροῦσε σὰν «κενὴ ἀπάτη». Τὰ διδάγματά της, ἂν καὶ δὲν ἦσαν ἐντελῶς ὅμοια, ἐν τούτοις δὲν ἦσαν ξένα πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ. Γιατὶ καθένας ἀπὸ τοὺς προχριστιανοὺς φιλοσόφους ἐξέφρασε σωστὰ τὸ μέρος τοῦ σπερματικοῦ θεῖου Λόγου, ποὺ οἱ δυνάμεις του ἐπέτρεψαν νὰ γνωρίσει. Ἡ διδασκαλία του συνοψίζεται στὴν πρόταση «ὅσα οὖν παρὰ πᾶσι καλῶς εἴρηται ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν εἰσὶν». Ὅσα ἀπ' ὁποιονδήποτε εἰπώθηκαν σωστά, δικά μας τῶν Χριστιανῶν εἶναι. Ἰδιαίτερα προσκεῖμενους στὴ διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ θεωροῦσε τὸν Ἡράκλειτο, τὸν «σκοτεινὸν» φιλόσοφο τῆς Ἐφέσου καὶ τὸν Σωκράτη.

Ὡστε ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν ἀκτίνες, ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ Λόγου καὶ ὅλες οἱ θρησκείες ἔχουν στοιχεῖα ἀλήθειας καὶ σωστῆς λυτρωτικῆς ἀγωγῆς.

Τὴν ἀποψη αὐτὴ ἀποδέχθηκε θεωρητικὰ καὶ ἡ Ἐκκλησία καὶ ἰσχύει σὰν δογματικὴ ἀρχή. Πρέπει ἐν τούτοις νὰ ποῦμε ὅτι στὴν πράξιν ἀθετεῖται συνήθως ἡ ἀρχὴ αὐτὴ καὶ στὴ θέση της μπαίνει ἡ μισαλλοδοξία, ποὺ εἶναι ταυτόσημὴ τῆς μισανθρωπίας. Φυσικὰ αὐτὸ γίνεται σὲ χρόνους παρακμῆς.

II. Ἡ θεολογικὴ ἀποψη:

Ἵσως θὰ παραξενευτοῦν πολλοὶ γιὰ τὴ διάκριση ποὺ κάνομε ἀνάμεσα στὴ δογματικὴ καὶ τὴ θεολογικὴ ἀποψη. Τὸ πρᾶγμα ἐν τούτοις, εἶναι ἀπλό. Ἡ δογματικὴ εἶναι μιὰ στατικὴ παράσταση. Ἡ θεολογικὴ εἶναι μιὰ δυναμικὴ ἔννοια, ἀντλεῖ ἀπὸ διαίωνα κριτήρια, διακινεῖται ἀπὸ τὴν αἰδία πνοὴ τῆς πνευματικῆς ἐντελέχειας καὶ τῆς καταξιωτικῆς ἐλευθερίας καὶ στοιχεῖ στὴν πανανθρωπιστικὴ πληρότητα καὶ τὴν ἐσχατολογικὴ τελείωση σύνολου τοῦ ἀνθρώπινου γένους, στὰ πλαίσια τῆς διορώμενης ἢ προσδοκώμενης ἀποκατάστασης τῶν πάντων». Ἐγγραφα ἄλλοτε γιὰ τὴ θεολογία τῆς χειραφέτησης. Στὴν οὐσία αὐτὴ εἶναι ἡ θεολογία, σὰν πνευματικὴ βλάστη καὶ σὰν μυσταγωγικὴ τροχιά.

Ἀντίλαλοι μᾶς ἔρχονται τώρα ἀπὸ τὴ Λατινικὴ Ἀμερικὴ καὶ ἄλλες συντεταγμένες τῆς γαιοσφαίρας μὲ τὴν προκηρυσσόμενη «Θεολογία τῆς ἀπελευθέρωσης». Ὅχι ὅτι ἐμεῖς τὴν διδάξαμε, πρὸς Θεοῦ.

Πρόκειται γιὰ ἓνα αὐτόφυτο κατὰ τόπους, ὁμολόγο ἐν τούτοις καὶ ὁμοούσιο αἷτημα, ποὺ φανερώνει ἀκριβῶς τὴν πιστότητα τῆς ἐλεύθερης Θεολογίας σὰν ἀνώτατης πρὸδρασης πρὸς τὴν ἐνότητα τοῦ Ἀνθρώπινου Γένους καὶ τὴν καθολικὴ μεταξίωση στὰ ξέφωτα τῆς παγκόσμιας τελολογίας, ὅπου τὰ πάντα μέλλουν ν' ἀναχωνετοῦν εἰς τὸ Ἔν. «Ἐν τὸ πᾶν» εἶπαν οἱ προσωκρατικοί!

Ἀφετηρία τῆς ἐλευθέρης θεολογικῆς μας θεώρησης, ὡς πάρομε τὸ τοῦ Παύλου: «Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἑβρ. ιγ', 8).

Στὴ ρήση αὕτῃ ἀνακαλύπτουμε πρῶτα τοὺς ἄρμους ἀνάμεσα στὴ δογματικὴ καὶ τὴ θεολογικὴ ἄποψη. Γιατὶ κι' οἱ δυὸ ἀπόψεις τὴ χρησιμοποιοῦν γιὰ στήριξη τῶν θέσεών τους. Ἀνάλογη συνάφεια προλαμβάνομε νὰ ποῦμε, ὅτι ὑπάρχει καὶ ἀνάμεσα στὴ θεολογικὴ καὶ φιλοσοφικὴ ἄποψη, ἀφοῦ εἶναι γνωστὸ ὅτι, στὸ μεσαίωνα τὴ φιλοσοφία τὴν ἀποκαλοῦσαν θεραπευτινίδα τῆς θεολογίας. Τὰ ὅρια λοιπὸν εἶναι λεπτὰ καὶ δυσδιάκριτα.

Ἀλλὰ ποιά ἡ ἀμφισβήτηση τῶν λόγων τοῦ Παύλου ἀπὸ τὶς δυὸ ἀπόψεις τῆς θεολογίας; Ἡ μὲν δογματικὴ θεολογία τοὺς ἐπικαλεῖται γιὰ νὰ στηρίξει τὸ ἀσάλευτο κῦρος τῶν δογματικῶν ὅρων, ποὺ θεοπίστησαν μιὰ κι' ἔξω. Τὸ πρᾶγμα δὲν παίρνει καμιά ἀναψηλάφηση, οὔτε κἂν συζήτηση Ἀντίθετα ἡ θεολογία τῆς χειραφέτησης τοὺς ἐπικαλεῖται γιὰ νὰ καταδείξει ὅτι, ἀφοῦ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἡ προκαταρκτικὴ αὕτῃ καὶ δημιουργικὴ τῶν πάντων αἰτία καὶ δύναμις, μίλησε κάποτε στόμα μὲ στόμα στοὺς ἀνθρώπους στίς μυστικὲς προβάσεις τοῦ πνεύματος, ἀπὸ ἀναβλύζουσα ἀκριβῶς νομοτέλεια τῆς ὑπεραιωνίας ταυτότητός του μιλεῖ πάντοτε στοὺς ἀνθρώπους καὶ μάλιστα μὲ προσαρμοσμένη τὴν οἰκονομία τῆς ἀποκάλυψης στὰ κριτήρια τῆς κατανόησης καὶ μυσταγωγικῆς μεταβίωσης τῆς κάθε ἐποχῆς.

Ἄν δὲν ὑπῆρχε αὕτῃ ἡ ἀέναη «κένωση» καὶ προσομιλία τοῦ Αἰωνίου Λόγου, τότε συντρέχει περίπτωσις ἀλλαγῆς στὴν ἐσώτατη οὐσία τῆς ἀρχέτυπης δυνάμεις ποὺ ζωοποιεῖ τὰ πάντα. Αὐτὸ ὅμως ἀνατρέπει τὴν ἀρχὴ τῆς τελείωσης τῶν πάντων κατὰ τὴν ἀλληλουχία τῆς ἀρχέγονης δομῆς, καὶ ἀποτελεῖ ἄρνησις τῆς αὐτάρκειας τοῦ Πρώτου ὄντος, ποὺ εἶναι αἰδία ὁμοιο πρὸς ἑαυτό: «παρ' ὧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ ἢ τροπὴς ἀποσκίασμος» (Ἰακ. α' 17), στὴν οὐσία τοῦ ὁποίου δὲν ὑπεσέρχεται, δηλαδὴ, καμιά μετέπειτα, οὔτε κἂν σκιά ἀλλοίωσης, κατὰ τὸν Ἀπόστολο Ἰάκωβο.

Ἔτσι ἡ προκηρυγμένη ἀπὸ τὸν Ἰωάννη ἀλήθεια (βλέπε στὴν ἀρχή), ὅτι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ «ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον», ἰσχύει καὶ χθὲς καὶ σήμερον καὶ αὔριο, «μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων».

Αὐτὸ σημαίνει πὼς στοιχεῖα ἀλήθειας καὶ μυσταγωγικῆς τελείωσης πρὸς τὴν Ἐνότητα καὶ τὴν Πληρότητα βρίσκονται καὶ σήμερον σ' ὅλες τὶς θρησκείες. Ἡ ἄποψη αὕτῃ δὲν ἀποτελεῖ ἀθέτησις τῆς καταξιωτικῆς ἀποστολῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀντίθετα μάλιστα, τὴν λαμπρύνει, ἀφοῦ στὸν Χριστιανισμό ἐναπομένει ὁ τελικὸς λόγος. Δὲν τὸ ἰσχυριζόμαστε αὐτὸ ἀπὸ μεταφυσικὰ κριτήρια, ἀλλὰ τὸ στηρίζουμε στὸν ἀνθρωποκεντρικὸ χαρακτῆρα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὃ ὁποῖος στὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ τὸν μὲν Θεὸ ἔκαμε Ἀνθρώπο, τὸν δὲ Ἀνθρώπο ἀνάδειξε Θεό.

Ἄς μὴ λησμονοῦμε ὁμῶς, ὅτι μιλοῦμε πάντοτε κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἀπελευθερωμένης, θὰ τὴ λέγαμε πληρέστερα, ὑπαρξιακῆς Θεολογίας.

Ὅ,τι ἰσχύει δὲ γιὰ τὶς ἄλλες θρησκείες, φανερό πὼς ἰσχύει σὲ μεγαλύτερο βαθμὸ γιὰ τὶς ποικίλες χριστιανικὲς Ὁμολογίες, ἀνάμεσα στὶς ὁποῖες ἡ κοινὴ τάση γιὰ ἐπ'ἀνένωση δημιουργεῖ τὴ βαρυσήμαντη κίνηση τοῦ Οἰκουμενισμοῦ τῶν ἡμερῶν μας.

Ἀναριθμητὲς δὲ εἶναι οἱ μαρτυρίες τῶν Γραφῶν γιὰ τὴν ἐγκυρότητα καὶ τῶν ἄλλων θρησκειῶν. Καὶ νὰ μερικὲς ἀπ' αὐτές.

Κορυφαῖος ἔρχεται ὁ πρόλογος τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου: «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν· ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβε» (Ἰω. α' 1—5). Τίποτε λοιπὸν δὲν ἔγινε χωρὶς τὸ Λόγο. Δὲν ἔγινε, προκειμένου γιὰ τὸν Αἰώνιο Λόγο, σημαίνει δὲν γίνεται. Ἄρα ὅ,τι συμβαίνει εἶναι κατὰ δική του ὑπᾶχηση. Ἡ ζωὴ του φωτίζει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους κι' ὅπου τὸ δικό του φῶς, δὲν ὑπάρχει θέση γιὰ σκοτάδι. Κι' ἐπειδὴ εἶναι παντοῦ, παντοῦ εἶναι καὶ τὸ φῶς. Μόνο πὺν κλιμακώνεται ἡ ἀκτινόβολη θωρία του, ὅπως συμβαίνει καὶ μὲ τὴν τροχιά τοῦ φυσικοῦ ἥλιου. Κι' αὐτὸ «ἄχρι καιροῦ»!

Ἐξ ἄλλου ὁ Παῦλος ὑπογραμμίζοντας πρὸς τοὺς Ρωμαίους ὅτι ὀφείλει καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνες καὶ πρὸς τοὺς βαρβάρους, καὶ πρὸς τοὺς σοφοὺς καὶ πρὸς τοὺς ἀνοήτους, τὸ δικαιολογεῖ μὲ τὴ θάση ὅτι ἔχουν ἤδη ἀκτίνες ἀπὸ τῆ θεῖα φώτιση. «Τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς, ὃ γὰρ Θεὸς αὐτοῖς ἐφ' ἀνέρωσε». (Ρωμ. α' 19).

Στὴν ἰδια τοῦ ἐπιστολῇ ὁ Παῦλος τονίζει: «Δόξα καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι, οὐ γὰρ ἐστιν προσωπολήψια παρὰ τῷ Θεῷ... ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσὶ νόμος, οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυροῦσης αὐτῶν καὶ τῆς συνειδήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων». (Ρωμ. 6' 10—15). Ἀνάγκη ὥστος νὰ παρατηρήσουμε ὡς πρὸς τὸ χωρίο αὐτό, ὅτι οἱ ὅροι «ἀγαθόν» καὶ «νόμον» ἔχουν τὴν ἔννοια τῆς ἑξαρχῆς πρὸς τὸ θεῖον καὶ ὄχι τῆς συμμόρφωσης πρὸς τὸ τυπικὸ δίκαιο, πὺν συνήθως ποικίλλει ἀπὸ τόπο σὲ τόπο, ὃ δὲ ρόλος του εἶναι καταναγκαστικός καὶ ὄχι ἀπελευθερωτικός. Θὰ τὸ δοῦμε πληρέστερα σὲ τρίτο μέρος.

Ἐπιβεβαιώνει καὶ ὁ Πέτρος λέγοντας: «ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἐστὶ προσωπολήπτης ὁ Θεός, ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνηι ὃ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς αὐτῷ

ἐστι». (Πράξ. η', 34).

Περὶ λαμπρῶς, τέλος, ἐπιστέγασμα τῆς θεολογικῆς μας θεώρησης ἔρχεται δικαιοματικὰ ἡ δημηγορία τοῦ Παύλου στὴν Ἀθῆνα, τὴν καθέδρα τῆς σοφίας, ἀπὸ τὸ ἐπίσημο βῆμα τοῦ Ἀρείου Πάγου. ● μελετητῆς πρέπει νὰ τὴ διαβάσει στὸ πρωτότυπο, Πράξ. ιζ' 22—34.

Ἐπισημαίνομε ἐδῶ τὰ χαρακτηριστικά της σημείαι:

1. Ὁ Παῦλος βρίσκει τοὺς Ἀθηναίους περισσότερο εὐσεβεῖς ἀπὸ κάθε ἄλλο λαὸ (κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ).

2. Τὴν ἐκλεκτικὴν τοὺς εὐσέβεια τὴν ἐκφράζουν μὲ βωμὸν στημένο πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀγνώστου Θεοῦ. «Ὁν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν—αὐτὸν λοιπὸν τὸν δικό σας Θεὸ ἤρθα ἐγὼ νὰ σᾶς κηρύξω.

3. Ὁ δικός σας αὐτὸς Ἀγνώστος Θεὸς εἶναι ποὺ δίδει σ' ὅλους «ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ τὰ πάντα». Αὐτὸς ἔκαμε ἀπὸ ἓνα αἷμα ὅλα τὰ ἔθνη, τὰ ἔθεσε ν' ἀπλώσουν σ' ὅλη τὴ γῆ, ὄρισε τὶς πατρίδες καὶ προθεσμίες γιὰ καθέ τι, κι' ἔταξε σ' ὅλους τὸν πόθο νὰ ζητοῦν τὸν Κύριον μήπως τὸν ἀνακαλύψουν ψηλαφητὰ ἂν καὶ βέβαια δὲν ὑπάρχει μακριὰ ἀπὸ τὸν καθένα μας, γιὰτὶ μέσα σ' αὐτὸν ζοῦμε καὶ κινούμεθα καὶ ὑπάρχομε, καθὼς τὸ εἶπαν καὶ ὀρισμένοι ἀπὸ τοὺς ποιητὲς σας, ὅτι εἴμεθα γένος τοῦ Θεοῦ.

Αὐτὴ ἡ ἰδέα ὅτι εἴμεθα ἀπὸ τὴ γενιὰ τοῦ Θεοῦ, ἀποτελεῖ τὴν ὑποδομὴν σ' ὅλες τὶς θρησκείες κι' εἶναι τὸ ἀδαμάντινο κριτήριον ὅτι ὅλες οἱ θρησκείες ὀδεύουν, σὲ κλιμακούμενο ἔστω βαθμὸ, πρὸς ὑπερβατικὰς μεταξιώσεις διαιώνιας ἐλπίδας καὶ ὁλοκλήρωσης.

Ἡ διαπίστωση αὐτὴ ὥστόσο μᾶς ἔφερε σὲ ὁμιλὴν προσπέλαση πρὸς τοὺς ἀναβαθμοὺς τοῦ τρίτου μέρους τῆς μελέτης μας, ποὺ ἀκολουθεῖ εὐθύς.

III. Ἡ φιλοσοφικὴ ἀποψη:

Ἀναβαθμὸς 1ος: Κρητίδα στὴ νέα μας τούτη πρόβαση εἶναι νὰ ξεκαθαρίσωμε τί ἐννοοῦμε ὑπὸ τὸν ὄρο θρησκεία.

Καταλήγαμε στὸ προηγούμενον μέρος μὲ τὴ διαπίστωση ὅτι ὅλες οἱ θρησκείες ὀδεύουν, σὲ κλιμακούμενον ἔστω βαθμὸ, πρὸς ὑπερβατικὰς μεταξιώσεις διαιώνιας ἐλπίδας καὶ ὁλοκλήρωσης. Σημαίνει αὐτὸ ὅτι οἱ θρησκείες κατατείνουν νὰ βγάλουν τὸν ἄνθρωπο ἔξω ἀπὸ τὰ δεσμὰ τόσο τοῦ φυσικοῦ, ὅσο καὶ τοῦ ἠθικοκοινωνικοῦ ἢ νομοτυπικοῦ περιγράμματος, ποὺ καταθλίβει τὴν ὑπαρξὴ του.

Ἡ θρησκεία σὰν ἀρχέτυπη φυὴ τῆς ψυχῆς, ὅχι σὰν νομοκανονικὸ ἢ δογματικὸ σύστημα, εἶναι ἡ ἄρνηση τῆς δουλείας, τῆς ὁποιασδήποτε δουλείας, εἴτε στὴ ζωὴ, εἴτε στὸν θάνατο. Εἶναι ἡ διαρκὴς ἔκστασις, ἡ ρωμαλέα ὑπέρβασις, ἡ ὀριακὴ ἀνακαίνισις καὶ ἐξανάστασις τῶν παντῶν. Εἶναι ἡ ἀξεδιψαστὴ λαχτάρια τοῦ Ἀλείου. Ὁ πόθος καὶ ὁ πόνος γιὰ τὴ θέωση, τὴ συνταύτισις μὲ τὴν

Πρώτη Ἀρχὴ τοῦ Παντός, τὴ συμμεθέξῃ στὴν κυριαρχικὴ ἐξουσία τοῦ Σύμπαντος, στὴ δύναμη ποὺ κρατᾷ στα χέρια τῆς τοῦς μίτους ποὺ ὑφαίνουν τὰ πεπρωμένα τῆς ὁρατῆς καὶ ἀόρατης Κτίσης ἴσαμε τὴν ἔσχατη τελείωση. Ἀπλωμα λοιπὸν τῆς ἀνθρώπινης φύσης, ἄπλωμα τραγικὸ, μὰ γιὰ τοῦτο καὶ θεῖο.

Ἀ ν α β α θ μ ὀ ς 2 ο ς: Ἡ μεγαλήγορη αὐτὴ ἀποκαρδοκία συνάπτεται μὲ ψυχολογικὲς διεργασίες ποὺ φέρουν τὸν ἄνθρωπο στὴ συναίσθηση τῆς μεγάλης ὑπευθυνότητάς του μπροστὰ σ' οὐρανὸ καὶ γῆ.

Συνοπτικὴ ἀπεικόνιση τοῦ προβλήματος στὸ σύνολό του μᾶς δίδει ἡ διδασκαλία τῶν Ἀγγλῶν φιλοσόφων τοῦ 17ου πρὸς 18ο αἰώνα, μὲ κορυφαῖο τὸν εἰσηγητὴ τοῦ ἐμπειρισμοῦ Τζῶν Λὸκ (John Locke, 1632—1704), οἱ ὅποιοι τὸ σύνολο τῶν μεταφυσικῶν δοξασιῶν τῶν ἀνθρώπων, ἀνεξαρτήτως χρόνου καὶ τόπου, ὀνόμασαν φυσικὴ θρησκεία, τὸ περιεχόμενο τῆς ὁποίας ἀνάλυσαν στὰ ἑξῆς 3 ἄρθρα:

- α'. Πίστη στὴν ὑπαρξὴ τοῦ Θεοῦ
- β'. Πίστη στὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς
- γ'. Πίστη στὴν ἀνταπόδοση.

Κάτω ἀπὸ τὰ δύο πρῶτα ἄρθρα εἶναι τὸ θαυσιτένακτο ἄπλωμα τῆς ἀνθρώπινης φύσης σὲ αἰώνια διάρκεια. Κάτω ἀπὸ τὸ τρίτο εἶναι ἡ τραγικότητα τῆς ὑπαρξιακῆς παρουσίας τοῦ Ἀνθρώπου στὴν καρδιὰ τοῦ Σύμπαντος, σὰν φορέα τῆς κοσμογονικῆς καὶ κοσμοτελειωτικῆς ἁρμονίας καὶ ἰσορροπίας.

Ἀ ν α β α θ μ ὀ ς 3 ο ς: Ὅταν ὁ Θεός, 2000 χρόνια π.Χ., κατὰ τὴ διδασκαλίᾳ τῆς Γραφῆς, κάλεσε τὸν Ἀβραάμ ἀπὸ τὴ Μεσοποταμία γιὰ τὴ γῆ τῆς Ἑπαγγελίας καὶ γιὰ νὰ τὸν καταστήσει πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, ποῖο κριτήριον χρησιμοποίησε στὴν ἐκλογή Του; Ὑπερφυσικὴ ἀποκάλυψη δὲν ὑπῆρχε γιὰ νὰ μετρηθεῖ στὰ κριτήριά τῆς ἡ ἀξιότητα τοῦ Ἀβραάμ. Μετρήθηκε λοιπὸν στὸ αὐθόρμητο ἦθος του πρὸς ὑπερκοινωνικὲς, ὑπεριστορικὲς καὶ μεταφυσικὲς ὑπερβάσεις, πρὸς μιὰ ἐξαλλαγὴ καὶ ἀνασκαίνιση, κάτω ἀπὸ τὴ χάρη θαυύροπων μυσταγωγικῶν διεργασιῶν ἐμπρὸς στὸ Παγκόσμιο Τελεστήριον τῶν πνευματικῶν τελειώσεων, ποὺ ἦταν παρὸν στοῦ Ἀβραάμ τίς ὁράσεις.

Ἐπάνω σ' αὐτὴ τὴν ἀδαμάντινη βάση, τὴν πρώταρχη καὶ ἀρχίφωτη ἀνάφλεξη τοῦ μυστικοῦ βάθους τῆς ψυχῆς, στηρίξε ὁ Θεὸς τὴν κλίσιν του καὶ τὴν ὑπόσχέσῃ Του! Κανένα ἄλλο πλαίσιο δὲν ὑπῆρχε οὔτε ἠθικὸ, οὔτε θεσμικόν!

Ἀ ν α β α θ μ ὀ ς 4 ο ς: Στὴν προοπτικὴ τῆς τελείωσης δόθηκε, πολὺ μεταγενέστερα, τετρακόσια τριάντα χρόνια ἀργότερα, ἠθικὸ καὶ θεσμικὸ πλαίσιο μὲ τίς Δέκα Ἐντολές τοῦ Σινᾶ. Ἡ ἀξία τους ὅμως δὲν εἶναι ἀπόλυτη, εἶναι ἀπλῶς παιδαγωγικὴ, μάλιστα δὲ μερικὴ, ἰσχυρὴ μόνο γιὰ τὸν τυτικὸ Ἰσραήλ. Μπροστὰ ἀπὸ τὴ νομο-

δοσία πάει πάντοτε ἡ «χάρη». Μὲ τὴ χάρη ἀναζυμώνει ὁ Θεὸς τὴν ἱστορία, ὥστε νὰ φέρει σ' ἐπίγνωσι δλους τοὺς λαοὺς καὶ νὰ τοὺς καταστήσει στὸ θεανδρικό μυστήριο τοῦ Χριστοῦ, τέκνα τοῦ Ἀβραάμ «κατ' ἐπαγγελίαν», ἂν καὶ ξένοι πρὸς ἐκεῖνον κατὰ σάρκα. Μάλιστα, οἱ κατὰ σάρκα ἀπόγονοι, οἱ ἐντολοδόχοι τοῦ Σινᾶ, Ἰσραηλίτες, παγιδεύονται ὑπὸ τὴν «κατάραν» τοῦ νόμου καὶ ἀποξενώνονται ἀπὸ τὴν ἐπαγγελίαν.

Ἀκολουθοῦν Γραφικὲς ἐπαληθεύσεις στοὺς ἐπόμενους ἀναβαθμούς.

Ἀναβαθμὸς 5ος: Ἡ ἀθέτησι τοῦ καταναγκαστικοῦ νόμου.

Παῦλος: «Λογιζόμεθα οὖν πιστεῖ δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου, ἢ Ἰουδαίων ὁ Θεὸς μόνον; οὐχὶ δὲ καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν». (Ρωμ. γ' 28—29).

Πέτρος: «Ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἅρ' ἡμερῶν ἀρχαίων ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δοὺς αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καθὼς καὶ ἡμῖν καὶ οὐδὲν διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πιστεὶ καθάρισας τὰς καρδίας αὐτῶν». (Πράξ. ιε', 7).

Παῦλος: «Πρὸ τοῦ ἔλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. Ὡστε ὁ Νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιοθῶμεν, ἐλθοῦσης δὲ τῆς πίστεως οἰκέτι ὑπὸ παιδαγωγὸν ἔσμεν. Πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἔστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι γὰρ εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε, Χριστόν ἐνεδύσασθε, οὐκ ἐν Ἰουδαίῳ οὐδὲ Ἑλλήν, οὐκ ἐν δοῦλῳ οὐδὲ ἐλευθέρῳ, οὐκ ἐν ἄρσεν καὶ θήλῃ, πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἔστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἅρα τοῦ Ἀβραάμ σπέρμα ἔστε καὶ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι». (Γαλ. γ' 23—29).

Ἀναβαθμὸς 6ος: Ἡ καταδίκη τοῦ νόμου.

Παῦλος: «Ὅσοι ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν... Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρ...». (Γαλ. γ' 10 κ. ἐξ.).

Ἀναβαθμὸς 7ος: Ἡ λευίτικὴ ἱερωσύνη καὶ ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς τῆς ἀπελευθέρωσης.

Ἡ κατὰ τὴν τάξιν τοῦ Ἀαρὼν λευίτικὴ ἱερωσύνη, στενὰ συνυφασμένη μὲ τὸν νόμο τοῦ Σινᾶ στήν τελετουργικὴν τοῦ ὄψι, ἀθετεῖται καὶ αὕτη, ὅπως ἀθετήθηκε καὶ ὁ νόμος. Ὁ αἰώνιος Ἀρχιερεὺς Χριστὸς προβαίνει ἀπὸ ἄλλη φυλὴ, τὴ φυλὴ τοῦ Ἰούδα, στήν ὁποία ποτὲ δὲν εἶχαν ἀνατεθεῖ ἱερατικά καθήκοντα. Ἡ ρίζα λοιπὸν δὲν

είναι στὸν νόμο, ἀλλὰ στὴ χάρη, ἔννοια ἰσodύναμη τῆς ἐλευθερίας, «ἐπεσπαγωγή κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ». (Ἑβρ. ζ' 19). Ἀντίθετα, «οὐδὲν ἐτελείωσεν ὁ νόμος». (Αὐτόθι).

Λοιπόν, ὁ Χριστός, Ἀρχιερέας εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξη τοῦ ἀπάτορα, ἀμήτορα, ἀγενεαλόγητου Μελχισεδέκ, τοῦ ὁποίου οὔτε τὸ τέλος γνωρίζομε, τοῦ ἔξω τόπου, χρόνου καὶ νόμου, ναὶ ὁ Χριστὸς «οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκικῆς γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δυνάμιν ζωῆς ἀκαταλύτου». (Ἑβρ. ζ' 16).

Αὕτη εἶναι ἡ πνοή τοῦ ἀρχέτυπου θρησκευτικοῦ βιώματος τῆς χάρης.

Ἀναβαθμὸς 8ος: Ἡ προτεραιότητα τῆς ἐπαγγελίας.

Παῦλος: Προβλέποντας ἡ Γραφή ὅτι ὁ Θεὸς μὲ τὴν πίστη (καὶ ὄχι μὲ τὸν νόμο) σώζει τοὺς λαοὺς, προανήγγειλε στὸν Ἀβραάμ τὸ χαρμόσυνο μήνυμα ὅτι στ' ὄνομά του θὰ εὐλογηθοῦν ὅλα τὰ ἔθνη. Ὡστε ὅσοι μὲ τὴ δύναμη τῆς πίστεως ἀπελευθερώνονται, αὐτοὶ εὐλογοῦνται στὴ βεβαιωμένη πίστη τοῦ Ἀβραάμ.

Βεβαιώνω δέ, συνεχίζει ὁ Παῦλος, ὅτι μιὰ διαθήκη κατακυρωμένη ἀπὸ τὸν Θεὸ πολὺ ἐνωρίτερα μὲ ὑπόθεσή της, τὸ θεανδρικό μυστήριο τοῦ Χριστοῦ, τὴ διαθήκη αὕτη δὲν ἤμπορεῖ νὰ τὴν ἀκυρώσει ὁ νόμος, ποὺ ἔγινε 430 χρόνια ἀργότερα, καὶ ν' ἀνατρέψει ἔτσι τοὺς καρπὸς τῆς ἐπαγγελίας.

Καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι στὸν Ἀβραάμ, ὁ Θεὸς ἀπὸ ξεχειλίσιμα ἀγάτης καὶ συνέπεια στὸν ἑαυτό Του ἔδωσε τὴ χάρη τῆς δικαίωσης γιὰ λογαριασμὸ ἀτόμων καὶ λαῶν. (Γαλ. γ' 8 κ.ἐξ.).

Ἀναβαθμὸς 9ος: Ἡ αὐθεντικότητα τῶν πρώτων πηγῶν.

Οἱ πρῶτες πηγές ἔχουν, σύμφωνα μὲ τὰ παραπάνω, θεία αὐθεντικότητα. Κάθε ὑστερογέννητο θέσπισμα ἔχει μόνο ἐπίχρονη σημασία ἢ ἀποτελεῖ κατολίσθηση.

Καὶ φυσικὰ ἡ ἀρχὴ αὕτη ἰσχύει πολυδιαστατικὰ γιὰ τὸν Χριστιανισμό, τὴν Κιβωτὸ αὕτη τῆς Χάρης καὶ τῆς διαιώνιας μυσταγωγικῆς μεταξίωσης.

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

«ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ»

Τόμ • ς Α΄

Ἀπὸ τὴν Προϊστορία
μέχρι τὴν Ἀναγέννηση:

Τόμ ο ς Β΄.

Ἀπὸ τὴν Ἀναγέννηση
ὥς τοὺς σημερινούς

Α΄ Τόμος δρχ. 100

Β΄ Τόμος » 120

III IE IP II III T Q Σ IE II Σ

Γιατί θὰ ἔπρεπε ἡ ἐπικοινωνία μὲ τὸν ἔσωθεν κόσμον νὰ διακοπῇ, προκαλώντας θλίψη καὶ βαρύτητα στὴν καρδιά; Διότι ὁ ἔξωθεν κόσμος ἔχει ἀκόμη μερικά μαθήματα νὰ μᾶς διδάξῃ, καὶ ἕνα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ὅτι καὶ ὁ φυσικὸς κόσμος εἶναι θεῖος ἐπίσης στὴν οὐσία του καὶ στὶς μεθόδους του, ἐπομένως ὀφείλομε νὰ τοῦ φερώμεθα εὐγενέστερα. Ἐξ ἄλλου, ἡ θλίψη καὶ ἡ μελαγχολία ἔχουν τὴν ὠφελιμότητα καὶ τὴν φιλοσοφία τους. Χρειάζονται κι' αὐτὲς γιὰ τὴν ἐξέλιξι καὶ βλάστησι τῆς ἀνθρώπινης Ψυχῆς, ὅσο καὶ ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐφροσύνη. Ὡστόσο, χρειάζονται μονάχα στὰ πρῶτα στάδια τῆς ἀναπτύξεώς μας, καὶ ἀπαλλασσόμεθα ἀπὸ αὐτὰ τὰ συναισθήματα ὅταν τὸ Ἐγὼ ἀνοίξῃ τὴν καρδιά του στὸν Θεῖο Ἥλιο.

Ἡ ἀληθινὴ ἡρεμία τοῦ νοῦ δὲν εἶναι ποτὲ προῖόν ἀδιαφορίας καὶ νωχελείας, ἀλλὰ προβάλλει μονάχα ἐκ τῶν ἔνδον πρὸς ὑψηλότερη καὶ βαθύτερη σοφία.

ANNI MIEZANT

ΔΙΑΛΟΓΙΣΜΟΥ

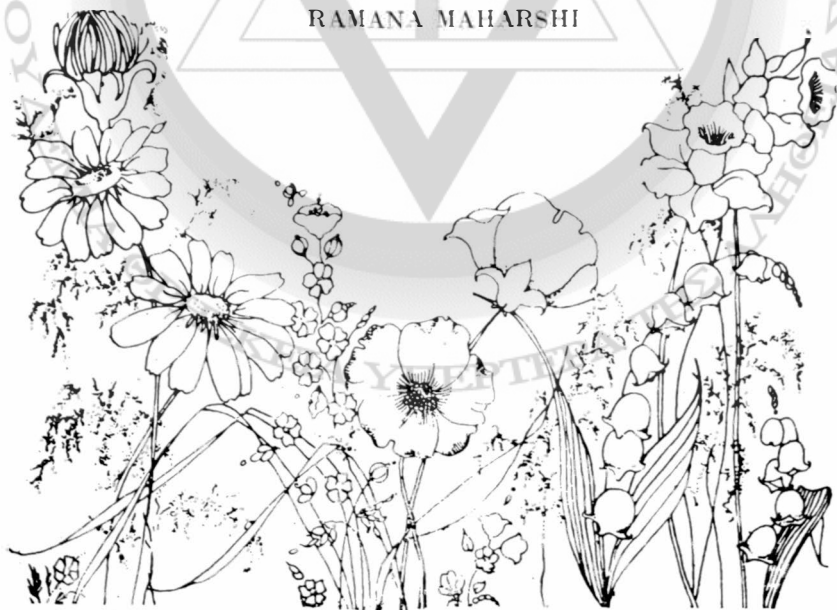
Όταν ο άνθρωπος γίνεται ήρεμος, μπορεί να στραφῇ στὸν ἐξωτερικὸ κόσμο. Δὲν βλέπει πιά τὴν πάλῃ καὶ τὸν σάλαγο τῶν ἀτομικῶν ὄντων, ἐπομένως ἐμφορεῖται ἀπὸ ἐκείνη τὴν ἀληθινὴ γαλήνη τοῦ νοῦ ποὺ εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὴν κατανόησι τῶν μεγάλων νόμων τοῦ σύμπαντος καὶ γιὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐναρμόνισι. Ὅπου καὶ νὰ δράσῃ ἀπὸ αὐτὸ τὸ βαθὺ ἐπίπεδο, οὐδέποτε σφάλλει.

I CHING

Μὴ παραιτεῖσθε τῆς ζωῆς τῆς δράσεως. Ἐὰν διαλογίζεσθε μία ἢ δύο ὥρες τὴν ἡμέρα καθημερινῶς, θὰ μπορῆτε νὰ φέρετε εἰς πέρας τὰ καθήκοντά σας. Ἐὰν διαλογίζεσθε κατὰ τὸν ὀρθὸ τρόπο, τὸ διεγερθησόμενον ρεῦμα τοῦ νοῦ θὰ ἐξακολουθῇ νὰ ρέῃ πάντα στὸ μέσον τοῦ ἔργου σας.

Καθὼς προχωρεῖτε θὰ διαπιστώσετε ὅτι ἡ στάσις σας ἀπέναντι τῶν ἀνθρώπων, τῶν γεγονότων καὶ τῶν πραγμάτων θ' ἀλλάξῃ βαθμηδόν. Τότε ἡ δράσις σας θὰ τείνῃ ν' ἀκολουθήσῃ τοὺς διαλογισμοὺς σας αὐθορμήτως.

RAMANA MAHARSHI

ΣΑΡΑΝΤΟΥ ΠΑΥΛΕΑ

ΚΡΑΤΗΘΕΙΤΕ ΣΤΙΣ ΘΕΣΕΙΣ ΣΑΣ ΠΙΣΤΑ

(Συνειδησιακός διάλογος)

Μιά φωνή : Σὰ νὰ θρῖσκόσμαστε σ' ἓνα φαρδύ πολεμικὸ
καράβι ποὺ τὸ ἀνακάλυψαν οἱ δόμβες
τοῦ ἐχθροῦ.

Ἄλλη φωνή : Μέσ' ἀπὸ τὶς ὑδάτινες στήλες τοῦ νεροῦ καὶ
τοῦ καπνοῦ.

Ἄλλη φωνή : Κι' ἐκεῖ ὑποθέτουν τὸν θάνατο τῶν βομβῶν
τους.

Ἄλλη φωνή : Καὶ τότε λύνονται τὰ μηχανοστάσια καὶ κατα-
στρέφονται μερικοὶ πυργίσκοι τῶν πυρο-
βόλων του.

Ἄλλη φωνή : Μὰ ἐκεῖνο δὲν ἀφήνει τὰ πυροβόλα του νὰ
σπαῖσουν οὔτε τὸ πληγωμένο του πηδάλιο
νὰ πάψει νὰ λειτουργεῖ.

Ἄλλη φωνή : Ὅταν κόβεται κάθε ἐπικοινωνία τοῦ πηδα-
λίου μὲ τὸ μηχανοστάσιο κι' ἐμεῖς ὅλοι
ἀπὸ τὸ κατὰστρομα ὡς κάτω τῇ σκοτεινῇ
καρδίᾳ τῆς μηχανῆς του, γινόμεστε μιὰ
ἔμψυχη ζωντανὴ σειρὰ γιὰ νὰ παίρνουμε
καὶ νὰ δίνουμε τὰ μηνύματά, τὶς ἐντολὲς
καὶ τὶς ἀσφαλεῖς πληροφορίες γιὰ τοῦ τα-
ξιδιοῦ μας τὴ συνέχεια, ὅταν ἡ σάλα τῆς
ψυχαγωγίας σκληραγωγημένα βυθίζεται
στὸ σκοτάδι καὶ τὰ συνεργεῖα τὰ πυροσβε-
στικὰ εἶναι στῇ θέσῃ τους καὶ σβήνουν τὶς
φλόγες καὶ πνίγουν τὸν καπνὸ ποὺ μᾶς
πνίγει.

Ἄλλη φωνή : Ὅταν οἱ τραυματίες κλείνουν τὰ τραύματά
τους καὶ περιμένουν τὰ ἐνεργητικὰ νοση-
λευτικὰ συνεργεῖα χωρὶς παράπονο μὲ τὴν
ὑπομονὴ μέσα στὸν πόνο τους ἀκονισμένη.

“Άλλη φωνή : “Όταν οί νεκροί παραμένουν ακίνητοι, τοποθετημένοι, έτοιμοι νά δεχθούν ή τὸ χῶμα τῆς πατρίδας ή νά κρυφθούν χωρίς κανένα σκαψιμο μέσα στό εὐκίνητο σά χελιδόνι κύμα, γιά νά τοὺς τοποθετήσει μετά σέ μιάν άγνωστην άμμο.

“Άλλη φωνή : Κανείς τότε δέν τά χάνει, κανείς όμως δέν σαστίζει, κανείς μας δέν άπελπιζεται παρά παραμένει έλεύθερος άπό φόβον άκούγοντας πάντα σπ’ αύτιά μας τίς τελευταίες τίς έντολές τοῦ πολεμάρχου Κυβερνήτη πρίν πεθάνει.

«Κρατηθείτε στίς θέσεις σας πιστά».

«Κρατηθείτε στίς θέσεις σας σταθερά».

«Ποτέ μὴν τρομοκρατηθείτε» γιά νά γυρίσει πίσω σῶο τὸ καράβι τῆς πολεμικῆς άποστολῆς, πάλι στο λιμάνι γιά νά τοῦ γιατρέψουμε τίς πληγές καί σ’ άλλη ναυμαχία τήν άντοχή του πάλι καί τήν νίκη του νά δείξει.

«Κρατηθείτε στίς θέσεις σας πιστά».

Κρατηθείτε στίς θέσεις σας σταθερά, ὅπως ὁ γλάρος στή θάλασσα στέκει πιστὸς καί τὸ γεράκι στὸν γαλανὸ τὸν κύκλο τ’ οὐρανοῦ του.

Φωνή τοῦ δάθους : Γιά νά μαθαίνουμε πῶς ή νίκη πιὸ σταθερή κι’ ὀρμητικὴ ξεφτερουγίζει κι’ άπό τήν ήττα καί γίνεται φλογα πού τρώγει τὸν τύραννο καί τὸν καταστρέφει καί γίνεται θερμαντικὴ φωτιά καί τρέφει τήν ψυχὴ μας μέσα στὸν χρόνον τὸν άπέραντο πού χίλιες φορές πεθαίνουμε καί χίλιες φορές ἔχουμε ζήσει.

● “Αρτος

● Ζυμαρικά

● Φρυγανιές

γιά διαβητικούς

Ζ Ω Γ Ρ Α Φ Ο Υ

ΝΙΤΥΑ

Ποίημα τοῦ ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ Μετάφρασις Ν. ΚΑΡΒΟΥΝΗ

Ὁ ἀδελφός μου πέθανε,
Ἦμαστε σὰν δύο ἀστέρια σὲ γυμνὸ οὐρανό.

Ἦτανε σὰν κ' ἐμένα,
Ψημένος ἀπ' τὸν ἥλιο τὸν πυρό,
Στὴ χώρα ποὺ φυσᾶνε οἱ αὖρες ἀπαλά,
Ποὺ οἱ φοινικιῆς ἀργασαλεύουν,
Καὶ ποὺ κυλᾶνε κρύα νερά,
Ποὺ ἀμέτρητοι εἶναι οἱ δροσεροὶ τῆς ἴσκειο
Καὶ ποὺ γλυκαλαλοῦν λαμπρόχρωμα πουλιὰ.

Ὡ, οἱ πράσινες δεντροκαρφές
Ποὺ στὸ λαμπρὸ τὸν ἥλιο ἀπαλοχαρεύουν,
Ὡ, οἱ χρυσωμένες ἀμμουδιές
Καὶ τὰ γαλανοπράσινα τὰ πέλαγα!

Ἐκεῖ, ποὺ ὁ κόσμος ζῇ στοῦ ἡλίου τὸν ἴσκειο,
Ποὺ ἡ γῆ ξεροψημένη, θαμποκιτρινίζει
Πράσιν' ἀστράφτουν τὰ χωράφια τοῦ ρυζιοῦ,
Γλυκύτατα, μέσα στ' ἀκίνητα νερά
Γυαλίζουν μελαψὰ κορμιὰ γυμνά,
Ἐλεύθερα μὲς στὸ θαμπωτικὸ τὸ φῶς.

Στῆς δημοσιᾶς τὴν αἴρη ἡ μάνα μὲ τὸ θρέφος στὸ βυζί,
Πάνω στὸ δρόμο, τὸ προσκυνητάρι.
Ἕνας πιστὸς ἐρωτευμένος,
Λουλούδια ὀλόδρασα χαρίζει.
Βαθειὰ σιωπή,
Εἰρήνη ἀπέραντη.

Καὶ πέθανε,
Κ' ἐθρήνησε στὴν ἐρημιὰ μου.

Ὅπου κι' ἂν πῆγαιν' ἄκουα τὴ φωνή του,
Τὸ γέλιο του τὸ χαρωπό,
Κι' ἀναζητοῦσα τὴ μορφή του
Στὸ πρόσωπο κάθε διαβάτη :

— Μην είδατε τὸν ἀδελφό μου, τοὺς ρωτοῦσα,
Ἀλλὰ κανεῖς δὲν μοῦδινε παρηγοριά.

Καὶ προσευχήθηκα
Καὶ παραικάλεσα,
Ἀλλὰ σπαταίνομν αἱ θεοί.
Δὲν εἶχα δάκρυα πλέον νὰ χύσω,
Νὰ ὄνειρευτῶ δὲν μοῦ ἦταν βολετό,
Στὸ κάθε τι τὰν ἀδελφό μου ἀναζητοῦσα,
Παντοῦ, παντοῦ...

Τὸ σιγαναμουρμούρισμα ἄκουσα δέντρων πολλῶν
Ποῦ μ' ἐκαλοῦσανε στὴν κατοικία του.

Κ' ἐκεῖ ποὺ ἀναζητοῦσα
Ἐσένα, ὦ Κύριέ μου, ἀντίκρισα
Ὡ Κύριε τῆς καρδιάς μου,
Σ' ἐσένα μόνο
Ξανάειδα τοῦ ἀδελφοῦ μου τὴ μορφὴ

Σ' ἐσένα μόνο
Ὡ αἰώνια Ἀγάπη μου,
Βλέπω τὴν ὄψη
Ὅλων τῶν ζωντανῶν καὶ τῶν νεκρῶν.

“ΙΛΙΣΟΣ,”

ΕΠΙΛΟΓΗ Α' ΤΡΙΕΤΙΑΣ 1956-1957-1958

ΕΠΙΛΟΓΗ Β' ΤΡΙΕΤΙΑΣ 1959-1960-1961

Ἕκαστος χρυσοπανόδετος τόμος Δρχ. 200

Διὰ τοὺς συνδρομητὰς ἐσωτερικοῦ » 160

Διὰ τοὺς συνδρομητὰς ἐξωτερικοῦ \$ 6

“Ένα πολύτιμο βιβλίο

Ε Κ Λ Ο Γ Α Ι

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ

άνθολογία από τις όμιλίες καὶ τὰ βιβλία του
1926 — 1966

Ἑπιλογή ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ὁ φιλόσοφος τῆς ἐσωτερικῆς
ἀπελευθερώσεως τοῦ ατόμου
γιά μιὰ νέα Ἀνθρωπότητα

εἶναι τώρα σιτὴ διάθεσι ὅλων τῶν πνευματικῶν
Ἑλλήνων μὲ τὸ νέο αὐτὸ βιβλίο

Ἀποστέλλεται ἐλεύθ. ταχ. τελῶν
ἀντὶ δρχ. 90 καὶ (χρυσοπανόδετο) δρχ. 140

Ὁ Κρισμαμοῦρτι ὑποδεικνύει τὴν ὁδὸ τῆς Ἀλήθειας

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ

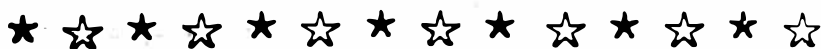
Ἐὰν δὲν ἔχετε τίποτα
νὰ προστατεύσετε
τότε δὰ βρῆτε τὴν Ἀλήθεια

ΕΑΝ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΗ ΤΙ-
ΠΟΤΕ για νὰ προστατεύσετε, ἀ-
πολύτως τίποτε, τότε δὲν
ὑπάρχει σύγκρουση. Αὐτὸ δὲν
εἶναι ἐνα κυνικὸ συμπέρασμα, πὼς
ἀφοῦ εἴχατε προστατεύσει κάτι
καὶ τὸ ἔχετε χάσει, δέχεσθε σὰν
ἀναπόφευκτο τὸ νὰ μὴ ἔχετε τί-
ποτε. Αὐτὸ ἐπίσης εἶναι μιὰ ἄλλη
μορφή προστατεύσεως. Ὄταν ὁ
ἄνθρωπος ποὺ ἔχει ὑποφέρει, σκέ-
πεται: «πρέπει νὰ εἶμαι τελεί-
ως ἀποσπασμένος», ἡ ἀποσπασή
του εἶναι ἀληθινὰ μιὰ μορφή
προστασίας ἐναντίον τοῦ πόνου.
Καθὼς οἱ περισσότεροι ἀπὸ μᾶς
ἔχομε κάτι νὰ προστατεύσωμε, ἀ-
γάπη, χρήματα, προτέρημα, πί-
στη, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα του ὀνομα-
ζομε «ἐγώ», καθὼς ἔχομε κάτι νὰ
προστατεύσωμε καὶ καθὼς αὕτη
ἡ προστασία ἔχει δημιουργήσει
ἀντιστάσεις, εἶναι ἐντελῶς πε-
ριττὸ ἐκ μερὸς σας νὰ ρωτᾶτε,
πὼς νὰ ἀπαλλαγῆτε ἀπ' αὐτό.
Ἐπειδὴ ἡ αἰτία ποὺ θέλομε νὰ
ἀπαλλαγῶμε εἶναι ἀπλῶς γιὰ νὰ
ἔχομε περισσότερη προστασία.

Ἄλλ' ἐὰν εἰσθε πραγματικά
ἐνσυνείδητοι, ἐὰν ἔχετε ἐπίγνωση

ὅλης αὐτῆς τῆς πορείας τῆς προ-
στασίας, το πὼς κτίζετε τοίχους
γιὰ νὰ προστατέξετε αὐτὸ ποὺ
ἔχετε, ἐὰν εἰσθε ἐνσυνείδητοι
αὐτῆς τῆς πορείας, τότε μπορείτε
νὰ ρωτήσετε, ἢ μᾶλλον, τότε πο-
τέ δὲν θὰ ρωτήσετε ποὺς εἶναι ὁ
τροπος, γιὰ νὰ βγῆτε ἀπ' αὐτήν.
Τότε θὰ βρῆτε τὸ Θαῦμα. Τότε
θὰ βρῆτε τὴν πραγματικὴ ζωτι-
κοτητα τοῦ τέλειου ἀποχωρισμοῦ.

Ὄταν ὁ νοῦς δὲν ἔχει πιά πρα-
γματικά τίποτε νὰ προστατεύσει,
τότε δὲν ὑπάρχει φόβος. Αὐτὸ
δὲν εἶναι κάτι τὸ ἀδύνατο, δὲν
εἶναι μιὰ φανταστικὴ ἰδέα, ἐνα
θαῦμα ποὺ μόνο μερικοὶ μποροῦν
νὰ τὸ κατορθώσουν. Θα βρῆτε
γιὰ τὸν ἑαυτὸ σας τὴν ἀλήθεια
ὅλων αὐτῶν, ἐὰν ὁ νοῦς ἀρχίσῃ
νὰ εἶναι ἐνσυνείδητος γιὰ τίς ἰ-
διες του τίς πράξεις. Αὐτὸ μπο-
ρεῖ νὰ γίνη μονάχα ὅταν ἐνδια-
φέρεσθε, ὅταν ὑπάρχῃ ἐνα τράν-
ταγμα μεγάλης χαρᾶς ἢ μεγάλου
πόνου. Πολλοὶ ἔχουν τράνταγμα-
τα πόνου, μὰ ὁ νοῦς πάλι παίξει
τεχνάσματα, ἔτσι ὥστε νὰ ξεφύ-
γῃ ἀπὸ τὸν τόνο καὶ νὰ πιασθῇ
πάλι μέσα στὸν φαῦλο κύκλο.

ΠΑΣΧΑΛΙΝΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

Ο ΠΛΑΝΗΤΗΣ ΤΟΥ ΦΟΝΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

—«Ποιός έχει άρνι για σφάξιμο!»

Τόν άκούσαμε άλλοτε, Μεγάλη Πασκευή, που πέραγε από τις γειτονίες· κι έβγαине ό νοικοκύρης και τόν φώναζε, κι έμπαινε ό μακελάρης στην αύλή, όπου βρισκόταν άνυπόπτο τó θύμα, και τρέχαν τά παιδάκια τών ανθρώπων νά δούν τó κόκκινο τέλος τού άλλου, παιδιού κι εκείνου, που ως εκείνη την ώρα έπαιζαν χαρούμενα από μέρες μαζί του... κι έφευγε ό μακελάρης, αφήνοντας πίσω του ένα αίματοστάλαχτο θύμα κρεμασμένο μέ τó κεφάλι κάτω, άπ' όπου πέφταν μία-μία οι τελευταίες σταγόνες τής ζωής του, παίρνοντας γι' άμοιβή τού φόνου τó τομάρι τού θύματός του... σύμβολου τής υπέρτατης θυσίας τού 'Αθώου, που έπωμίσθηκε τις άμαρτίες τών ανθρώπων· σουβλιστό σέ δυο μέρες — «πάρε κοψίδι, είναι λουκούμι — άντε, Χριστός 'Ανέστη, χρόνια πολλά...»

— Ουμάμαι κάποτε που έτυχα 'μέρες τού Πάσχα, σέ μία έπαρχιακή πόλη κοντά στην 'Αθήνα· καθώς πέρανα τó απόγεμα από ένα άνοιχτό οικόπεδο ανάμεσα σέ δυο σπιτία, είδα καμιά δεκαριά παιδάκια, που τρέξαν και κάθησαν γύρω-γύρω κατά γής, καθώς έφτανε σύγκαира ένας άνθρωπος τραβώντας πίσω του ένα άρνάκι. Μπήκε μέσα στον κύκλο κι έβγαλε ένα μαχαίρι· όταν στάθηκε, πέρασε πολλή ώρα, ώσπου νά ξαναβρώ την ανάσα μου...

— Ποιός έχει άρνι για σφάξιμο!

"Αν βρεθήτε ποτέ καμιά φορά κάτω στο λιμάνι, μπορεί νά τύχη νά δητε μία θλιβερή συγκέντρωση από ένα σωρό άλογα και γαιδούρια, αδύνατα, άλλα κουτσά, άλλα μέ άνοιχτές πληγές, ξέσαρκα και πα-

ραμελημένα («τά άχρηστα θά ταΐζωμε τώρα;»), νά περιμένουν μέ σκυφτά κεφάλια τó καράβι για τó τελευταίο τους ταξίδι — περίεργο ταξίδι, όχι ξεκούρασης άπομάχων από τόν μόχθο μιάς ολόκληρης ζωής, άλλα τελευταίας χρησιμότητας... πάνε σέ ξένη χώρα, όπου τά περιμένει κι αυτά τó μαχαίρι τού μακελάρη, τó «Εύχαριστώ» τού ανθρώπου, που από τότε που γενήθηκαν μέχρι την άρχή τού τελευταίου ταξιδιού τους, χρόνια ολόκληρα, τού δούλεψαν, τού κουβάλησαν μερονυχτίς φορτώματα που τά τσάκισαν, τού τράβηξαν κάρρα άμέτρητα, θареιά φορτωμένα, μέ μόνη προσμονή λίγο σανά και νερό τó βράδυ, και άνάσα από τó καμουτσι τής ημέρας· τó ταξίδι είναι μέ έπιστροφή, γιατί θά γυρίσουν πάλι στον τόπο που γενήθηκαν κι έζησαν, όχι πιά άλογα και γαιδούρια, άλλα λογής - λογής άκριδά σαλάμια, τελευταία προσφορά τού 'Αγνωστου Ζώου στο 'Αγνωστο πρώνη 'Αφεντικό...

'Ο "Ανθρωπος: Τί μου δίνεις;
Τό Ζώο: "Όλα.

'Ο "Ανθρωπος: 'Εγώ τί σου δίνω;
Τό Ζώο: 'Εμπρός στο δλα, Τίποτε.

'Οραματίζομαι έναν κόσμο χωρίς πόνο, χωρίς αίματα, δλα τά ζώα, που ζούν σ' αυτόν, νά έρχονται στη ζωή χωρίς πόνο, νά ζούν χωρίς πόνο· και σάν έρθη ή ώρα — σοφά ύπολογισμένη — νά δίνουν τη θέση τους σέ άλλα, για νά μένη άσθηστη ή ζωή, σιγά και άνώδυνα νά σβήνουν και, δσα από αυτά μπορούν, μ' ένα χαμόγελο...

Κοντά δλα τά ζώα, από τά μικρότερα ως τά μεγαλύτερα, σκο-

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ ΠΑΝΩ ΣΤΗ ΡΟΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Καθώς χαιρετιζόμε και πάλι έναν καινούργιο χρόνο, ως μην αφήνουμε να μάς παρασύρει ολότελα ή παραζάλη του καιρού. Όσο υπάρχει μέσα μας αντοχή, όσο κυματίζει ή ψυχή μας λεύτερη, όσο ακούμε απόμακρα τις φωνές και μιάς άλλης έρμηνείας γι' αυτή τη ζωή, ως μη παραδίδουμε τα όπλα. Υπαρχει ακόμα αρκετό φώς, έλπιδα κι αίσιοδοξία.

Ο κόσμος αυτός πρέπει — και άζειει — να μη διαλυθεί, να μη σθίσει τ' όνομά του, μέσα στη θύελλα που ξεσηκώνει το ανθρώπινο παθος, ή κάθε λογής δια, το κατρακύλισμα στον όλεθρο και την ταπείνωση.

Μέ το χάραγμα μιάς καινούργιας χρονιάς, ως άθιζει στην ψυχή μας το όνειρο για ένα καλύτερο αύριο. Ή στιγμή είναι επίσης, εγκάρδια, συγκινητική. "Ας θυμηθούμε πώς είμασαν χτές, που βρισκόμαστε σήμερα, τί θ' αντιμετώπισουμε τον επόμενο καιρό.

Ζούμε πάνω σ' ένα μεγάλο βράχο που τον δέρνουν οι άνεμοι και τα κύματα. Όποιος αδρανήσει για λί-

τώνουν για την τροφή τους, χωρίς πόνο, χωρίς βασάνισμα, μ' ένα μόνο χτύπημα—όχι από εύσπλαγχνα, αλλά για να μην ξεφύγει ή τροφή από τον πεινασμένο φονιά — ίσως ή μόνη συγκατάβαση της Φύσης ανάμεσα στον άπεγνωσμένο και άένα άγώνα της επιβιώσεως. Τραγική και άνάγκληφ ήξάιρεση στους νόμους της ζωής άποτελεί ο άνθρωπος — το Τελείο Όν — που από τον καιρό της λίθινης εποχής, άνακάλυψε και σοφίζεται ακόμη ως σήμερα μύριους τρόπους να σκοτώνει και να σκοτώνεται, τρόπους άπαίσιους, έφιαλτικούς, όχι μόνο τα ζώα (ας τρώω να ζήσω), αλλά δισεκατομμύρια όμοιους του (ας τρώω να ζήσω), και ποιός ξέρει άκόμη πόσα δισεκατομμύρια, όσο ύπάρχει ζωή στον πλανήτη του Φόνου και του Πόνου...

N. N. ΦΙΛΩΝ

γο, όποιος κλείσει τα μάτια στο έκτυφλωτικό αυτό φώς της παντοδυναμίας του χρόνου, θα ξυπνήσει πολύ μετανοιωμένος. Δεν υπάρχουν περιθώρια άναπαυσης, ψυχικής γαλήνης, ήρεμίας. Ό,τι κατέχει το είναι μας, είναι το όφελος, ή συντριβή του διπλανού προσώπου, ή ρηχη τέρψη, ή άυτοπροβολή, ή άδιαφορία στα έρειπια. Ένας - ένας κι όλοι μαζί, είμαστε πάντοτε έτοιμοι να ύποταχτούμε, όχι στη μοίρα της άντοχής, αλλά στη θέληση κεινη που όριζει το προσωπικό μας συμφέρον. Κι αυτό είναι το άπότηλεσμα, που μάς έδιδεξε ο μεταπολεμικός καιρός, ή άντιδραστικότητα ενός τυχοδιωκτικού πολιτισμού, ή άσάφεια γύρω από πολλές ιδεαλιστικές έννοιες, ο θερμπαλισμος και ή άσυναρτησία της τέχνης ή έπίδειξη του τεχνικού πλουτου, ή μιλιταριστική δια, το ψεμα κ ή χυδαιοτητα μιάς ανεργατιστης κοινωνιας.

Ο κόσμος αυτός έπρεπε και μπορούσε να είταν καλύτερος. Σ' αυτό τουλάχιστον έλπιζαν τα έκατομμύρια τόσων αθών νεκρών, που συσώρευσε ο τελευταίος Μεγάλος Πολεμος. Ο κόσμος αυτός θα έκλεινε ένα διαφορετικό μέγιστο κεφάλαιο, στην ανθρώπινη ιστορία. Θα είταν, ίσως, ή άπαρχή για μια νέα βαθειά ειρηνική περίοδο, χωρίς άτιμώσεις, πανικό ψυχής και άποτρόπαια έγκλήματα.

Και ή άπάντηση δινεται αρνητική σε πολλά σημεία της Γης. Τόσα, που δεν ύπαρχει πουθενά χώρος λευκός, τέλειος σε σχήμα και προβολή, για ν άναρτηθεί μια σημαία δικαιοσης και άπόλυτου σεβασμού.

Έτσι, κάθε φορά που ξαναρχίζουμε τον ίδιο δηματισμό, μπροστά στην πύλη ενός καινούργιου χρόνου, επόμενο είναι να ξυπνάει μέσα μας και ή μεγάλη προσδοκία της άλλης.

Τα αίχμηρά προβλήματα, βέβαια, δεν τελειώνουν ποτέ. Άνήσυχος ήταν πάντοτε, είναι και θα έξακολουθεί να πορεύεται ο κόσμος. Ή

άνθρωπότητα όμως αγωνιά, μήπως αυτή ή τραγική αλυσίδα των γεγονότων την οδηγήσει κάποτε σ' ένα μοιραίο αδιέξοδο.

Έχοντας κύριο και πρωταρχικό μέλημα τη διαφύλαξη μιᾶς τίμιας εἰρήνης, ἃς αγωνιστούμε καὶ στὸν ἐπόμενο χρόνο. Ἀπὸ τὸ ὁρόσημο αὐτὸ ξεκινάει κάθε ἄλλη φυσικὴ ἐνέργεια, κάθε ἀνθρώπινος παλμός, παντοῦ καὶ σ' ὁποιο μέρους τῆς Γῆς. Οἱ λαοί, σὲ ὅλα τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης, ἔχουν διδαχθεῖ πολλὰ ἀπ' τὸν πόλεμο καὶ τὴν κάθε λογῆς τυραννία. Προσδοκοῦν, μάχονται καὶ ἐπιδιώκουν ἕνα καλύτερο μέλλον, καὶ σ' αὐτὸ στηρίζονται οἱ ἐλπίδες ὅσων δὲν λύγισαν, ἢ δὲν τσακίστηκαν ἀπ' τὴ μάχη μὲ τὸ ὀλέθριο σκότος.

Κάθε καινούργιος Χρόνος, ἔχει ἐπάνω του καὶ τὴ σφραγίδα μιᾶς ἀγνότητας. Τοῦ τὴν χαρίζουν τ' ἀθῶα μάτια ἑκατομμυρίων παιδιῶν, ποὺ βλέπουν σ' αὐτὸν τὴν ἀρχὴ ἐνὸς ωραίου καὶ διερευνητικοῦ περι-

γυρου στὰ πέρατα τῆς Γῆς, κι ἀκόμα ψηλότερα, ὡς τὸ Σύμπαν. Ποιὸς ἔχει τὴ δύναμη ν' ἀντισταθεῖ σ' αὐτὴ τὴν αἰσιόδοξη καὶ τολμηρὴ σκέψη, σ' αὐτὸ τὸ ὑπέροχο ἀκράγγιγμα μὲ τὸ ὄνειρο καὶ τὴν πραγματικότητα;

Θὰ πρέπει νᾶχει πολὺ ἀπομακρυνθεῖ ὁ νοὺς κ' ἡ ψυχὴ σὲ βίαιους καὶ σκοτεινοὺς στοχασμούς, γιὰ νὰ μὴ χαρίσει αὐτὸ τὸ ἐλάχιστο μείδιμα στοργῆς κι ἐλπίδας, στὸ παγιδευμένο ἀπὸ τόσες ἐρινύες καὶ θύελλες πρόσωπο.

Αὐτός, λοιπόν, ὁ καινούργιος χρόνος ἃς μᾶς διδάξει νὰ σκεφτόμαστε δίκαια καὶ ἐλεύθερα. Γιὰ νὰ μετρούμε, χωρὶς κίνδυνο ἄλλης οφαιγῆς, τὸ ἀνθρώπινο γένος, σὲ μιὰ πορεία ἀποτελεσματικῶν ἀγῶνων. Σὲ μιὰ νέα κι ὀλοκληρωμένη, αὐτοσυγκέντρωση, ἀπαλλαγμένη ἀπὸ τὸν φόβο, τὴν πείνα καὶ τὴν ταπείνωση.

Σὲ μιὰ πορεία πανανθρώπινη γιὰ τὴν Ἀγάπη καὶ τὴν Εἰρήνη.

ΛΟΥΛΑ Δ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΗΤΙΣ

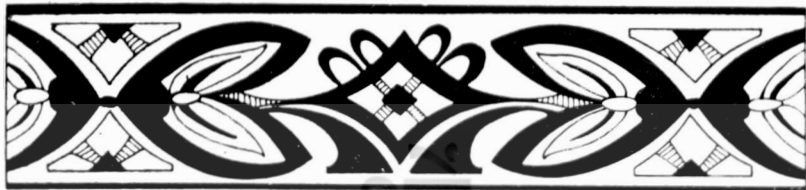
Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας

Β' ἔκδοση, ἀναθεωρημένη, ΣΕΛΙΔΕΣ 320

Πωλεῖται δεμένον δρχ. 150

Εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ ΙΛΙΣΟΥ

Ἀποστείλατε ταχ)κὴν ἐπιταγὴν διὰ νὰ τὸ λάβετε ταχυδρομικῶς εἰς τὴν διεύθυνσιν ποὺ θὰ ἀναγράψετε εἰς τὴν ἐπιταγὴν.

ΙΗΣΟΥΣ - ΟΡΦΕΥΣ

Ἀνέκδοτο κείμενο τοῦ προώρως ἐκλιπόν-
τος λογοτέχνου ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ

Ὅταν ἐχάραξα τίς γραμμές τοῦτες, εἶχα κλειστή στοὺ διασκεπτήριό μου, ἄκουγα μουσική, μι-ριζα τ' ἄρωμα τῆς μυστηριακῆς ἀνθισμένης ἀκακίας καὶ στοὺ μισσοκόταδο, εἶχα μπροστά μου τίς μορφές τοῦ Ὁρφέα, τοῦ Διόνυσου καὶ τοῦ Ἰησοῦ. Μὲ κλειστά τὰ βλέφαρα, ἤθελα νὰ παραδοθῶ στὴ μαγεία τῆς μουσικῆς καὶ μὲ τ' ἀρώματα νὰ ὁραματισθῶ τοῦτες τίς θεῖες μορφές πού τὰ χρόνια, οἱ ἑκατονταετηρίδες, τίς ἔχουν ταυτίσει μὲ τὴ μουσική, τὰ χρώματα καὶ τ' ἀρώματα.

Λυοὶ παράξενοι τόποι, ἡ Θράκη κι' ἡ Παλαιστίνη δημιουργοῦν δυὸ μορφές, πού ἀνεβαίνουν σὰ ἦψη τοῦ Μύστη καὶ θεμελιώνουν θρησκείες. Ὁ ἓνας, ὁ παλιότερος, ὁ Ὁρφέας, ψάλλει μὲ λύρα ἀπάνω στοὺ Παγγαῖο, τὴ θρησκεία τῶν σκοτεινῶν νεφῶν καὶ σταλάζει γλυκεῖα θωπευτικὴ μελαγχολία στίς καρδιές τῶν ἀγριμιῶν καὶ τῶν πουλῶν, πού τὸν ἀκοῖνε μαγεμένα ἀπὸ τὴ θεϊκὴ τέχνη του. Κι' ὁ Ἰησοῦς ἀργότερα, πολὺ ἀργότερα, στίς γαλάζιες λίμνες,

μὲ τὴ μαγεία τοῦ λόγου του, γοητεύει τὰ κουρασμένα πλήθη πού τὸν ἀκοῖνε.

— Γίνετε ἄπλοι, γίνετε πρῶτοι, τοὺς λέει, ὀδέστε τ' ἀδέρφια μας, τὰ πετεινά τ' οὐρανοῦ καὶ τὰ ζῶα τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ κάμπου. Χαίρονται τὴν ἀπλότητά τους κι' ὁ Θεὸς μερμινᾷ γι' αὐτά.

Κι' ἔλεγε ὁ ὠραιόπλαστος ἄγγελος τῆς Φρυγίας, ὁ Διόνυσος, στοὺς ἀνθρώπους, γιὰ τὴ χαρὰ τοῦ κρασιοῦ καὶ φανερώνονταν στοὺς πιστοὺς σκεπασμένος μὲ κληματόφυλλα. Κι' ἔλεγε ὁ Χριστός, ὁ Βότρυς ὁ πυρρωμένος:

— Ἐγὼ εἶμαι τ' ἀμπέλι τ' ἀληθινό, πού κρασί σταλάζω κι' εὐφραίνω τίς ψυχές.

Κι' εἶναι μιὰ σκέτη ποίηση οἱ μορφές αὐτές, πού μὲ τοὺς ἡχούς, μὲ τὰ τραγούδια, μὲ τὰ λόγια, ξεχώρισαν ἀπὸ τὸ κοπάδι κι' ἄφησαν βαθειὰ αὐλακία καὶ τὰ βηματὰ τους τὰ ὅρε σωστά καὶ τὰ βάδισε πολὺς λαὸς τίς τελευταῖες χιλιετηρίδες. Γιατί τοῦτοι «οἱ ἀπαράμιλλοι ἄνθρωποι», οἱ Μύστες, οἱ Ἄγγελοι, ὁ Θεάνθρω-

πος, μίλησαν στους ανθρώπους με τὸν Λόγο πὺν καίει, με τὸν Λόγο πὺν εἶναι Φῶς, πὺν εἶναι κήρυγμα, Ψαλμός, Προσευχή, Ἀλληλοῖα. Μὲ τὸν Λόγο, με τοὺς ἤχους, με τὰ χρώματα, ἔφτανε ὁ λαὸς κι' ἔπεφτε στὸ δίχτυ κι' ἄρχιζε τὸ ψάρεμα τῆς ἀλήθειας καὶ τῶν χρωμάτων. Καὶ τοὺς ἔλεγε ὁ Ἰησοῦς:

—Μακάριοι θάναι ὅσοι ἀπὸ σᾶς, ἀδελφοί μου, νοιώθετε πνευματικὰ φτωχοὶ μπροστὰ στὰ πόδια τοῦ Θεοῦ, ὅσοι πενθεῖτε καὶ θλίβεστε γιὰ τὶς ἁμαρτίες. Μακάριοι οἱ πρᾶοι, ὅσοι διψοῦν γιὰ Δικαιοσύνη κι' Ἐλευθερία. Μακάριοι οἱ πονόψυχοι, οἱ καθαρὸ-καρδοι, οἱ εἰρηνοποιοὶ καὶ τρισμακάριοι οἱ κατατρεγμένοι γιὰ τὴν ἀγνότητα καὶ τὴν ἀγγελικότητα τους. Ὅλοι ἐσεῖς θὰ βρῆτε παρηγορία, θὰ χορτασθῆτε, θὰ παρηγορηθῆτε καὶ θὰ σᾶς ἀνοίξῃ ἡ πόρτα τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν. Καὶ ποτὲ μὴν ξεχνᾶτε τοῦτον τὸν ὕστατο Λόγο:

Ἵμνεῖτε τὸν Κύριον ἐν κιθάρᾳ ἐν Ψαλτηρίῳ δεκαχόρδῳ ψαλμωδῆσετε εἰς Αὐτόν.

Ψάλλετε εἰς Αὐτὸν ὄσμα νέον.

Καλῶς σημάνετε τὰ ὄργανά σας ἐν ἀλαλαγμῷ.

Διότι εὐθύς ὁ Λόγος τοῦ Κυρίου. Καὶ πάντα τὰ ἔργα Αὐτοῦ μετ' ἀληθείας.

Καὶ τοὺς ἔλεγε ὁ Ὁρφέας:

— Διπλώσου ὡς τὸ βάθος τοῦ ἑαυτοῦ σου γιὰ νὰ ὑψωθῇς στὴν Ἀρχὴ τῶν πραγμάτων, στὴ μεγάλη Τριάδα πὺν ἀκτινοβολεῖ μέσα στὸν ἄχραντο Αἰθέρα. Λιῶσε τὸ σῶμα σου μετ' τὴ φωτιά τῆς σκέψης σου. Ἀποσπάσου ἀπ' τὴν ὕλη ὅπως ἡ φλόγα ἀπ' τὸ ξύλο,

πὺν κατατρώει. Τότε, τὸ πνεῦμα σου θὰ ὀρμήσει πρὸς τὸν ἀγνὸν Αἰθέρα τῶν αἰωνίων αἰτιῶν, ὅπως ὁ ἀετὸς στὸ θρόνο τοῦ Δία... Ἔνα μονάχα Ὁν βασιλεύει στὸν βαθὺν Οὐρανὸ καὶ μέσα στὴν Ἀβυσσο τῆς γῆς. Ὁ βροντερὸς Δίας, ὁ αἰθέριος Δίας. Αὐτὸς εἶναι ἡ θαθεῖα βουλή, καὶ τὸ ἰσχυρὸ μῖσος κι' ἡ γλυκεῖα ἀγάπη... Ὁ Διόνυσος εἶναι ὁ γιὸς του, ὁ ἐκδηλωμένος Λόγος του. Ἀγαπᾶτε, γιὰτὶ τὰ πάντα ἀγαπᾶνε.

Ἡ ταύτιση τοῦ Ὁρφέα καὶ τοῦ Ἰησοῦ σὲ πολλὰ, σὲ πάμπολλα σημεία, δὲν εἶναι περιέργη. Στὴ μουσικὴ τοῦ Ὁρφέα, ὅπως ἀποδεικνύει ἡ ἔρευνα, «ἐνυπῆρχε» τὸ αἶσθημα τοῦ θείου, πὺν κυκλῶνει τὴ Μεγάλῃ Μήτηρ τῆς Φύσης καὶ δημιουργεῖ μετ' τοὺς ἤχους μιὰ ἀπέραντη ἐνότητα, πὺν τὴ νιώθουν ὡς καὶ τὰ στρουθία τ' Οὐρανοῦ καὶ τ' ἀδελφοὶ τους ὁ ἄνθρωπος. Ἡ μουσικὴ αὐτὴ προκαλοῦσε τὸ δέος καὶ τὸν ἀπέραντο θαυμασμό. Ὁ θαυμασμός καὶ τὸ δέος δημιουργοῦν τὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ μύθου, πὺν μετὰ χρόνια μεγαλώνει, πλαταίνει καὶ ξαπλώνει καὶ παίρνει τὶς διαστάσεις τοῦ ὄνειρου καὶ τοῦ μαγικοῦ. Ἔτσι, ὁ Ὁρφέας μετ' τοὺς ἤχους κατορθώνει ν' ἀνεβαίνει ψηλά, νὰ ταυτίζεται καὶ νὰ μιλεῖ μετ' τὴ θεϊκὴ διάνοια. Ἡ θρησκεία τοῦ Ξανθοῦ Ἰησοῦ εἶναι Θρησκεία Ἑαρος. Τὴν Ἀνοξὴ δ-ραματίζεται ὁ γιὸς τῆς Γυναικας. Κι' ἡ Θρησκεία τοῦ Ξανθοῦ Ὁρφέα εἶναι Φθινόπωρο καὶ μελαγχολία. Ποιητὴς κι' ὁ Ἔνας, Ποιητὴς κι' ὁ Ἄλλος. Κι' οἱ δυὸ παίζουν μετὰ τὰ χρώματα κι' ἡ φω-

νή τους είναι ἥχος, κατακάθαροι χρωματικοὶ τόνοι. Ὁ Ἰησοῦς διατηρεῖται συμβολικά:

— Ἐγὼ εἶμαι τὸ Φῶς τοῦ κόσμου. Ὅποιος μὲ ἀκολουθᾷ, δὲν θὰ βρεθῇ στὸ σκοτάδι, ἀλλὰ θὰ δῇ τὸ φῶς τῆς ζωῆς.

Κι' ὁ ἄλλος:

— Μὲ τὸ Φῶς, καὶ μὲ τοὺς ἡχους, θὰ σωθῇ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων. Ν' ἀγαπᾶτε τὸ Φῶς, τὸ Φῶς κι' ὄχι τὸ σκοτάδι, καθαροί, ἐξαγνισμένοι καὶ δυνατοὶ θὰ μπῆτε καὶ θὰ ντυθῆτε τὸ ἔνδυμα τοῦ Ἥλιου. Ἐλᾶτε κοντὰ γιὰ νὰ πιῆτε τὸ Φῶς τοῦ Ναοῦ, ἐσεῖς ποὺ θγαίνετε μέσα ἀπ' τὴ Νύχτα. Ἐλᾶτε νὰ χαρῆτε σεῖς ποὺ ὑποφέρετε. Ἐλᾶτε νὰ ξεκουραστῆτε σεῖς ποὺ παλεψάτε.

Νέος, 33 χρονῶν, ὁ Ἰησοῦς ὁ γλυκύτατος, νέος οὐμανιστικῆς μορφῆς ὁ Ὁρφέας. Ὁ Ἕνας λαλεῖ τὴ γλῶσσα τῆς Ἀγάπης καὶ σαγηνεύει τὰ πλήθη τῶν ἀνθρώπων καὶ μιλεῖ γιὰ τὰ πετεινὰ τ' Οὐρανοῦ, ποὺ δὲν σπέρνουν καὶ δὲν θερίζουν, κι' ὁ Ἄλλος μὲ τὴν ἐπτάχορδη λύρα μαγεύει τὰ πουλιὰ τ' Οὐρανοῦ, ποὺ πραῦμένα τὸν ἀκοῦνε. Ἰησοῦς, Ὁρφέας. Διὸ μορφές, διὸ θεωρίες, διὸ Θεότητες. Ἐξ ἴσου ὥραιες, τὸ ἴδιο ποιητικές, τὸ ἴδιο οὐράνιες. Μιλοῦν ὅλοι γιὰ μιὰ ἀνώτερη ἡθική τάξη, ποὺ δονεῖται ἀπὸ μεγάλες διδαχές, ποὺ ἀνάλογα χτυποῦν στὶς ψυχές τῶν εὐαίσθητων ἀνθρώπων, ποὺ πάντα θὰ τρέχουν νὰ πιοῦν ἀπ' τὸ νερὸ τῆς Κασταλίας γιὰ νὰ δροσίουν τὸν Ἕσω Ἀνθρώπο, ποὺ πάντα διψᾷ γιὰ κάτι τὸ ἄπιαστο, γιὰ κάτι τὸ ἀνώτερο, γιὰ κάτι τὸ βαθύτερο.

Ἀρχηγὸς τοῦ παλαιοτάτου μυστικιστικοῦ κινήματος, δόγματος, θεωρίας, ὁ Ὁρφέας στὴν Ἑλλάδα. Μέγας Μύστης, πρόγονος τῆς Ποίησης καὶ τῆς Μουσικῆς, ἀποκαλύπτει μὲ τὴν τέχνη τὶς αἰώνιες ἀλήθειες. Στὴν ἐποχὴ τοῦ Μωυσῆ, πέντε αἰῶνες πρὶν ἀπ' τὸν Ὅμηρο. Κι' ὁ Ἰησοῦς ἐρχεται 13 αἰῶνες ἀργότερα, μελετητῆς ὅλων τούτων τῶν φιλοσοφικῶν, θεοσοφιστικῶν, θεολογικῶν ρευμάτων. Ἡ θητεία του στοὺς Ἑσσαίους εἶναι ἀποφασιστική. Τὸ φωτισμένο ξανθὸ ἀγόρι τῆς Μαρίας, τὴν ἐφηβεία του τὴν περνᾷ μὲ τὴν κατεργασία τοῦ «ἀκατεργάστου», ἡ «βασίλική τέχνη» τῶν Ἑσσαίων τὸν προετοιμάζει μυστικά γιὰ ν' ἀνθίσει μέσα του ἡ «ἐσωτερικὴ ἀλήθεια». Ὁ Ἰησοῦς ζητᾷ τὸ Φῶς.

Τὰ ἱερὰ βιβλία τοῦ κρατοῦν συντροφιά στὶς μεγάλες νύχτες. Καὶ τὰ μάτια του ἀνοίγουν ἐκεῖνον τὸν γλυκὸν ἐσπερινό, ποὺ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Τάγματος τοῦ διαβάξει Ἐνῶχ.

— Ἀπ' τὴν ἀρχή, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ἦταν μέσα στὸ μυστήριο. Ὁ Ὑψιστος τὸν κρατοῦσε κοντὰ στὴν ἰσχὺ του καὶ τὸν φανέρωνε στοὺς διαλεχτοὺς του. Ὅμως θὰ τρομάξουν οἱ βασιλίδες καὶ θὰ σκύψουν τὸ κεφάλι τους ἴσαμε τῇ γῇ καὶ φόβος θὰ τοὺς κυριεύσει ὅταν θὰ ἰδοῦν τὸ γινώ τῆς Γυναίκας πάνω στὸ θρόνο τῆς δόξας του... Τότε ὁ Διαλεχτὸς θὰ φωνάξει ὅλες τὶς δυνάμεις τ' Οὐρανοῦ, ὅλους τοὺς ἁγίους τῶν ἄνω καὶ τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ. Τότε τὰ Χερουβεῖμ, τὰ Σεραφεῖμ, τὰ Ὀφανεῖμ, ὅλοι οἱ Ἀγγελοι τῆς δυνάμεως, ὅλοι

οἱ Ἄγγελοι τοῦ Κυρίου, δηλαδή τοῦ Διαλεχτοῦ, καὶ τῆς ἄλλης δύναμης, πού ὑπηρετοῦν ἀπάνω στὴ γῇ κ' ὑπάνω ἀπ' τὰ νερά, θὰ ὑψώσουν τὶς φωνές τους.

Ἰσως ἐδῶ νὰ βρῆκε ὁ Ἰησοῦς τὴν ἀρχὴ τῆς κοσμοθεωρίας του, πού εἶναι καὶ ἡ γλυκύτερη κοσμοθεωρία, πού ποτὲ διατυπώθηκε. Ἡ βαθύτατη ποίηση τῶν κειμένων, τὸ περιβάλλον καὶ τὸ ἐσώτερον φῶς βοηθοῦν τὴν ἀποκάλυψη τῆς σφραγίδας τῆς δωρεᾶς. Ὁ καιρὸς ἔχει φτάσει. Ὁ Ἰησοῦς, πιστεύουν, οἱ Παλαιοί, πῶς ἔχει ὠριμάσει γιὰ ν' ἀνεβῇ στὸν ἄνωτερο τέταρτο βαθμὸ τοῦ Μύστη σὰν τὸν Μαῦσῃ, τὸν Μελχισεδέκ, τὸν Ἀβραάμ.

«Ἐτσι, μιὰ νύχτα μὲ ἀστροφεγγιά, ἀνάμεσα σὲ βαθύτατη μυστικότητα στὸ ἐσωτερικὸ μιᾶς σπηλιάς τοῦ Ἐγκαδί, ὁ πατριάρχης τῶν Ἑσσαιῶν πρόσφερε στὸν Ἰησοῦ, κάτω ἀπὸ τὸ ὑποβλητικὸ φῶς τῶν λαμπάδων, τὸ χρυσὸ δισκοπότηρο, σύμβολο τῆς ὑπερτατης μύησης, γιὰ νὰ πιῇ τὸν οἶνο τῆς ἀμπέλου τοῦ Κυρίου, σύμβολο τῆς θείας ἔμπνευσης, πού ἐπιφοιτοῦσε στὸν νέο μύστη, στὸν ὁποῖον ὁ μυσταγωγὸς εἶχε μὲ βεβαιότητα ἀναγνωρίσει τὰ μυστικὰ σημεῖα καὶ τὴν δωρεὰν τῆς προφητικῆς του ἀποστολῆς.

Μά, τὴν ἀποστολὴ του αὐτὴν κανένας δὲν μποροῦσε νὰ τοῦ τὴν δόρῃ. Μόνος του ὁ ἱεροφάντης τῆς Ναζαρετ ἔπρεπε νὰ τὴν ἀνεύρη — σύμφωνα μὲ τὸν νόμο τῶν μυστηρίων.

Καὶ ὅταν, ὕστερ' ἀπὸ τοὺς ψαλμοὺς καὶ τὶς προσευχές, ὁ Ἰησοῦς ἐπίασε τὸ δισκοπότηρο καὶ τὸ ἔφερε στὰ χεῖλῃ του νὰ

πιῇ, ἓνα παράξενο φέγγος ἔλαμψε γιὰ μιὰ στιγμὴ ὁλόγυρά του καὶ μιὰ ἄξαφνη πνοὴ ἔκανε τὶς χρυσὲς γλῶσσες τῶν ἱερέων νὰ φρικιάσουν...

Τώρα, ἦταν ἐλεύθερος πιά, κύριος τῶν πράξεών του, ἱεροφάντης αὐτὸς ὁ ἴδιος, ν' ἀκολουθήσῃ τὸν δρόμο του...»

Ἐτσι, καθόλου δὲν θὰ πρέπει νὰ μᾶς παραξενεῦει τὸ πῶς ἡ μωρφή τοῦ Ὁρφέα παρουσιάζεται καὶ καταγράφεται εἰς τὴν παλαιοχριστιανικὴ τέχνη ὡς «παγανιστικὴ προεικόνισις» τοῦ γλυκύτατου Ἰησοῦ. Καὶ οἱ κατὰ κόμβους τοῦ Ἀγίου Καλλίστου στὴ Ρώμη καὶ τὸ Κομητῆρι τῆς Ἀγίας Δομιτίλλης εἶναι γεμάτες ἀπὸ τέτοιες ἀλληγορίες. Ὅπως μαρτυροῦν οἱ εἰκονογραφίες καὶ τὰ ἔργα τέχνης, καὶ ὅπως ἀποφαίνονται οἱ ἱστορικοὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὁ Ὁρφέας ἄσκησε μεγάλη ἐπίδραση στὴ διαμόρφωση τοῦ πρώιμου χριστιανισμοῦ.

Τὸ πρόσωπο τοῦ Ὁρφέα, λόγω τῆς μουσικῆς γοητείας, ταυτίζεται μὲ τὸν γλυκὴν Ναζωραῖο, πού εἶναι τόσο μεσόγειος, τόσο πρᾶος, τόσο ἀνθρώπινος. Ὁ Ὁρφέας ψάλλει, ὁ Ἰησοῦς μιλεῖ, διδάσκει. Οἱ θεμελιωταὶ τῆς θρησκείας τοῦ Ξανθοῦ Μεσσία προλέγων κλαυθμὸ καὶ ὀδυρμό. Ὁ Ὁρφέας διδάσκει τὸ πένθος καὶ δηλώνει τὴν παρουσίαν τοῦ ἀνθρώπου στὴ γῇ γιὰ τιμωρία, κλαυθμὸ καὶ μετάνοια. Ὁ καθαρωδὸς πιστεύει ὅτι μόνο ὅταν ἡ ψυχὴ ἐξαγνισθῇ, θ' ἀπαλλαγῇ ἀπ' τὸ ἀνόσιον σαρκίον, γιὰ εἶναι βαρεμένο ἀπὸ τὸ προπατορικὸ ἁμάρτημα τῶν Τιτάνων. Ἡ ψυχὴ ὅμως ἔχει θεῖα καταγωγή,

άνωτερη καὶ ἀφθαστη, δὲν χάνεται, καὶ λαβαίνει μέρος στήν Ἐνωση τῆς Θείας Φύσης τοῦ ἀνώτερου ὄντος. Μὲ τὴ μουσική, ὁ Ὅρφεας δημιουργεῖ τὴ θρησκεία τῶν ἡχῶν καὶ τῶν ῥοδῶν. Θέλει ν' ἀπαλλάξῃ τὸν θνητὸ ἀπ' τὴ μόλυνση ποὺ φέρνει ἡ ἐπαφή πρὸς τὴ σάρκα, κι' ἀπὸ κεῖ νὰ ξεπηδήσῃ ἓνας κρουνός, μιὰ ἀνάυρα θεϊκῆς λάμψεως μὲ κάθε ὥραϊο καὶ ἐξωγήινο. Τὴν παρουσία τῆς ψυχῆς, ποὺ εἶναι αἰώνια καὶ θεία, καὶ ποὺ κλείστηκε στὰ στενὰ ὅρια τοῦ κορμιοῦ, θέλει ν' ἀποδώσῃ στὸν Αἰώνιο ἡ ποίηση τῶν ἡχῶν τοῦ Ὅρφεα. Καὶ αὐτὸ θὰ γίνῃ, θὰ πετύχῃ μὲ τὶς διάφορες κατεργασίες τῶν ἡχῶν, τὰ φωτεινὰ στάδια, τὶς ἐναλλασσόμενες παρουσίες, ὅπου νὰ κατακτήσουμε τὴν ὑψιστή μορφὴ τοῦ ἀνθρώπινου βίου. Καὶ τότε, μόνο τότε, ὁ ἄνθρωπος γίνεται μέτοχος, κοινωνὸς τῆς θείας μακαριότητος, καὶ μπαίνει στὰ Ἡλύσια ἀθάνατος, ἐλευθερὸς ἀπ' τὸν πόνο καὶ τὸ πένθος. Καὶ εἶναι ἡ θρησκεία τοῦ Ὅρφεα κι' ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ ὅμοιες. Διδάσκει ὁ Ἰησοῦς τὸν ἐνάρετο βίο. Οἱ ἐνάρετοι, ὑπόσχεται, θὰ βρεθοῦν σὲ τόπο γλοερό, τόπο ἀνάμνηξης, ποὺ δὲν θὰ ὑπάρχουν λύτες καὶ στεναγμοί. Κι' ὁ Ὅρφεας μιλεῖ μὲ τὸ στόμα τοῦ Πίνδαρου καὶ ὑπόσχεται τὸν ἴδιο ἐπουράνιο τόπο. Στὸν τόπο τῶν Μακάρων θὰ ὀδηγηθοῦν οἱ κατεργασμένες ψυχές. Ἐκεῖ, «ποὺ χρυσοὶ κάλυκες λουλουδιῶν λαμπρύνουν τὰς ὀχθὰς καὶ οἱ ἐλικές τους κοσμοῦν μέτωπο καὶ βραχίονας σίμφωνα μὲ τὴ δικαία ἀπόφαση τῶν με-

γαλῶν τοῦ Ἄδῃ Κριτῶν».

Κι' οἱ δύο, κι' ὁ Ὅρφεας κι' ὁ Ἰησοῦς προσπαθοῦν ὁ ἓνας μὲ τοὺς ἡχούς κι' ὁ ἄλλος μὲ τὸν γλυκὺ λόγο, νὰ κάνουν τὸν ἄνθρωπο νὰ ἐνωθῇ μὲ τὸν Δημιουργό.

Ὁ Ὅρφεας πιστεύει σ' ἓνα μέγα ὄν τοῦ Σύμπαντος. Ὁ Δίας εἶναι ἡ κεφαλὴ κι' ὁ Διόνυσος ὁ λυτρωτὴς τῶν ἀνθρώπων. Ὁ Χριστὸς μιλεῖ γιὰ τὸν ἓνα μεγάλο Πατέρα καὶ εὐαγγελίζεται τὸν Θεὸ τὸν ζῶντα, καὶ προτείνει τὸν ἑαυτοῦ γιὰ λυτρωτὴ τοῦ ἀνθρώπινου γένους.

Ὁ Ὅρφεας διδάσκει, ὅτι ὁ Θεὸς μὲ τὸν Λόγο τοῦ ἐποίησε τὸ Πᾶν. Ὅποτε, ὁ Ὅρφεας θὰ μπορούσε νὰ ἀποκληθῇ ὡς προὑπορχὼν Προφήτης προδηλῶν τὸν Χριστόν. Ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρινὸς συγκρίνει πρῶτος τὸν Ὅρφεα μὲ τὸν Ἰησοῦ, καὶ τονίζει τὴν ἀσύγκριτη ὑπεροχὴ καὶ ἀποφαίνεται πὺς «πραγματικὰ τὰ ὡς τώρα ἀγριότερα θηρία, τοὺς ἀνθρώπους, ἐπράυνε. Καὶ τὰ πτηνὰ τ' ἀλαφρόμυαλα καὶ τὰ ὑποῦλα σερπετά, καὶ τοὺς ὀρειτικὸνς λιόντες καὶ τοὺς ἀρτακτικὸνς ἀγριόχοιρους κατέπράυνε. Κι' ὅλα, ὡς ἦταν φυσικό, τοῦτα τ' ἀγριότατα θηρία, ἀκόμη καὶ τοὺς ἄγριους λύκους, αὐτὴ ἡ οὐράνια μουσικὴ τοῦ Ὅρφεα τὰ μετέπλασε σὲ γλυκοὺς ἀνθρώπους. Κῦττα τὸ νέο τραγούδι, πόσο ἐπέδρασε καὶ μετέβαλε ἀνθρώπους ἀπὸ λύκους καὶ ἀνθρώπους ἀπὸ ἄγρια ζῶα μετεμόρφωσε». Κι' ὁ Εὐσέβιος ἀναφέρεται στὸν μῦθο τοῦ Ὅρφεα καὶ προσθέτει, ὅτι ὁ Ἰησοῦς, «ἀφοῦ πῆρε στὰ χέρια τὴ λύρα,

πού ἡ σοφία τῶν ἀνθρώπων ἐπέ-
λέκησε, ὥδές καὶ ἐπωδές, κατα-
πραϊντικὰ τραγοῦδια μὲ τὴ λύ-
ρα εἰς τὰ μυαλωμένα θηρία, τοὺς
ἀνθρώπους, ἔπαιξε μὲ χίλιους
τρόπους, καὶ τὸν ἀνήμερο καὶ
τραχύ Ἑλληνα, καὶ τοὺς Βαρβά-
ρους ἐξευγένιζε καὶ μαγικά τ' ἄ-
γρια καὶ θηριώδη πάθη τῶν ψυ-
χῶν, μὲ τὰ δικά του φάρμακα
τῆς ἔνθεης διδασκαλίας τῶν ἡ-
χων, τελείως ἐθεράπευε.

Ἀκολουθεῖ μιὰ σειρὰ ἀπὸ ὁ-
μοιοτήτες, πού φέρνουν κοντί-
τερα τὸν Καλὸ Ποιμένα μὲ τὸν
Ὁρφέα. Ὁ σταυρικός θάνατος
τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἡ Ἀνάστασή του
εἶναι μιὰ μετάσταση ἀπὸ τὸν Θά-
νατο στὴ Ζωή. Ὁ Ὁρφέας, σὰν
τὸν Ἰησοῦ, κομματιάζεται ἀπ' τὶς
ἄγριες Μαινάδες, γιατί δὲν μπο-
ροῦν νὰ καταλάβουν τὴ φωτεινὴ
θηροσκεία πού κηρύττει. Τὰ δια-
μελισμένα μέλη του πετιοῦνται
σὲ τὸν Ἑβρο, σμίγουν μέσα ἀπ'
τὰ κύματα τοῦ Αἰγαίου, συναν-
τιοῦνται μὲ τὴ λύρα του — τὸ
πνεῦμα του — πού ἀφήνει πένθι-
μους ἤχους κι' ὁ Ὁρφέας ἀνα-
σταίνεται. Μὲ τὸν θάνατο τοῦ
Ὁρφέα, κομματιάζεται «ἡ Θεία
Οὐσία» καὶ τὰ διάφορα μέλη του
εἶναι «ἡ Πολλότητα τῶν Μορφῶν
τοῦ Κόσμου». Καὶ ἡ Θεία αὐτὴ
Οὐσία συγκολλᾶται — τὰ μέλη
τοῦ Ὁρφέα ἀνευρίσκονται στὴ
Λέσβο — καὶ ἐνώνονται, καὶ
μοιάζουν καὶ συμβολίζουν τὸ Ἐν
καὶ τὸ Αὐτό, πού εἶναι ὁ Ἄδης
καὶ ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Ἥλιος καὶ ὁ
Διόνυσος. Εἰς Θεὸς ἐνοικοῖ εἰς
πάντα τὰ ὄντα.

Μὲ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Ἰησοῦ
καταπατεῖται ὁ θάνατος, οἱ δυνά-
μεις τοῦ Κακοῦ νικοῦνται καὶ

χαρίζει ἡ Ἀνάσταση τοῦ Θεαν-
θρώπου τὴ Ζωή. Κι' ὁ Εὐριπί-
δης, τὴν ἴδια ὥρα, διερωτᾶται:

— Πούδς ἔξει, ἂν δὲν εἶναι ἡ
Ζωὴ ἐκεῖνο πού καλεῖται Θάνα-
τος καὶ Θάνατος ἐκεῖνο πού λέ-
γεται Ζωή.

Καὶ ἡ κατάβαση εἰς Ἄδη
ὕστερα. Ὁ Ὁρφέας, Μέγας Μύ-
στης, φτάνει σὲ τέτοιο βαθμὸ τε-
λειότητας, πού οἱ σκοτεινὲς δυ-
νάμεις τοῦ Ἄδη τοῦ ἐπιτρέπουν
νὰ περάσῃ τὰ Τάρταρα, νὰ κοιμί-
σῃ τὸν Κέρβερο καὶ νὰ βρῇ τὴν
Εὐρυδίκη. Ἡ Εὐρυδίκη-σύμβολο,
εἶναι τὸ τέλειο, ἡ ἀπολύτρωση, ὁ
ἐξαγνισμός. Μιὰ σειρὰ ἀπὸ ἄλ-
ληγορίες, μιὰ σειρὰ ἀπὸ ἀνώτε-
ρους συμβολισμοὺς πού φέρνουν
πρὸ σιμὰ τὰ δυὸ ἀγαπημένα πρό-
σωπα. Τὸν Ἰησοῦ καὶ τὸν Ὁρ-
φέα!

Τὸ ξαναγύρισμα στὸν ἀπάνω
κόσμο ταυτίζεται ἀπόλυτα μὲ τὴν
τριήμερη ταφὴ καὶ τὴν ἀνά-
σταση τοῦ Ναζαρηνοῦ Διδασκά-
λου. Ὁ χειμῶνας παρέρχεται καὶ
ἡ Ἀνοιξή φτάνει μὲ τὴ νέα στο-
λὴ ἐνὸς λαμπροῦ καὶ ἀναγεννημέ-
νου ἡλιοστάσιου. Καὶ ὁ Ἰησοῦς
καὶ ὁ Ὁρφέας, τί ἄλλο εἶναι,
παρὰ μιὸ Ἀναγέννηση; Μιὰ εὐ-
ωδία πνευματικὴ, ἕνας καλὸς Ποι-
μένας, ἕνα ἀρνὶ τοῦ Θεοῦ, ἕνας
κιθαρωδὸς γόης. Δυὸ μορφές,
πού συνυπῆρχαν, πού συμπερπα-
τοῦν, πού συνυπάρχουν, πού θὰ
συνυπάρχουν γιὰ τὶς εὐαίσθητες
ψυχές, γιὰ τὰ τέκνα τοῦ Ἀληθι-
νοῦ Φωτός. Καὶ πού μὲ τὸν θά-
νατό τους κι' οἱ δυὸ ἐπισφραγί-
ζουν τὴ θεϊκὴ ἀποστολὴ τους.
Κι' εἶναι ἡ μουσικὴ τοῦ Ὁρφέα
ἡ τέχνη τοῦ αἰωνίου. Κι' ὁ Ἰη-
σοῦς, ὑψίστη στιγμή τοῦ Κό-

Γύρω από τη φιλοσοφία της θρησκείας

SUMMUM UNUM

Του Παν. Ε. ΠΥΡΟΜΑΛΛΗ, Καθηγητού

Ἡ πίστη στὴν ὑπαρξὴ Ἐνὸς Θεοῦ (Deus Unus) ὡς ὑπερτάτου ὄντος, Κυβερνήτου καὶ Δημιουργοῦ ὁρατῶν καὶ ἀορατῶν, εἶναι παγκόσμια καὶ πανανθρώπινη.

Σήμερα, ἡ ἐπιστήμη μὲ τὴν Θρησκευσιολογία, τὴν Ἐθνολογία καὶ τὴν Ἐθνογραφία καὶ Ἀνθρωπολογία, ἔχει ἐπιβεβαιώσει, κατὰ τὴν πιὸ ἀπόλυτη κυριολεξία, τὴν μαρτυρία τοῦ Πλουτάρχου γιὰ τὸ καθολικὸ φαινόμενο τῆς Θρησκείας. «Εὐροις δ' ἂν ἐπιὼν πόλεις ἀτειχίστους, ἀγραμμάτους, ἀβασιλεύτους, ἀοίκους, ἀχρημάτων, νομίσματος μὴ δεομένας, ἀπείρους θεάτρων καὶ γυμνασίων· ἀνιέρου δὲ πολέως καὶ ἀθέου, μὴ χρωμένης εὐχαΐς μηδ' ὄρκοις, μηδὲ μαντείαις, μηδὲ θυσίαις ἐπ' ἀγαθοῖς, μηδ' ἀποτροπαῖς κακῶν, οὐδεὶς ἐστὶν οὐδ' ἔσται γεγονὼς θεατὴς». (Περὶ Κωλώτην 16, 31).

Ἡ Θρησκευσιολογία καὶ ἡ Γλωσσολογία, μὲ τὴν θεωρία γιὰ τὴν

σμου, μὲ τὴν τέχνη τοῦ λόγου — ποὺ εἶναι ὁ ἴδιος Λόγος καὶ Σάρκα, ὑπόσχεται τὴν βασιλεία τῶν Οὐρανῶν καὶ τῶν Κρίνων, ποὺ εἶναι ἡ βασιλεία τῶν ἡχῶν καὶ τοῦ Ὑπερουχοῦ ἢ Συμφωνίας.

«Προβαθέλειον ὁμογλωσσίαν», ἀποδείχνουν, κατὰ τὸν κατηγορηματικώτερο τρόπο, ὅτι ἡ ἱστορικὴ παρεία τῆς θρησκευτικότητος τῆς ἀνθρωπότητος ἐγένεε κατὰ τὸν ἀκόλουθο τρόπο: Ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ Πρωτοθρησκεία καὶ τὸν ἀρχικὸ Πρωτομονοθεισμό (Ur - Monotheismus) μετέτεσε στὸν Πολυθεισμό, καὶ τὴν εἰδωλολατρία, ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἐξῆλθε μὲ τὴ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, τοῦ διεκήρυξε ὅτι: «Πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν». (Ἰωάννου 4, 24).

Ὁ ἐθνολόγος E. Tylor καὶ οἱ θρησκευσιολογοὶ Howitt καὶ Wilhelm Scheidt, βάσει πορισμάτων ἐρευνῶν, ὑποστηρίζουν ὡς ἀδύνατη τὴν ὑπαρξὴ ἀθέου λαοῦ, ἀφοῦ καὶ στοὺς πρωτολαοὺς Weddas τῆς Κενυάνης καὶ τῆς Προκολομβιανῆς Ἀμερικῆς Τολτέκους, Μιχτέκους, Μάυας, Ἰνκας, Ἀζτέκους κλπ., ἀποδείχθηκε ἡ ὑπαρξὴ θρησκευτικῆς πίστεως σὲ ΕΝΑ καὶ μοναδικὸ ὄν, αὐθόρμητης, ἀδίδακτης καὶ φυσικῆς.

Ὅλα αὐτὰ ἐποληθεύουν κατὰ τρόπο ἀναντίρρητο τὸ ρητὸ τοῦ

Κόιντου - Σεπτιμίου - Φλώρενς Τερτυλλιανού, ότι:

*Animae a primortio Cons-
cienzia Dei dos est.*

Τὴν ἴδια θεωρίᾳ γιὰ τὸ ἔμφυ-
το τοῦ θρησκευτικοῦ φαινομένου
ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ὑποστη-
ρίζει καὶ ὁ κολοσσὸς τῆς διανοίας,
ὁ Γερμανὸς ποιητὴς καὶ φιλόσο-
φος Goethe, μὲ τὰ ἑξῆς:

*Wer Wissenschaft und
Kunst besitzt
hat auch Religion.
Wer jene beiden nicht
Besitzt,
der habe Religion.*

Ἔστερα ἀπ' ὅλα αὐτά, ἀπο-
δείχνεται ἐντελῶς ἐσφαλμένη καὶ
καθ' ὁλοκληρίαν ἀβάσιμη, ἡ θεω-
ρία τοῦ περασμένου αἰῶνα, γιὰ
ἄθεους λαοὺς καὶ γιὰ ὁμαδικὴ
ἄθεϊα. Σ' αὐτὸ μπορεῖ ν' ἀντιτά-
ξουν, μερικοί, τὴν Ε.Σ.Σ.Δ., ἡ
ὁποία ἐπίσημα πρεσβεῖται τὴν ἄ-
θεϊα. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἰσχυρισμὸς αὐ-
τὸς δὲν εὐσταθεῖ γιὰ δύο λόγους:

α) Ἐχει ἀποκατασταθεῖ ἡ ἔλευ-
θερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδή-
σεως καὶ β) τὸ ἐπίσημο Κομμουν-
ιστικὸ πολίτευμα ἐπέχει γιὰ πολ-
λοὺς θέση Θρησκείας.

Ἀκόμη, διατυπώθηκε καὶ ἡ
θεωρία γιὰ ἄθεα ἄτομα, δηλαδὴ
ἡ ἀτομικὴ ἄθεϊα. Ἀλλὰ καὶ ἡ
θεωρία αὕτῃ εἶναι πλανημένη, ὅ-
πως ἀποδείχνεται ἀπὸ τὴν ψυ-
χολογία τῆς Θρησκείας. Οἱ τά-
χα ἄθεοι μποροῦν νὰ κατατα-

χθοῦν σὲ δύο κατηγορίες: 1)
Στοὺς ἄνθρώπους τοὺς ἀντιφυ-
σιολογικούς, οἱ ὁποῖοι προφανῶς
δὲν μποροῦν νὰ χρησιμεύσουν γιὰ
κριτήριον, γιὰτὶ βρίσκονται σὲ ψυ-
χολογικὴ διαστροφή, ψυχοπά-
θεια, παράνοια κ.ο.κ.

2) Ἄλλη κατηγορία εἶναι οἱ
ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ποὺ μολονότι ἰ-
σχυρίζονται ὅτι δὲν πιστεύουν
στὸ Θεό, κατὰ λογικὴ ἀσυνέπεια
στὸν ἑαυτὸ τους, τόσο περισσότε-
ρο φωνασκοῦν καὶ καταφέρνεται
ἐναντίον τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο, ψυχο-
λογικά, ἐξηγεῖται ὅτι κατὰ βά-
θος πιστεύουν στὴν ὑπαρξὴ Θε-
οῦ καὶ ἡ παρουσία τοῦ Θεοῦ
στὴ συνειδησή τους τοὺς ἐνοχλεῖ.
Γιὰτὶ, ἂν παραδεχθοῦμε ὅτι στὴν
πραγματικότητα δὲν πιστεύουν
στὴν ὑπαρξὴ τοῦ Θεοῦ, καὶ παρὰ
ταῦτα μάχονται ἐναντίον «ἀνυ-
πάρχοντος ὄντος», τότε κατὰ κυ-
ριολεξίαν σκιαμαχοῦν, ἢ «εἰς ἀέρα
δέρουν», καὶ ἐπομένως ὑπάγονται
στὴν κατηγορία τῶν ἀντιφυσιολο-
γικῶν καὶ παρανοητικῶν ἀνθρώπων.

Ἀπὸ ὅλα αὐτά, ἀβάστα θγαί-
νει τὸ συμπέρασμα τῆς ἀνυπαρξί-
ας ἄθεϊας, εἴτε ὑπὸ τὴν ἀτομικὴ
εἴτε ὑπὸ τὴν ὁμαδικὴ μορφή της,
καὶ ὅτι, παρὰ τὰς ἐπὶ μέρους τυ-
πικὰς λατρεϊακὰς διαφορὰς με-
ταξὺ τῶν λαῶν τῆς Γῆς, ἡ πίστις
στὴν ὑπαρξὴ ἐνὸς ὙΨΙΣΤΟΥ
ΟΝΤΟΣ (Summum Unum),
ποὺ λατρεύεται ἀνείδωλα, ἄδωμα
καὶ ἀνεικόνιστα, εἶναι κοινὴ καὶ
πανανθρώπινη.

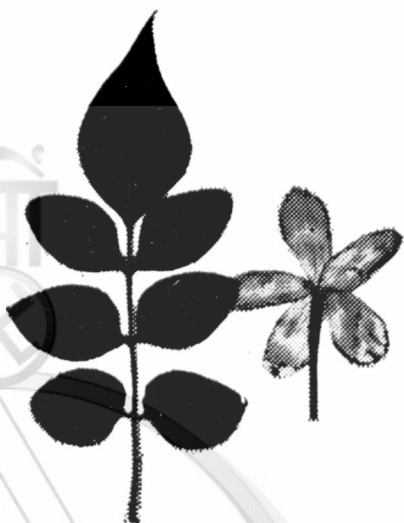
Ἀπὸ τὸν

ΣΕΦΕΡΗ

στὴν

ΑΡΜΟΝΙΑ

ὑπὸ Παν. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐδῶ καὶ λίγες ἡμέρες κοιτοῦσα μιά γιασεμιά, γεμάτη χιλιάδες ἄνθη. Μαζὶ μὲ τὰ συμμετρικά φύλλα τῆς, παρουσίαζε ἓνα ὁμορφο σύνολο. Θυμήθηκα τότε τοὺς στίχους τοῦ Σεφέρη:

Εἶτε βραδυάζει
εἶτε φέγγει
μένει λευκὸ τὸ γιασεμί.

Εἶναι βέβαιο, ὅτι ὁ ποιητὴς μ' αὐτὸν τὸν ἐπιγραμματικὸ τρόπο, θέλησε ν' ἀποτυπώσει, μὲ τὴ δύναμη τῆς ἁρμονίας, πού οἱ λέξεις μᾶς χαρίζουν, κάποια σταθερότητα, μέσα ἀπὸ τὶς ἐπιδράσεις τοῦ χωροχρόνου. Ὡστόσο, παρατηρώντας τὴ γιασεμιά, ἀκόμη περισσότερο, τὸ πνεῦμα τῆς συμμετρικότητος κι' ἀριθμολογίας μᾶς πηγαίνει κάπου ἄλλου. Σ' ἐπίπεδα, πού ὁ ποιητὴς δὲν σκέφτηκε, δικαιολογημένα, γιατί εἶδε τὴν σταθερότητα τῆς λευκότητος τοῦ γιασεμιοῦ στοῦ χρόνου τὸ πέραςμα, σὰν αἰώνιο κι' ἀμετάβλητο «ΕἶΝΑΙ».

Κι' ἔτσι, τὸ βλέμμα μας πέφτει:

στὰ φύλλα καὶ στ' ἄνθη τῆς «γιασεμιάς», μὲ μίαν προδιάθεση γεωμετρικῆ - ἀριθμολογίας. Ἐκεῖνος, πού ἔχει αὐτὴ τὴν προδιάθεση, βλέπει τὶς μορφές τοῦ χώρου του μὲ διαφορετικὴ ὄψη. Σὰν νὰ ἔβαλε κάποιο μυστηριώδη φακὸ ἀνάμεσα σ' αὐτὸν καὶ στὶς μορφές, πού ἐξετάζει. Ἡ στεφάνη τοῦ γιασεμιοῦ, λοιπόν, ἀποτελεῖται, σὲ μεγάλο ποσοστὸ, πού πλησιάζει τὸ ἀπόλυτο, ἀπὸ πέντε πέταλα, τοποθετημένα μὲ τέτοιο τρόπο, ὥστε νὰ σχηματίζουν ἓνα κανονικὸ πεντάγωνο. Τὰ φύλλα τῆς «γιασεμιάς», σὲ κάθε κλωνάρι, εἶναι τοποθετημένα μὲ συμμετρικὸ τρόπο. Ἐνα στήν κορυφὴ καὶ ἕξι στὰ πλάγια. Δηλαδή, ἑπτὰ φύλλα σὲ κάθε κλωνάρι. Μερικὲς φορές παρουσιάζονται πέντε ἢ ἑννέα, τὸ ἑπτὰ ὅμως κυρίαρχαι.

Ἐχομε στὴ γιασεμιά δύο συμμετρίες καὶ δύο ἀντίστοιχους ἀριθμούς, τὸν περίφημο ἑπτὰ καὶ

τόν Πέντε. Καί οἱ δύο ἔχουν μεγάλη σημασία στήν Ἀριθμολογία. Ἀκόμη περισσότερη, γιατί σέ κάποιο σημείω, ὁ Ἑπτά καί ὁ Πέντε συναντῶνται! Μὲ τὸν Ἑπτά δὲν πρόκειται ν' ἀσχοληθοῦμε πολύ. Γιατί πολλές φορές γράψαμε καί μιλήσαμε γι' αὐτόν. Ἐνα μόνο θά πούμε πάλι, ὅτι οἱ φάσεις τῆς Σελήνης, πού ἡ κάθε μία διαρκεῖ ἑπτὰ ἡμέρες, ἦταν ἀπὸ ἐδῶ καί χιλιάδες χρόνια, ἕνα ἐντυπωσιακὸ φαινόμενο καί μετρητῆς τοῦ χρόνου. Ἔτσι, ὁ Ἑπτά γίνεται ἀξιόλογο σύμβολο στήν Ἑσωτερικὴ Φιλοσοφία.

Ὁ ἀριθμὸς Πέντε ἀποτελεῖ στὴν γιασεμιά ἕνα κανονικὸ πεντάγωνο. Ἀπ' αὐτὸ πᾶμε στὸ κανονικὸ πεντάγωνο, πού ἡ κάθε πλευρά του, εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ προβλήματος τῆς χρυσῆς τομῆς. Ἀπὸ τὴ χρυσή τομή ἔχουμε τὸν χρυσοῦ ἀριθμὸ 1,618 κατὰ προσέγγιση ἑνὸς χιλιοστοῦ. Σ' αὐτὴ τὴν προσέγγιση, παρουσιάζεται ὁ Ἑπτά. Γιατί τὸ ἄθροισμα τῶν ψη-

φίων του, μέχρι νὰ γίνει μονοψήφιος, δίνει τὸ 7.

Μ' ἀνάλυση τοῦ σχήματος τοῦ γιασεμιοῦ καί μὲ ἐργαλεῖο τὴν Ἀριθμολογία, φθάνουμε στὸ Ἑπτά, πού εἶναι ὁ συμμετρικὸς ἀριθμὸς στὰ φύλλα. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν συμβολισμὸ τῆς λευκότητος τοῦ γιασεμιοῦ, μὲ μία βαθύτερη ἀνάλυση τοῦ σχήματος, βλέπουμε τὴ συνάντηση τοῦ Ἑπτά καί τοῦ Πέντε στὸν χρυσοῦ ἀριθμὸ. Μὴ ξεχνᾶμε ὅτι, μὲ βάση τὸν χρυσοῦ ἀριθμὸ γινήκανε πολλὰ ἀρχιτεκτονικὰ ἔργα, ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἐποχὴ μέχρι σήμερα, ὅπως οἱ καθεδρικοὶ ναοὶ τῆς Εὐρώπης. Ἡ «γιασεμιά» λοιπὸν πέραν ἀπὸ τὸ ἄρωμά της, πού σκορπίζει συνέχεια, παρουσιάζει κι' ἁρμονία στὰ σχήματα τῆς δομῆς της, ὥστε ὁ ποιετὴς κι' ὁ ἐρευνητὴς νὰ συναντῶνται σ' ἕναν ὁμορφὸ ψυχικὸ καί πνευματικὸ χώρο.

ΠΑΝΑΓ. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΙΜΙΛΙΑ ΙΒΟΥ

Ἡ ἐκλογὴ

Πάντα οἱ ἄνθρωποι θὰ διαλέγουν τὸν Βαραβᾶ.
Αὐτὸν θ' ἀθλώνουν, θὰ ἐλευθερώνουν, θὰ σώζουν.
Θὰ συμφιλιώνονται καὶ θὰ συμβιβάζονται
μὲ τὸν Βαραβᾶ.

Ὁ ἄλλος θὰ ὀρθώνεται μακρινός, ἀνερμήνευτος.
Ὁ ἄλλος θὰ διώκεται, θὰ προδίνεται, θὰ χλευάζεται,
θὰ συκοφαντεῖται καὶ θὰ καταδικάζεται
νὰ φορτωθῇ τὸν αἰώμιον Σταυρὸ
πρὸς τὸν αἰώνιον Γολγοθᾶ.

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΙΗΣΟΥΣ

Ποῖος ὑπῆρξεν ὁ Ἰησοῦς, ● Αἱ διάφοροι περὶ αὐτοῦ
ἀπόψεις ἐκτιθέμεναι ἀμερολήπτως. ● Ὁ Ἰησοῦς κατὰ
τὸν Πενάν. ● Ὁ Ἰησοῦς κατὰ τὸν Συρέ. ● Ἡ διδασκα-
λία τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη.

ΤΙΜΑΤΑΙ ΜΟΝΟΝ Δρχ. 80

J. J. van der Leeuw

ΘΕΟΙ ΣΕ ΕΞΟΡΙΑ

Ἑλληνικὴ ἀπόδοση Κ.Ν.Μ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Ὁ Δρόμος πρὸς τὸ ἐγώ

Προσπαθήσατε νὰ φαντασθῇτε τὸν ἑαυτὸ σας, καὶ παρατηρήσατε προσεκτικὰ ποιῆς σκέψεις ἔρχονται τότε στὸν νοῦ σας. Θὰ διαπιστώσετε, ὅτι αὐτομάτως σκέπτεσθε τὸν ἑαυτὸ σας μὲ τὴ φυσικὴ του μορφή, μὲ τὸ πρόσωπο πὺν συνηθίσατε νὰ βλέπετε ὅταν κοιτάζετε στὸν καθρέφτη καὶ μὲ τὸ ὄνομα πὺν σᾶς ἀνήκει. Αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη ψευδαῖσθηση πὺν ἔχετε νὰ κατανικήσετε, διότι ὅσο στὶς σκέψεις μας θεωροῦμε τὸ φυσικὸ μας σῶμα σὰν τὸν ἑαυτὸ μας, ἔξακολουθοῦμε νὰ ταυτίζουμε τὸν ἑαυτὸ μας μὲ τὸ σῶμα αὐτό, καὶ τοῦτο ἀκριβῶς εἶναι ἐκεῖνο πὺν δὲν πρέπει νὰ κάνουμε. Συνταυτίζομενοι μὲ τὸ φυσικὸ σῶμα ἢ μὲ τὸ λεπτότερο ἀντίτυπὸ του, τὸ αἰθερικὸ σῶμα, ὑποδουλωνόμεθα στὶς ἐπιθυμίες τους καὶ στὶς συνθηκὰς τῆς ὑπάρξεώς τους. Γι' αὐτὸ τὸ σῶμα μας ἀποκρίνεται στὴν ἐπίδραση κάθε μεταβολῆς περιστάσεων, στὴν ὁποία υποβάλλεται, καὶ ἀκολουθεῖ τὸν δικὸ του δρόμο ἀντὶ τοῦ δικοῦ μας. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἀδυναμία καὶ ἔλλειψη ὑγείας καὶ κάποια βαρύτης ἢ χαίνωση τοῦ σώματος, πὺν τὸ καθιστᾷ ἀνίκανο νὰ ἀποκρίνεται στὸν ἐσώτερον ἑαυτό.

Η ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΣΩΜΑ

Ὅλα αὐτὰ ἀλλάζουν ὅταν υπερνικοῦμε τὴν ψευδαῖσθηση, ὅτι εἴμεθα τὸ σῶμα καὶ βλέπουμε αὐτὸ ὅπως πραγματικὰ εἶναι, τὸν ἱσηρέτη ἢ τὸ ὄργανό μας στὸν φυσικὸ κόσμον. Πρέπει νὰ μετατρέψουμε τὴ ροπὴ τῆς ὅλης σχέσεως. Ἀντὶ νὰ κυριαρχῇ ἐπάνω μας ὁ φυσικὸς κόσμος μὲ τὸ φυσικὸ σῶμα, μὲ τὸ ὁποῖο ταυτιστήκαμε, ὀφείλουμε ἐμεῖς νὰ διευθύνουμε τὸν φυσικὸ κόσμον μὲ τὸ φυσικὸ σῶμα, τὸ ὁποῖο καταστήσαμε ἱσηρέτη μας. Πρέπει νὰ μεταποτί-

σώμα τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος, ἀπὸ τὸ φυσικὸ σῶμα, στὴ συνείδησή μας. Πρέπει νὰ αἰσθανθοῦμε ὅτι ἀποσύρομε τὸ κέντρον τῆς συνειδήσεώς μας καὶ ὅτι, στεκόμενοι πίσω ἀπὸ τὸ φυσικὸ σῶμα, ἐργαζόμεθα μέσω αὐτοῦ, καὶ ὄχι ἀποτελοῦντες ἓνα μαζί του. Ἡ ἀλλαγὴ αὕτῃ τῆς στασεώς μας ἀπέναντι τοῦ φυσικοῦ σώματος, ἐπιφέρει βαθύτατο ἀποτέλεσμα. "Ὅπως μικρὰ ρινίσματα σιδήρου μαζεύονται γύρω κοινοῦ κέντρου ὅταν τὰ πλησιάσῃ μαγνήτης, καὶ παρατάσσονται κατὰ μῆκος τῶν δυναμικῶν γραμμῶν στοῦ μαγνητικὸ πεδίο, ἔτσι καὶ τὰ μόρια τοῦ αἰθερικοῦ καὶ τοῦ φυσικοῦ σώματος, ἀντὶ νὰ εἶναι ἀσιντακτα καὶ σὲ χαώδη κατάστασι, ὑποκείμενα σὲ ὁποιαδήποτε τυχαία ἀπὸ τὰ ἔξω ἐπιδρᾶσι, ὑποτάσσονται στὴν ἐνιαία δεσπόζουσα ἐπιρροή τῆς ἐσωτερικῆς θελήσεως. Πρέπει νὰ τὰ αἰσθανθοῦμε ἔτσι, νὰ αἰσθανθοῦμε τὴ μεταβολὴ ποὺ ἐπέφερε ἡ ἐκ μέρους μας διαπίστωση, ὅτι δὲν ἀνήκουμε ἡμεῖς στοῦ σῶμα, ἀλλὰ ὅτι τὸ σῶμα ἀνήκει σὲ μᾶς. Πρέπει νὰ αἰσθανώμεθα, ὅτι ζωτικότης ἐσωτερικὴ καὶ ὄχι ἐξωτερικὴ εἶναι ἐκεῖνη, ποὺ τρέφει καὶ ἐνεργοποιεῖ τὸ αἰθερικὸ καὶ τὸ φυσικὸ σῶμα. Ἡ ὅλη μεταβολὴ εἶναι μεταβολὴ ποὺ πρέπει νὰ δοκιμάσωμε καὶ νὰ αἰσθανθοῦμε, παρὰ νὰ τὴ σκεπτόμεθα καὶ νὰ τὴ συζητοῦμε. Πρέπει νὰ αἰσθανθοῦμε τὸ φυσικὸ μας σῶμα νὰ δυνεῖται καὶ νὰ ἀποκρίνεται στὴν ἐσωτερικὴ συνείδησι, ὑποβαλλόμενο περισσότερο στοὺς νόμους αὐτῆς, παρὰ στοὺς νόμους τοῦ γυρῶ φυσικοῦ κόσμου.

Αὕτῃ εἶναι ἡ στάσις ποὺ πρέπει νὰ τηροῦμε σὲ κάθε τὶ ποὺ κάνομε στὸν καθημερινὸ βίον καὶ νὰ αἰσθανώμεθα διαρκῶς, ὅτι τὸ φυσικὸ σῶμα δὲν ἐργάζεται μόνο του, ἀλλ' ὅτι ἡμεῖς ἐργαζόμεθα ἐνσυνείδητα μ' αὐτό. Πρέπει νὰ τοῦ δώσωμε κανονικὰς συνήθειας γιὰ τὸ φαγητό, τὸν ὕπνον καὶ τὴ σωματικὴ ἀσκήσι, ὥστε νὰ γίνῃ τέλειον ὄργανον. Ἄν δὲν γυμνάσωμε καθημερινὰ τοὺς μῦς τοῦ σώματός μας μὲ φυσικὰς ἀσκήσεις, δὲν μπορούμε νὰ ἀπαιτήσωμε τὸ σῶμα μας αὐτὸ νὰ εἶναι ἐλαστικὸ καὶ ὑπάκουον. Ἀπὸ τὴ φυσικὴ ὑγεία ἐξαρτῶνται πολλὰ. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο πρέπει νὰ κανονίσωμε τὴν τροφή μας, ὥστε νὰ μπορέσῃ τὸ σῶμα μας νὰ γίνῃ εὐκίνητον καὶ εὐαίσθητον. Ἀντὶ νὰ τρώμε ὁποιαδήποτε τροφή, πρέπει νὰ ἐκλέγωμε τίς τροφὰς ἐκεῖνες, ποὺ θὰ καταστήσουν τὸ σῶμα ὄργανον καθαρώτερον, δυνατότερον καὶ λεπτότερον, καταλληλὸν γιὰ νὰ τὸ χρησιμοποιοῦμε. Καὶ ὅταν τρώμε, πρέπει νὰ ἔχωμε συνείδησι ἐκεῖνου ποὺ κάνομε, ἀφομοιωνοντας ἐσωτερικὰ τὴν τροφήν στοῦ σώματός μας. Τοῦτο πρέπει νὰ τὸ αἰσθανώμεθα μᾶλλον, παρὰ νὰ τὸ ἐξετάζωμε διανοητικά. Πρέπει νὰ ἔχωμε τὸ αἶσθημα, ὅτι τρώμε ἐνσυνείδητα καὶ ὅτι δομοῦμε πνευματικῶς καθὲς τεμάχιον τροφῆς στοῦ πλαίσιον τοῦ σώματός μας.

Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο, καθὼς καὶ μὲ πολλοὺς ἄλλους, μπορούμε νὰ ὑποδοηθῶμε στοῦ αἰθερικοῦ καὶ στοῦ φυσικοῦ σώματος τὴ μεταβολή, ποὺ οἱ ἐρμητικοὶ φιλόσοφοι ἐγνώριζαν τόσο καλά, ὡς ἀναγέννησι τοῦ σώματος καὶ νὰ τὰ καταστήσωμε τέλεια ὄργανα γιὰ τὸν

ἐσωτερικὸν ἑαυτό. Εἶναι πραγματικὴ μεταβολή, πού ὅταν κατορθωθῇ, διαλύει τὴν ἐπιρροή τοῦ φυσικοῦ σώματος ἐπάνω στὴ συνείδησή μας, καὶ τὸ καθιστᾷ καλῶς συνταυτισμένο ὄργανο, γιὰ νὰ τὸ χρησιμοποιοῦμε.

Η ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΤΟ ΑΣΤΡΙΚΟ ΣΩΜΑ

Ας ἀποσύρωμε τώρα τὸ κέντρον τῆς συνειδήσεως ἀπὸ τὸ φυσικὸ σῶμα, τὸ ὁποῖο συμβαίνει μόνον του, ὅταν μεταβάλωμε τὴ στάση μας ἀπέναντι τοῦ σώματος. Ἐννοεῖται, ὅτι δὲν ἀποσύρωμε τὴ συνείδησή μας ὁλοσχερῶς, διότι τότε θὰ ἐκοιμώμεθα ἢ θὰ πέφταμε σὲ ἔκσταση. Ἀπλῶς, δὲν διατηροῦμε πλέον τὴ συνείδηση μέσα στοῦ σῶμα, ἀλλὰ σὲ ἀνώτερο ἐπίπεδο καὶ ἐργαζόμεθα μὲ τὸ σῶμα, πού εἶναι τελείως διαφορετικόν.

Ὅταν ἐπιτύχωμε αὐτὴ τὴν ἀλλαγὴ σχετικὰ μὲ τὸ φυσικὸ μας σῶμα, πρέπει νὰ ἐπιχειρήσωμε τὸ ἴδιον σχετικὰ μὲ τὸ θυμικὸ ἢ ἀστρικό σῶμα. Ἐκεῖ πάλι συναντοῦμε τὴν ἴδια δυσκολία. Συνήθως, ἐπιτρέπαμε στοῦ θυμικό μας σῶμα νὰ ἀνήκη στὸν κόσμον τῶν συναισθημάτων, ἐπιτρέπομε στὸν κόσμον αὐτὸν νὰ τὸ ὀρίξῃ καὶ ἐξωτερικὲς ἐπιδράσεις νὰ σχηματίζουν σ' αὐτὸ ἐπιθυμίες καὶ συγκινήσεις. Ἐννοεῖται, ὅτι τοῦτο δὲν γίνεται πάντοτε μὲ γνώση μας. Δὲν ἐμάθαμε ἀκόμη νὰ διακρίνωμε τὸ «Ἐγὼ» ἀπὸ τὸ «μὴ Ἐγὼ», σχετικὰ μὲ τοὺς κόσμους ἐκείνους, πού ὀνομάζομε «ἐσωτερικούς», τὸν κόσμον τῶν συναισθημάτων καὶ τὸν κόσμον τῆς σκέψεως, καὶ συνεπῶς αἰσθανόμεθα συγκινήσεις καὶ σκέψεις νὰ «ἀναβλύζουν» μέσα ἀπὸ μᾶς, ἐνῶ πραγματικὰ ἔρχονται ἔξω ἀπὸ μᾶς, ἢ προκαλοῦνται ἀπὸ τὰ ἔξω. Ὁ διορατικὸς βλέπει, σὰν ἀποτέλεσμα αὐτοῦ, ὅτι τὸ ἀστρικό σῶμα ἔχει διάφορες κηλίδες χρωματιστές, ἀκανόνιστα διανεμημένες, πού ἀλλάζουν εὐκόλα κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιρροή ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων. Ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ μεταβληθοῦν. Πρέπει νὰ δοῦμε τὸ θυμικό μας σῶμα καὶ νὰ τὸ κατανοήσωμε σὰν φορέα μας στὸν ἀστρικό κόσμον. Πρέπει νὰ ἐργασθοῦμε γιὰ νὰ τὸ διευθίνῃ τὸ Ἐγὼ καὶ νὰ φέρωμε σ' αὐτὸ τὴν ἴδια μεταβολή, πού ἐκάμαμε στοῦ φυσικό σῶμα, νὰ ζωογονήσωμε ἐκ τῶν ἑνδον τὸ θυμικὸ σῶμα καὶ νὰ στέλνωμε μ' αὐτὸ μόνον ἐκεῖνα τὰ συναισθήματα πού ἀποφασίσουμε νὰ ἔχωμε.

Προσπαθήσατε νὰ αἰσθανθῆτε αὐτὴ τὴ μεταβολὴ μέσα σας. Προσπαθήσατε νὰ αἰσθανθῆτε τὸ ἀστρικό σας σῶμα ἀπηλλαγμένο ἀπὸ τὶς μικροπρεπεῖς ἐπιθυμίες καὶ συγκινήσεις, τὶς τόσον ἐνοχλητικὲς, καὶ ἀποφασίσσατε ποῖα συναισθήματα ἐσεῖς, τὸ θεῖον Ἐαυτό, θὰ ἐπιτρέψετε νὰ ἔχη τὸ θυμικό σας σῶμα. Αἰσθανθῆτε αὐτὰ βαθειὰ καὶ ἀφήσατέ τα ἐνσυνειδήτως νὰ ἀκτινοβολοῦν γύρω. Πρῶτα ἀπ' ὅλα αἰσθανθῆτε ἀγάπη, ὅχι τὴν ἀγάπη πού ἐπιθυμεῖ νὰ κατέχῃ, ἀλλὰ ἐκείνη πού κατευθίνεται ἐλευθέρως πρὸς ὅλα τὰ ὄντα καὶ ὅλα τὰ πράγματα. Κατόπιν αἰσθανθῆτε ἀφροσίωση — ἀφροσί-

ωση πρὸς τὸν Διδάσκαλο, πρὸς τὸ μέγα ἔργον, πρὸς ὃ,τι γνωρίζετε ὀνότατο — καὶ πλημμυρήσατε τὸ ἀστρικὸ σας σῶμα μετὰ τὴν ἀφυσίωση αὐτῇ. Κατόπιν αἰσθανθῆτε συμπάθεια πρὸς ὅλους τοὺς πάσχοντας. Αἰσθανθῆτε ὅτι ἡ καρδιά σας εἶναι γεμάτη συμπάθεια γιὰ τὸν καθένα, πού ὑποφέρει στὸν μεγάλο κόσμον. Τέλος, αἰσθανθῆτε πνευματικὴ ἔξαρση. Αἰσθανθῆτε ἔντονη ἔξαρση πρὸς ὑπέρτερα πράγματα καὶ αἰσθανθῆτε τὴν πραγματικὴ αὐτὴ πνευματικότητα νὰ ἀκτινοβολῇ πρὸς τὰ ἔξω, διὰ μέσου τοῦ θυμικοῦ σας σώματος. Ὅταν τοιοιτοτρόπως ἔσεīs, τὸ Ἐαυτο, ἀποφασίζετε ποῖα αἰσθήματα θέλετε νὰ ἔχετε καὶ ἐκτέμπετε ἐνσυνειδήτως τὰ ἀνώτερα αὐτὰ συναισθήματα μετὰ τὸ ἀστρικὸ σας σῶμα, τότε αὐτὸ καθίσταται ἐντελῶς διαφορετικὸ πρᾶγμα ἀπὸ τὸ νὰ δείχνῃ συναισθήματα πού νὰ τρέχουν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ διαρκῶς νὰ μεταβάλλωνται. Γίνεται ἀκτινοβόλο, ἐκτέμποντας σταθερὰ τὰ συναισθήματα ἐκεῖνα, πού ἀποφασίζετε νὰ ἔχετε καὶ παλλομενον ρυθμικά, σύμφωνα μετὰ τὴν ὥθηση ἐκ τῶν ἔνδον. Γίνεται ἐντελῶς διαφορετικὸ καὶ γιὰ κεῖνον πού τὸ παρατηρεῖ διορατικῶς. Ἀντὶ νὰ δείχνῃ ἄμορφες κηλίδες, παρουσιάζει μερικὰ καθωρισμένα συναισθήματα, συγκεντρωτικῶς διατεταγμένα καὶ σταθερῶς ἀκτινοβολοῦντα ἀπὸ τὸ κέντρον τοῦ ἀστρικοῦ σώματος. Ἔτσι, πραγματοποιεῖται σ' αὐτὸ μεταβολὴ ὅμοια μ' ἐκείνη, γιὰ τὴν ὁποία μιλήσαμε σχετικὰ μετὰ τὸ φυσικὸ σῶμα.

Ἐδῶ πάλι μποροῦμε νὰ παρομοιάσωμε τὴ μεταβολὴ αὐτὴ πρὸς ἐκείνη πού παρουσιάζεται σὲ μᾶζα ρινισμάτων σιδήρου, ὅταν αὐτὰ μποῦν κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιρροὴ μαγνητικοῦ πεδίου. Ὑπάρχει στὸ ἀστρικὸ σῶμα κεντρικὴ, διευθύνουσα, κυριαρχοῦσα θέληση, πού κυβερνᾶται ἀπὸ τὰ ἔνδον. Τὸ ἀστρικὸ σῶμα ἔγινε ὑπηρετὴς μας. Συναισθήματα, πειρασμοί, διεγέρσεις ἀπὸ τὰ ἔξω δὲν μποροῦν πλέον νὰ προκαλέσουν σ' αὐτὸ συγκινήσεις ἢ ἐπιθυμίες, πού δὲν τις θελομε. Τὸ ἀστρικὸ σῶμα δὲν ἀποτελεῖ πλέον μέρος τοῦ ἀστρικοῦ κόσμου, πού τὸ περιβάλλει. Ξεχωρίστηκε ἀπὸ τὸ ἀστρικὸ πεδίο καὶ ἔχει γίνει συνάρτηση τοῦ ἐσωτερικοῦ Ἐαυτοῦ. Ζωογονεῖται πλέον μόνον ἀπὸ τὰ ἔσω καὶ ἐκτέμπει σταθερῶς τὰ ἀνώτερα συναισθήματα γιὰ νὰ βοηθήσῃ τὸν γύρω κόσμον.

Μετὰ τὴ μεταβολὴ αὐτὴ στὸ ἀστρικὸ σῶμα, προχωρήσαμε ἀκόμη ἓνα βῆμα γιὰ νὰ καταπνίξωμε τὴ διττότητα ἐκείνη τοῦ ἀνωτέρου καὶ κατωτέρου Ἐαυτοῦ, πού τόσο μᾶς ἐνοχλήσε κατὰ τὸ παρελθόν καὶ ὠφειλόταν στὴν ἀγνοία μας, λόγω τῆς ὁποίας ἀφίσαμε ἓνα μέρος τῆς συνειδήσεώς μας νὰ δεσποζέται ἀπὸ τὰ σώματά μας. Ὑποτάσσοντας τὸ ἀστρικὸ σῶμα στὸν ἐσωτερικὸ Ἐαυτό, ἀποσύρομε τὸ κέντρον τῆς συνειδήσεως ἀπ' αὐτό, ἐλευθερώνομε τὴ συνείδηση ἀπὸ τὸ σῶμα, ὅπου εἶχε ἐμπλακῇ, καὶ τὴν ὀδηγοῦμε πλησιέστερα πρὸς τὸν κόσμον, στὸν ὅποιον ἀνήκει καί, ζωογονοῦμενον ἐκ τῶν ἔσω, τὸ ἔχομεν διαρκῶς στὴν ὑπηρεσίαν μας.

Η ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΤΟ ΝΟΗΤΙΚΟ ΣΩΜΑ

Κατόπιν, πρέπει να λάβουμε υπ' όψη τὸ νοητικὸ σῶμα καὶ νὰ τὸ μεταβάλουμε καὶ αὐτό. Ἡ μεταβολὴ ποὺ πρόκειται νὰ ἐκφέρουμε στὸ σῶμα αὐτό, εἶναι ἡ κυριωτέρα ὄλων, διότι σ' αὐτὸ τὸ σῶμα βρίσκεται ὁ πραγματικὸς μας κίνδυνος, ἔστω καὶ ἂν δὲν τὸ γνωρίζουμε. Οὐδέποτε ἐνεργοῦμε, οὐδέποτε μιλοῦμε, πρὶν τὸ σκεφθοῦμε, πρὶν τὸ φαντασθοῦμε. Ὁ μηχανισμὸς τοῦ νοῦ εἶναι τόσο γρήγορος καὶ ἡ συνειδήσή μας τόσο ἄγνωστη γιὰ μᾶς χώρα, ὥστε ἀγνοοῦμε ὅσα συμβαίνουν σ' αὐτή. Ἀλλ' ὅταν, ἔστω καὶ σηκώνοντας ἀπλῶς τὸ χέρι, σκεπτόμεθα πρῶτα τὴν κίνηση, τὴν ἀπεικονίζουμε νοερώς, καὶ ἡ εἰκόνα αὐτὴ ἐκδηλώνεται πρακτικά. Ἡ σκέψη εἶναι ἡ ἐκδήλωση τοῦ Ὑπερτάτου Πνεύματος, τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ, καὶ εἶναι ἡ ἀνωτάτη δημιουργικὴ ἐνέργεια, ἡ ὁποία ἐκδηλώνεται μὲ τὴ δύναμη τῆς σκέψεώς μας, κάνοντάς τὴν τόσο περισσότερο ἐπικίνδυνη γιὰ μᾶς, ὅσο λιγώτερο γνωρίζουμε τὴ δύναμή της. Ὅταν σκεπτόμεθα, κατασκευάζουμε μιὰ εἰκόνα στὸ νοητικὸ σῶμα, δημιουργοῦμε κάτι καὶ τὸ γεμίζουμε μὲ θεία δημιουργικὴ ἐνέργεια, ποὺ δὲν μπορεῖ, παρὰ νὰ καταλήξῃ σὲ πράξη. Πολλὲς φορὲς, χρειάζεται συχνὴ ἐπανάληψη σκέψεων πρὶν μαζευτῇ μᾶζα δημιουργικῆς ἐνεργείας, ἀρκετὴ γιὰ νὰ ἐπιφέρει δράση. Ὅταν ἐπαναλαμβάνονται οἱ σκέψεις, δημιουργοῦν συνήθεια καὶ πολλὲς φορὲς γινόμαστε ἀνίσχυροι νὰ ἀντισταθοῦμε σὲ ὅ,τι ἐμεῖς οἱ ἴδιοι δημιουργήσαμε.

Ὅλα αὐτὰ δὲν θὰ ἦσαν ἐπιβλαβῆ, ἂν δημιουργοῦσαμε τὶς εἰκόνες - σκέψεις μας ἐκ τῶν ἔνδον, ἂν ἐμεῖς, τὸ θεῖον Ἐαυτό, σχηματίζαμε αὐτὴ τὴν εἰκόνα μὲ πλήρη συνειδήση. Ὁ κίνδυνος, ὁ τρομερὸς κίνδυνος γιὰ ὁλόκληρη τὴ ζωὴ μας, εἶναι ὅτι ἐπιτρέπομε, ἡ δημιουργία τῶν εἰκόνων - σκέψεων νὰ προέρχεται ἀπὸ τὰ ἔξω καὶ διεγέρσεις ἀπὸ τὸν ἔξω κόσμον νὰ προκαλοῦν εἰκόνες στὸ νοητικὸ σῶμα, νὰ σχηματίζουν μορφές - σκέψεις ἀπὸ δημιουργικὴ νοητικὴ ὕλη, φορτωμένες μὲ ἐνέργεια, οἱ ὁποῖες γίνονται πραγματικότητες. Στὴν ἀκυβέρνητη αὐτὴ δράση τοῦ νοητικοῦ σώματος, βρίσκεται ἡ πηγὴ ὅλου τοῦ ἐσωτερικοῦ μας ἀγῶνος καὶ τῶν πνευματικῶν μας δυσκολιῶν. Ἡ ἄγνοια εἶναι ποὺ ἐπιτρέπει τὴν ἀπειθάρχητη λειτουργία σώματος, ποὺ ἔπρεπε ἐμεῖς νὰ χρησιμοποιοῦμε, καὶ ὅχι ἐκεῖνο νὰ μᾶς χρησιμοποιῇ. Ὅταν ἐπιτρέπομε, τὸ νοητικὸ μας σῶμα νὰ διεγείρεται ἀπὸ τὰ ἔξω γιὰ νὰ σχηματίσῃ εἰκόνες, εἴμεθα καταδικασμένοι καὶ ἡ πάλῃ ἀρχίζει.

ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΑΠΕΙΘΑΡΧΗΤΗΣ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ

Ἄς πάρουμε σὰν παράδειγμα ἄνθρωπον, ποὺ ἐπιθυμεῖ ἐπίμονα νὰ πιῇ. Γνωρίζει τὴ δυστυχία ποὺ προκαλεῖ αὐτὴ του ἡ ἀδυναμία. Στὶς νηφάλιες στιγμὲς του, ἀποφασίζει νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ ἐλάττωμα

του. Περνάει όμως μπροστά από ένα κατάστημα, όπου μπορεί να μπη και να πιη. Ός τότε, δέν βρισκόταν σέ πειρασμό ή πάλη. Τί συμβαίνει όμως τώρα; Σ' ένα δευτερόλεπτο φαντάζεται τόν έαυτό του να πίνη. Σχηματίζει σκέψη - εικόνα και για μια στιγμή ζή και δρᾷ στή σκέψη αυτή και βλέπει τόν έαυτό του να απολαμβάνη τό ποτό. Αισθάνεται πόσον ίκανοποιεί τόν πόθο του, πραγματικά όμως τόν αυξάνει και καθιστά τήν πράξη σχεδόν αναπόφευκτη. Αφού δημιούργησε τήν εικόνα, επικαλείται τή θέλησή του και λέγει: «Δέν θέλω να κάμω αυτό τό πράγμα». Τότε όμως είναι πλέον αργά, ή πάλη είναι πρακτικῶς άκαρπη. Μόλις δημιουργήθηκε ή σκέψη - εικόνα, ή πράξη γενικῶς έπακολουθεί. Μερικές φορές ή εικόνα δέν είναι άρκετά έντονη και ο άνθρωπος κατορθώνει να συγκρατηθῇ. Άλλά και τότε άκόμη, ύπάρχει όλος ο άγώνας και ή έξάντληση τών σωμάτων και ή ακολουθούσα όδύνη. Τό καλύτερο είναι να προλάβη κανείς τόν σχηματισμό τής δημιουργικής σκέψεως - εικόνας και να παρεμβαίνη έγκαιρα.

Ή άπειθάρχητη αυτή φαντασία επιφέρει περισσότερες θλίψεις άπ' όσο νομίζομε. Οί άπειράριθμες περιπτώσεις, πού βρίσκομε στόν βίο τώσων ανθρώπων, οί όποιοι δέν μπορούν να κυριαρχήσουν επάνω στα κατώτερα πάθη τους, ιδιαίτερα τών σαρκικών επιθυμιών, είναι άποτέλεσμα άκνέερνητης φαντασίας και όχι άσθενούς θελήσεως. Δυνατόν να αισθανθῇ κανείς ισχυρή επιθυμία, αλλά ή δημιουργική σκέψη είναι πού φέρνει τή δράση. Οί περισσότεροι άγνοοῦν τά όνειροπολήματα και τίς σκέψεις τους και νομίζουν, ότι δέν βιάπτουν, έπειδή δέν είναι κάτι χειροπιαστό ή δρᾷ στο συνηθισμένο μάτι. Πραγματικά όμως, είναι ο μόνος και άποκλειστικός κίνδυνος. Ο άνθρωπος, πού έχει σφοδρές σαρκικές επιθυμίες, δέν κινδυνεύει όλεποντας ή σκεπτόμενος τό άντικείμενο τού πόθου τού, παρά όταν, σκεπτόμενος αυτό, αρχίζει να φαντάζεται τήν εκπλήρωση τής επιθυμίας του. Όταν βλέπη τόν έαυτό του ναερῶς να ύποχωρῇ στίς επιθυμίες του και να επιτρέπη στόν πόθο του να τονώσει τήν εικόνα πού σχηματίζεται, τότε αρχίζει ο κίνδυνος. Μπορεί κανείς να περιοσιχίζεται από άντικείμενα επιθυμίας, και όμως να μη δοκιμάση δυσκολία ή πάλη, αρκει να έμποδίση τή φαντασία του, τή δημιουργική δύναμη τής σκέψεως του να άντιδρά στα άντικείμενα πού βλέπει. Ουδέποτε κατανοούμε έπαρκῶς, ότι καμμιά δύναμη δέν ύπάρχει στα άντικείμενα τών πόθων μας, εκτός αν επιτρέψωμε στόν έαυτό μας να άντιδράσωμε σ' αυτά και να έντρυφήσωμε σέ δημιουργικές φαντασίες. Όταν κάνωμε τοῦτο, μοιραίως ή πάλη έπακολουθεί. Τότε επικαλούμεθα εκείνο, πού νομίζομε ότι είναι ή θέλησή μας, και προσπαθοῦμε με έναγώνια άντίσταση, να άποφύγωμε τά άποτέλέσματα τής φαντασίας. Λίγοι έχουν μάθει, ότι έναγώνια και σπασμωδική άντίσταση, έμπνεόμενη από φόβο, διαφέρει πολὺ από τή θεληση.

Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΛΗΣΕΩΣ

“Όταν ή θέληση και ή φαντασία βρίσκονται σέ διάσταση, ή φαντασία πάντοτε νικά, ἐφ’ ὅσον σάν θέληση ἐννοοῦμε μόνον τήν ἀγωνιώδη και σπασμωδική ἀντίσταση, ή ὁποία, γιά τοὺς περισσοτέρους εἶναι τὰ ἰσοδύναμο τῆς θελήσεως. “Όταν μαθαίναμε νά ποδηλατοῦμε και βλέποντας ἕνα δένδρο στό δρόμο μας, διευθυνώμεθα κατ’ εὐθείαν πρὸς αὐτό, τὸ σφάλμα μας ἔγκειται στήν ἀκυβέρνητη φαντασία μας. Ἐπιτρέπομε στὸν ἑαυτό μας νά φαντασθῇ ὅτι θά πέση ἐπάνω στό δένδρο, και ἔτσι δημιουργοῦμε σκέψη-εἰκόνα και τήν ἐνισχύομε μὲ τὸ συναίσθημα τοῦ φόβου. Κατόπιν ἀρχίζομε τήν ἀντίσταση, ἀλλὰ δὲν πρέπει νά ὀνομάσωμε «θέληση» τήν ἐναγώνια αὐτή και σπασμωδική ἀντίσταση. Ἡ ἀντίσταση αὐτή δυναμώνει τὴ φαντασία και συντελεῖ νά προκαλέσῃ τὸ γεγονός, πού προσπαθοῦμε νά ἀποφύγωμε. “Αν ὅμως μεταχειριζώμεθα τήν πραγματική θέληση, δὲν θά ἐπιτρέψωμε στή φαντασία μας νά ἀντιδράσῃ, και μάλιστα ὅταν βλέπωμε τὸ δένδρο και σχηματίζωμε ἥρεμα τήν παράσταση τῆς ὑπάρξεώς του, πρέπει νά μὴ τοῦ ἐπιτρέψωμε νά ἐπηρεάσῃ τὴ συνείδησή μας, ἀλλὰ νά ἀπασχολήσωμε τήν φαντασία μας μὲ τὸν ἀνοικτὸ και ἐλεύθερο δρόμο, πού ἐπιθυμοῦμε νά ἀκολουθήσωμε. Τότε, τὸ δένδρο θά ἦταν πρακτικῶς ἀνίπαρκτο γιά μᾶς, και θά ἐβλέπαμε μόνον τὸν ἀνοικτὸ δρόμο.

Σ’ ἕναν παλαιὸ μῦθο, τρεῖς τοξότες φιλονικοῦν, ποῖος μπορεῖ νά γυτπήσῃ ἕνα πουλί, πού κάθεται σ’ ἕνα μακρινὸ δένδρο. Ὁ πρῶτος ἔβλεπε τὸ δένδρο και δὲν ἐχτύπησε τὸ πουλί. Ὁ δεῦτερος ἔβλεπε τὸ πουλί, ἀλλὰ μόνις τοῦ ἔνιξε. Ὁ τρίτος ἐσκόπευε τὸ πουλί — θά ἦταν πολὺ κομισμένο πουλί — δὲν εἶδε οὔτε τὸ δένδρο, οὔτε τὸ πουλί, ἀλλὰ μόνον τὸ μάτι, μὲ τὸ ὁποῖο ἐσκόπευε, και αὐτὸς ἐπέτυχε. Τοῦτο εἶναι ἡ δύναμη τῆς ἀληθινῆς θελήσεως, ή δύναμη νά βλέπωμε ἀποκλειστικῶς και μόνον τὸ ἀντικείμενον πού ἐπιδιώκομε, και τίποτε ἄλλο. “Αν ὁ μέθυσος μεταχειριζόταν τήν ἀληθινή του θέληση, θά ἐβλεπε μόνον τήν πρόθεσή του νά πάῃ στή δουλειά του, και τὸ πέρασμά του μπροστὰ ἀπὸ τὸ ποτοπωλεῖο δὲν θά τοῦ προξενούσε πειρασμὸ ἢ πάλιν. Μὲ τὴ δύναμη τῆς ἀληθινῆς θελήσεως, μποροῦμε νά κρατήσωμε τὴ φαντασία συγκεντρωμένη στὸν σκοπὸ και μόνον στὸν σκοπὸ, πού ἀποφασίσσαμε νά ἐπιτύχωμε. Ἡ εἰδικὴ λειτουργία τῆς θελήσεως δὲν εἶναι νά ἐκτελῇ πράγματα, ἢ νά παλεύῃ ἐναντίον τους, ἀλλὰ νά συγκρατῇ ἕνα μόνον σκοπὸ στή συνείδηση και νά ἀποκλείῃ κάθε ἄλλον.

ΤΟ ΝΟΗΤΙΚΟ ΣΩΜΑ, ΤΟ ΖΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΟ

“Ἐτσι, λοιπόν, ή σφήνα ὀφείλει νά εἰσχωρήσῃ στό νοητικὸ σῶμα. Δὲν πρέπει νά ἐπιτρέψωμε τὸν σχηματισμὸ εἰκόνων στό νοη-

τικό σῶμα, χωρίς τὴν ἔγκρισή μας, χωρίς νὰ τὸ ἀποφασίζουμε ἑμεῖς, ὁ ἔσωτερικὸς Ἐαυτός. Καθαρίσατε τὸ νοητικὸ σῶμα, ἀπαλείφοντας ὅλες τὶς μορφές - σκέψεις, ὅλες τὶς εἰκόνες, κάθε συνειρμὸ ἰδεῶν ἄσχετο μὲ τὸν σκοπὸ σας. Κατόπιν, κάμετε καὶ στὸ σῶμα αὐτὸ ὅ,τι ἐκάματε στὰ ἄλλα σώματα, καταστήσατε ὅλα τὰ μέρη τὸν πειθαρχικὰ στὴν ἐσωτερικὴ συνείδηση καὶ ὄχι πλέον ὑπόδουλα στὸν γύρω κόσμο. Καὶ ἐδῶ πάλι ἡ μεταβολὴ εἶναι εὐκόλα κατακρανὴς στὸν διορατικόν, καὶ ὁλόκληρο τὸ νοητικὸ σῶμα προβάλλει φωτεινὸ ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ ἐσωτερικοῦ Ἐαυτοῦ, ἀκτινοβόλο, ἐναρμονισμένον καὶ προσαρμοσμένον στὴν ἀληθινὴ μας συνείδηση.

Ἄλλὰ καὶ αὐτὸ ἀκόμη δὲν ἀρκεῖ. Διότι μπορούμε μὲν ἔτσι νὰ ἐμποδίσουμε τὸ νοητικὸ μας σῶμα νὰ μᾶς βλάπτῃ καὶ νὰ γίνῃ ἐμπόδιο στὸν δρόμο μας, ἀλλὰ τίποτε πέρα ἀπ' αὐτό. Πρέπει νὰ καταστήσουμε τὴ δημιουργικὴ δύναμη τῆς σκέψεως δύναμη ἀγαθοποιού, ὅχι ἀπλῶς ἐμποδίζοντάς την νὰ μᾶς βλάπτῃ, ἀλλὰ χρησιμοποιώντας την γιὰ βοήθειά μας. Δηλαδή, ὀφείλομε νὰ δημιουργήσουμε καὶ νὰ τυνώσουμε μὲ τὸ αἶσθημά μας ἐκείνες τὶς σκέψεις - εἰκόνες, τῶν ὁποίων ἐπιθυμοῦμε τὴν πραγματοποίησιν στον καθημερινὸ μας βίον. Στὸ τέρμα τῆς ἐξελιξέως μας εἶναι ἡ τελειότης, ὅχι μὲ τὴν ἐγωιστικὴ πρόθεση νὰ γίνουμε τέλειοι, ἀλλὰ μᾶλλον γιὰ νὰ ἐλαφρύνουμε τὸ φορτίο τοῦ κόσμου. Ἀντὶ νὰ φανταζώμεθα τοὺς ἑαυτοὺς μας, ὅπως πολλὰς φορὲς κάνομε ἀσυναίσθητα, ὅτι εἴμεθα καὶ ὅτι κάνομε ἐκεῖνα, πὺν πραγματικῶς δὲν ἐπιθυμοῦμε οὔτε νὰ εἴμαστε οὔτε νὰ πράξουμε, πρέπει νὰ φανταζώμεθα τὸν ἑαυτὸ μας ὡς τέλειον ἄνθρωπο, ὅπως ἐπιθυμοῦμε νὰ εἴμαστε καὶ νὰ γίνουμε μὴ μὲρα.

Φαντασθῆτε τὸν ἑαυτὸ σας μὲ ὅλη τὴ δημιουργικὴ δύναμη τῆς σκέψεως, τὴν ὁποία κατέχετε, ὡς θεῖκον κατὰ τὴν ἀγάπην, θεῖκον στὴν θέλησιν, θεῖκον στὴ σκέψιν, στὸν λόγον καὶ στὴν πράξιν καὶ γεμίσατε ὁλοκληρὸ τὸ νοητικὸ σας σῶμα μὲ αὐτὴ τὴν εἰκόνα, ἐνισχύοντάς την μὲ συναισθήματα ἀγάπης καὶ χαρᾶς, εὐλαβείας καὶ ἐξάρσεως. Αὐτὴ ἡ εἰκόνα θὰ πραγματοποιηθῇ ἐπίσης, διότι ὁ ἴδιος ὁ νόμος ἰσχύει γι' αὐτήν, ὅπως καὶ γιὰ τὶς ἀνεπιθύμητες φαντασίες, πὺν μᾶς προξένησαν τόσες στενοχώριες. Τώρα ὁμως, πὺν χρησιμοποιήσαμε αὐτὴ τὴ δύναμη τῆς φαντασίας ἐνσυνείδητα, δὲν εἴμεθα πλέον δούλοι της, καὶ ἀντὶ νὰ μᾶς μεταχειρίζεται ἐκείνη, τὴ μεταχειρίζομεθα ἑμεῖς. Ἡ ἴδια δύναμη, πὺν ἦταν ἐχθρά μας, ἔγινε τώρα φίλη μας.

Δὲν ὑπάρχουν ὅρια στοὺς διάφορους τρόπους, μὲ τοὺς ὁποίους μπορούμε νὰ μεταχειρισθῶμε τὴ δημιουργικὴ δύναμη τῆς φαντασίας κατὰ τρόπο ἐποικοδομητικὸ καὶ ὄχι καταστρεπτικὸ. Ὅχι μόνον στὴ συμπεριφορὰ μας καὶ στὶς καθημερινές μας πράξεις, ἀλλ' ἀκόμη καὶ στὴν ἐργασία μας καὶ στὸν τρόπο, κατὰ τὸν ὁποῖον διασκεδάζομε, μπορούμε νὰ χρησιμοποιήσουμε τὴν ἀπεριόριστη αὐ-

τῇ δυνάμει, ὅταν καταστήσωμε τὸ νοητικὸ μας σῶμα ὑπηρετὴ μας καὶ πειθαρχικὸ ὄργανό μας.

Ἀποσύρατε τώρα τὸ κέντρο τῆς συνειδήσεως καὶ ἀπὸ τὸ νοητικὸ σῶμα, καὶ κρατήσατέ το ἔτσι ὥστε, νὰ ἀποκρίνεται στὸν ἑσωτερικὸ Ἐαυτό, ὅπως κρατᾶτε τὸ φυσικὸ καὶ τὸ ἀστρικὸ σῶμα. Ἔχομε τώρα τὰ τρία σώματα στὶς διαταγές μας, στοὺς τρεῖς κόσμους τῶν ψευδαισθήσεων. Εἶναι τὰ τρία ἄλογα πὺν σέρνουν τὸ ἔρμα μας στοὺς κατώτερους κόσμους, ἀλλὰ τὸ Ἐαυτὸ εἶναι ὁ θεῖος ἡνίοχος, πὺν δὲν ἐπιτρέπει πιά στὰ ἄλογα νὰ πηγαίνουν ὅπου θέλουν ἐκεῖνα, ἀλλὰ τὰ ὁδηγεῖ ὅπου θέλει αὐτός. Ἀπέσυρε τὴ συνειδήσή του ἀπὸ τοὺς δεσμοὺς τῶν τριῶν σωματίων, τὴν ἐπανάφερε στὸν κόσμῳ, στὸν ὁποῖο ἀνήκει, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ μπορεῖ στὸ ἔξῃς νὰ μεταχειρίζεται αὐτὰ τὰ σώματα σὰν πρόθυμοις ὑπηρετῆς του.

(Συνεχίζεται)

ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ

Α' Τόμος δρχ. 100

Β' » » 120

Δρχ. 90

ΑΠΟ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΠΟΡΤΑ ΣΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ

Τοῦ αἰδ. Ζανοῦ Γουγοῦτα
'Ορθοδόξου ἱερέως εἰς Detroit, Mich.

Ἀπὸ τὸ ἴδιο λουλούδι, ποῦ ἡ μέλισσα κάμνει μ ἔ λ ι, ἡ μύγα κάμνει ἀκαθαρσίες, καὶ ἡ σφήκα κάμνει δηλητήριο.

Δὲν σφάλλει τὸ λουλούδι, ἀλλὰ τὰ χημικὰ συστατικά, ποῦ συνθέτουν τὸν ὀργανισμό τῆς μύγας καὶ τῆς σφήκας.

Μήπως αὐτὸ συμβαίνει καὶ σὲ πολλοὺς ἀνθρώπινους χαρακτη-
ρες;

Κι' ἀπὸ τὰ κηρύγματα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, θγάζουν μίσος, φῶτις ἐκδίκησης καὶ κάθε κακό, διότι τὸ ἔχουν μέσα τους.

Βέβαια, ὁ ἄνθρωπος θεωρεῖται λογικὸν ὄν καὶ ἱκανὸν νὰ διδᾷ καὶ νὰ κάμνῃ τὸ ΚΑΛΟ, ἀλλὰ ὁ χαρακτήρας του — ὁ ἐσωτερικὸς ἄνθρωπος — συχνὰ ξεσπᾷ σὰν καταιγίδα καὶ κρημνίζει παιδεῖα καὶ ἡθικὴ καὶ ἐπιβάλλει τὴν θέλησή του.

Αὐτὸ μᾶς λέει: κλαίονσα ἡ παγκόσμιος ἱστορία καὶ ἡ πείρα τῆς ζωῆς.

Γι' αὐτοῦτο, μαζί μὲ τὶς ἡθικὰς καὶ μεταφυσικὰς διδασκαλίας καὶ φοδέρεις, καλὸν θὰ ᾔτο νὰ γνωρίσωμε καὶ τὶς βιολογικὰς συνθέσεις καὶ τυφλὰς ὁρμές, ποῦ συνθέτουν τὸν χαρακτήρα, καὶ πῶς

θὰ μπορεσῶμε μὲ χημικὰ μέσα, νὰ διαπλάσωμε τὴν ἰδιοσυγκρασία τοῦ σὲ κ α λ ὶ ν ἄ ν θ ρ ω π ο.

Πιὸ πολὺ ἀπὸ ἰδέες κυδερνόμεθα, ἀπὸ ψυχολογικὰ κίνητρα, κάποτε κρυμμένα μέσα σὲ ὥραιες λέξεις καὶ ὑποκρίσεις. Γιατί, λοιπόν, νὰ μὴν δοκιμάσωμε καὶ τὴν Χημεία, ὡς μέσον διαπλάσεως τοῦ ἀτόμου σὲ ἄ ν θ ρ ω π ο; Μήπως ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι σὰν ἐργαστήριο, ποῦ παράγει δυνάμεις ἑλξεων καὶ ἀπωθήσεων, τίς ὁποῖες, στὴν Ψυχολογία ὀνομάζομε συμπαθητικὰ καὶ ἀντιπαθητικὰ αἰσθητά; Ἀπὸ τὴν καινούργια πόρτα τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρμηνείας τοῦ ἑαυτοῦ του, θὰ τὸν βοηθήσωμε νὰ ἐλεῖγῃ τὸν ζωώδη ἑαυτό του καὶ θεοβίως μὲ τὴν συνδρομὴ τῆς Ἑκκλησίας καὶ τῆς οἰκογενείας. Καὶ νὰ μὴν ξεχάσωμε ὅτι, ἡ καινούργια αὐτὴ πόρτα δὲν κλείνει τὴν πόρτα τῆς Ἑκκλησίας καὶ τοῦ Σχολείου, ἀλλὰ θέλει νὰ τὶς βοηθήσῃ στὴν Θεολογικὴ ἀποστολὴ τους, νὰ γίνῃ τὸ βιολογικὸ ἄτομο π ο λ ι τ ι σ μ ἔ ν ο ς ἄ ν θ ρ ω π ο ς.

Αἰδ. ΖΑΝΟΣ ΓΟΥΓΟΥΤΑΣ
(Ντητρόιτ, Μίσιγκαν)

Ψάχνοντας για τον ἀληθινὸ ἄνθρωπο

Ἑὐποδ Ἀνδρέα Λ. Παπανδρέου
Δικηγόρου - Πολιτειολόγου

Ἡ ἡλιαχτίδα ἐκείνου τοῦ φθινοπωριάτικου δειλινοῦ, παρέσυρε τὴ στοχαστικὴ μου ἡματιὰ στὴν ἀπεραντωσύνῃ τῆς δύσης. Καὶ δοσμένο, στὴν κατακόκκινη μαγεία τῆς, ἀφέθηκα στὸ ἔλεος τῶν λογιισμῶν μου. Αὐτοὶ οἱ λογιισμοὶ ποὺ γεννιοῦνται αὐτὲς τὶς στιγμές, εἶναι οἱ «πολλοὶ» τοῦ ἄλλου ἐαυτοῦ μας. Μ' αὐτοὺς μόνον, ἐγκατέλειψα τὴν ἐγκασμιότητά μου κι ἔγινε ὁ Ἐνας κείνης τῆς μέρας. Ὅταν γίνεσαι «Ἐνας», ζεῖς μ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους γιὰ τοὺς ἀνθρώπους. Κι ὅταν στοχάζεσαι μὲ τὴ φύση, εἶναι σὰν νὰ ἐναλλάξεσαι μετὰ ζωῆς καὶ θανάτου. Σ' οὕτῃ τὴν ἐξαρση, ὁ πόνος καὶ ἡ χαρὰ, μηδενίζονται ἀπ' τὴν ἐκστασή σου. Καὶ... γίνεσαι συμπαντικός! Τὸ ἀπειροτῆς αἰωνιότητῆς σου διαστέλλει τὸν λογιισμό καὶ γίνεσαι ὁ Μεγάλος κατακτητῆς τοῦ ἐαυτοῦ σου. Νικητῆς τοῦ ἐαυτοῦ σου, θὰ πεῖ παλίνης τοῦ σύμπαντος. Καὶ τότε, τί ἔχεις νὰ ζηλέψεις ἀπ' τὴν ἀρχιτεκτονικὴ τῆς συμπαντικῆς τελειότητῆς;

Ἀπ' τὸ κατῶφλι κείνης τῆς δύσης, προσπάθησα νὰ διεισδύσω στὸ ἄδυτο τῆς παραπέρα ἀπειρότητῆς. Δυσκοιεύτηκα στὴν ἀρχή, ὅχι ἀπὸ κάποια ἀπαγόρευση, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἄγνοια τῆς γνώσης ποὺ μοῦλειπε. Ἡ

γνώση τῆς ἀγνωσίας ἀξίζει ὅσο καὶ ἡ γνώση τῆς γνώσης ποὺ ἔχεις. Μοῦ συνώδεμε τὰ βήματα, σ' ἐκείνον μου τὸ ψαχούλεμα, ὁ ἀπὸ πῶς κάποιας μουσικῆς πανδαισίας, ποὺ μὲ περίμενε. Ὅταν ψάχνεις γιὰ ἀνώτερες ἔννοιες, μόνος συνοδὸς σου πρέπει νὰναι ὁ καθαρὸς λογιισμός σου καὶ ἡ μουσικὴ. Μὲ τὸ λογιισμό, γνωρίζεσαι μὲ Σένα. Μὲ τὴ μουσικὴ, ταυτίζεσαι μὲ τὸ Ἐνα. Γίνεσαι ὁ ὑπέρροχος μοναδικός, ποὺ ἀνήκεις ἅμως τοὺς ἄλλους. Κι ὅσο ἡμιοναδικοποιεῖσαι, τόσο καὶ πολλαπλασιάζεσαι, τόσο καὶ διαιμιελίζεσαι. Γίνεσαι «ἄρτος καὶ οἶνος» τοῦ πλησίον σου, ποὺ σ' ἔχει ἀνάγκη.

Ἡ ἀπειρότητα ποὺ μὲ δέχτηκε, ἦτανε μιὰ σταγόνα βροχῆς στὴ φυλλωσιά ἐνὸς μικροῦ λουλουδιοῦ. Τὸ ἐφῆμερο, μὲ τὴ νεότητα ἀντάμα... Κι ἀπὸ μέσά τους, θυμίαμα προσευχῆς, ἀνάβλυζε ἡ αἰωνιότητα τοῦ κάλλους. Ἡ ὁμορφιά τοῦ κάλλους καὶ τὸ κάλλος τῆς ὁμορφιάς συναπαυτιῶνται στὴ θειότητα τῆς αἰωνιότητῆς. Ἀραγε, κι ἡ σταγόνα τῆς βροχῆς ἔχει φωνή. Καὶ μιὰ τέτοια φωνὴ μοῦλειπε... Ψάχνοντας, ἤθελα τὴ συντροφιά τῆς, τὴν ἀληθινότητά της...

Σὲ κείνη τὴν ἐρημιὰ μου, ἡ ἀγωνία μου νὰ βρῶ τὸν ἀληθινὸ

ΣΥΝΕΧΕΙΑI στὴ σελ. 119

Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΡΥΘΜΟΣ

Ἐπιφυλλίδα τοῦ ΝΙΚΟΥ ΚΑΡΒΟΥΝΗ
(Πρῶτα 19 Ὀκτωβρίου 1931)

«Ἐπόμενον γὰρ δὴ ταῖς ἀρμονίαις ἂν ἡμῖν εἴη
τὸ περὶ ρυθμούς, μὴ ποικίλους αὐτοὺς διῶκειν μὴδὲ
παντοδαπὰς βασιεῖς, ἀλλὰ βίου ρυθμούς ἰδεῖν κοσμοῦ τε
καὶ ἀνδρείου τινεὶ εἰσιν».

ΠΛΑΤΩΝ, Πολιτεία, 399, Ε.

Ὁ Νικ. Καρβούνης, ἐξ ἀφορμῆς παραστάσεως τοῦ «Προμηθεὺς Δεσμώτου» εἰς τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον, ἡσχολεῖτο μὲ τὸ ἀνακῦψαν τότε θέμα περὶ τῆς μουσικῆς τῶν χορικῶν. Διετύπωνε τὴν ἀποψιν, ὅτι καμμία ἀνάγκη δὲν εἶναι νὰ ἐπιμένῃ κανεὶς εἰς ἐξακρίβωσιν τοῦ τρόπου, μὲ τὸν ὅποιον ἡ μουσικὴ συνεπλήρωνε τὸ ἀρχαῖον δράμα, πρᾶγμα ποῦ θὰ εἶχε μουσειακὴν καὶ μόνον ἀξίαν. Καὶ περαιτέρω ἔγραφε:

Ἡ «μουσειακὴ» ῥοπή — δηλαδὴ τὸ νὰ ἀσχολοῦνται οἱ ἄνθρωποι πάρα πολὺ μὲ τὴν ἐξακρίβωσιν κάθε λεπτομερείας ἐνὸς ὁποιοῦν δήποτε παρελθόντος — εἶνε χαρακτηριστικὸν μιᾶς ἐλαττωμένης ζωτικότητος τῶν γενεῶν ποῦ τὴν αἰσθάνονται. Ἡ Ζωὴ καταστρέφει χωρὶς καμμίαν λυτὴν τὸ παρελθὸν καὶ ὀργᾶ παντοτε πρὸς τὰ ἐμπρός.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἔκαμναν τὸ ἴδιον. Ἐσέβοντο τὴν παράδοσιν μόνον ὡς πρὸς τὴν τεχνικὴν. Ἡ δημιουργικότης ἦτο ἐντελῶς ἐλευθερὰ καὶ ἀπεριόριστος καὶ δι' αὐτὸ ἡ παραγωγὴ τῶν ἐπροχωροῦσε μὲ μίαν πρόοδον ἀληθινὰ ἐκπληκτικὴν. Ὅταν γὰρ τὴν εἰσβολὴν τῶν οἱ Πέρσαι κατέστρεψαν τὰ παλαιότερα ἱερὰ τῶν Ἀθηναίων, δὲν ἐπέρασεν ἀπὸ τὸν νοῦν κανενὸς ἀπὸ ἐκείνων ποῦ ἔκτισαν τὰ νέα νὰ διατηρήσῃ τίποτε ἀπὸ τὰ ἀρχαιότερα. Τὸ Ἐκατόμπεδον ἐτάφη, χωρὶς καμμίαν ρωμαντικὴν νοσταλγίαν, κάτω ἀπὸ τὰ θεμέλια τοῦ νέου Παρθενῶνος. Εἰς τὴν Ἐλευσίνα, ὅταν ἔκτιζαν νέα οἰκοδομήματα μέσα εἰς τὸν ἱερὸν περίβολον, ποτὲ δὲν ἐφιλάτταν κανένα κομμάτι ἀπὸ τὰ παλαιότερα, ἀπὸ ἀντίληψιν «μουσειακῆς». Αὐτὴ ἡ ἀντίληψις εἶνε ἐντελῶς νεωτέρα. Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τῶν ὑγιῶν ἀνθρώπων ἦτο ἐντελῶς ἄγνωστος. Ἡ δημιουργικότης τῶν ἐξεχειλίζεν εἰς τὸ πνεῦμα τῶν καὶ εἰς τὴν ψυχὴν τῶν καὶ ἡ δημιουργία δὲν στρέφεται ποτὲ πρὸς τὰ ὀπίσω δι' ἑμπνευσίν· εἶνε συνεργασία μὲ τὴν Ζωήν, τῆς

ὁποίας τὸ αἰώνιον ρεῦμα δὲν ἀντιστρέφεται ποτέ. Ἀκόμη καὶ ὁ ὅρος «Μουσεῖον» δὲν ἐσήμαινε, εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἀρχαίων, ὅτι σημαίνει εἰς τὴν σημερινήν. Ἐσήμαινε τέμενος τῶν Μουσῶν, τῶν ἀθανάτων ἑννέα ἀδελφῶν τοῦ Ἀπόλλωνος· ἐσήμαινε γυμναστήριον, ἐσήμαινε τόπον σπουδῆς· ποτέ, ὅμως, κοιμητήριον παλαιῶν ἔργων, ἢ συλλογὴν περιέργων καὶ σπανίων ἀντικειμένων.

..

Ἀλλὰ δὲν πρέπει, λοιπόν, νὰ φυλάττωμεν σήμερον τὰ θαύματα αὐτὰ ποῦ μᾶς ἐκληροδότησεν ἡ ἀρχαιότης ἡ Ἑλληνική; Πρέπει, λοιπόν, νὰ κατεδαφίσωμεν τὸν Παρθενῶνα καὶ νὰ κτίσωμεν νεώτερα οἰκοδομήματα ἐπάνω εἰς τὸν Ἱερὸν Βράχον; Πρέπει νὰ κλείσωμεν τὰ μουσεῖα μας καὶ νὰ συντρίψωμεν ἢ ν' ἀφίσωμεν εἰς τὴν τύχην των τὰ ὑπέροχα γλυπτὰ ποῦ ἀπέμειναν ὥσάν μία κληρονομία χαρᾶς εἰς τὴν σημερινήν ἀνθρωπότητα; Πρέπει νὰ λησμονήσωμεν τὸ ἀρχαῖον παρελθόν, μὲ ὅλην του τὴν πλουσίαν πνευματικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν ἐκδήλωσιν, καὶ νὰ καρφώσωμεν τὰ μάτια πρὸς ἓνα μέλλον ποῦ δὲν τὸ βλέπομεν ἄν;

Ὅχι, βέβαια. Διότι, καὶ ἂν τὸ ἠθέλαμεν, θὰ μᾶς ἦτο ἀδύνατον. Θὰ ἦτο πάρα πολὺ δυνατόν εἰς τὴν μεγάλην καὶ γενναίαν ἐκείνην γενεὰν τῶν ἀνθρώπων ποῦ ἔζησαν πρὸ δύομισυ χιλιάδων ἐτῶν εἰς τὸν τόπον αὐτόν, ἂν ἠμπορούσαμεν νὰ τοὺς ἀναστήσωμεν. Αὐτοὶ δὲν θὰ εἶχαν ἀνάγκην καμμίαν νὰ διατηροῦν καὶ νὰ συντηροῦν καὶ ν' ἀναστηλόνουν τὰ λείψανα τοῦ Παρθενῶνος ἐπάνω εἰς τὴν Ἀκρόπολιν· δὲν θὰ τοὺς ἔννοιαζε διὰ τὰς Καρυάτιδας καὶ διὰ τὴν λεηλασίαν τοῦ Ἑλγίνου. Δὲν θὰ εἶχαν οὔτε ὀρεξιν, οὔτε καιρὸν ν' ἀναθυμιοῦν πῶς ἀκριβῶς ὁ Αἰσχύλος ἐδίδασκε τὰ ἔργα του εἰς τὰς κόγχας, τῶν ὁποίων τὰ ἑρεῖπια δὲν θὰ τοὺς ἐσυγκινούσαν καθόλου. Διότι αὐτοὶ θὰ ἠσθάνοντο ὅτι μποροῦν νὰ δημιουργήσουν νέα καλλιτεχνήματα, μὲ νέον τρόπον, πάντοτε μὲ μεγαλυτέραν δύναμιν, πάντοτε μὲ μίαν νέαν ἔκφρασιν τῆς αἰωνίας, τῆς ἀφθόρου Ζωῆς. Δι' αὐτοὺς τὸ ἔργον δὲν θὰ ἦτο παρὰ μία ἀποκρυστάλλωσις εἰς φθαρτὰ ὑλικά τῆς ἰδέας, ποῦ κεῖται ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου, ποῦ πηγάζει ἀπὸ πνεῦμα ποῦ ζῇ ἀθάνατον μέσα εἰς μίαν αἰωνιότητα, ποῦ εἶνε ἱκανὴ νὰ ἐκφρασθῇ καὶ ν' ἀποκρυσταλλωθῇ πάντοτε μὲ νέαν μορφήν, εἰς κάθε στιγμὴν τοῦ συμβατικοῦ χρόνου, εἰς τὸν κόσμον τὸν ὑλικόν, διὰ νὰ τὸν συνδέσῃ μὲ τὸν αἰώνιον πνευματικὸν κόσμον.

Ἡμεῖς δὲν μποροῦμε νὰ κάμωμεν τὸ ἴδιον. Γενεὰ ποῦ κυττάζει νοσταλγικὰ πρὸς τὸ παρελθόν, δὲν εἶναι ἡ γενεὰ ποῦ θὰ μποροῦσε νὰ αἰσθανθῇ τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν ἀφροντισίαν καὶ τὴν παντοκρατορικὴν ἐλευθερίαν τῆς μεγάλης δημιουργίας. Ἀλλ' ἐὰν πρέπει νὰ διατηρήσωμεν ἀκόμη — ἕως τὴν μεγάλην στιγμὴν ποῦ θὰ ἠσθανόμεθα βαθειὰ τὴν ἀνάγκην νὰ δημιουργήσωμεν καὶ ἡμεῖς μεγάλα καὶ ἀθάνατα — τὴν ἀρχαίαν αὐτὴν κληρονομίαν ὅπως διεσώθη ἕως τώρα ἀπὸ τὴν φθορὰν τοῦ πανδαμάτορος, αὐτὸ δὲν σημαίνει, ὅτι

πρέπει και να μᾶς ἀπασχολῇ δουλικῶς καὶ ἀπορροφητικῶς ἡ ἐξακρίθωσις κάθε τεχνικῆς λεπτομερείας τῆς καλλιτεχνικῆς ἐκφράσεως τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ὅσονδήποτε καὶ ἂν ἦτο ὠραίος ὁ πολιτισμός των, θὰ ἦτο ἀρνησις τῶν νόμων τῆς Ζωῆς ἂν ἐδοκιμάσαμεν νὰ τὸν ξαναῤῥίσωμεν, ἂν ἐπιχειρούσαμεν νὰ ξαναγυρίσωμεν εἰς τὰς ἀντιλήψεις των, εἰς τοὺς τρόπους τῆς ἐκφράσεώς των. Θὰ ἦτο αὐτὸ ἀ ν θ ε λ ῆ ν ι κ ῶ τ α τ ο ν καὶ θὰ ἦτο ἀκόμη μία ἐπαίσχυτος παραίτησις ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην δυναμικότητα τῆς δημιουργικῆς συνεργασίας μὲ τὴν Ζωήν.

Ἀπὸ κάθε ἐκδήλωσιν τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ἀπὸ κάθε μαρμάρινον ἰδεογράφημα ποῦ εἶνε αἱ δωρικαὶ στήλαι τῶν Προπυλαίων καὶ τοῦ Παρθενῶνος, ἀπὸ τὴν πνευματικὴν ἐκφράσιν τῶν ἀρχαίων ποιητῶν καὶ συγγραφέων — ὅπως, ἄλλωστε, ἀπὸ κάθε προῖον ἀνθρωπίνης πείρας μέσα εἰς τὴν ἀέναντον ἀνέλιξιν τῆς Ζωῆς — εἶνε δυνατόν νὰ ἀντλήσωμεν ἰδικὰ μᾶς συμπεράσματα, νὰ ὀδηγηθῶμεν, ὅχι διὰ νὰ μιμηθῶμεν μίαν ἐποχὴν ποῦ ἐπέρασε διὰ παντός, ἀλλὰ διὰ ν' ἀνακαλυφώμεν εἰς τὴν ἐκδήλωσίν της ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἀθάνατα στοιχεῖα τῆς δημιουργίας ποῦ θὰ μπορούσαν νὰ μᾶς χρησιμεύουν διὰ τὴν ἰδικήν μας τὴν πλέον ἐλευθέραν ἐκδήλωσιν. Καὶ ἐὰν παρατηρούσαμεν κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν ὅτι παρήγαγεν ἡ καλὴ ἐποχὴ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἐὰν καταρθώναμεν νὰ μπουῖμε πραγματικῶς εἰς τὸ πνεῦμα της, θ' ἀνακαλύπταμεν ὅτι τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικὸν τῆς δημιουργικότητος ἐκείνης ἦτο ἡ ἐλευθερία.

Οἱ Ἕλληνες δὲν ἐσκοτίσθησαν δι' ὅτι προυτῆρξεν ἀπὸ αὐτοῦς. Ἐδημιούργησαν σχεδὸν τὰ πάντα ἐξ ἀρχῆς. Ἀδέσμευτοι ἀπὸ ξένην διδασκαλίαν, ἀδουλωτοὶ ἀπὸ ὑποδείγματα, ἐπλασαν μόνοι των τοὺς ρυθμούς των, τὰς τέχνας των. Εἰσέδυσαν ἐλεύθερα εἰς τὰ μυστικὰ τῶν νόμων τῆς ἁρμονίας, διότι ἦσαν συντονισμένοι μὲ τὸν μεγάλον ρυθμὸν τῆς ζωῆς. Ἡ φαντασία των δὲν ἦτο «φαντασίωσις». Ἦτο καθαρὰ ἐνορασις. «Ἐβλεπαν», ἔζυζον ἐσωτερικῶς τὰς ἰδέας ποῦ ἐξέφραζαν μὲ τρόπους παντοίους καὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ματιῶν τῆς ψυχῆς των δὲν ἐμεσολαβοῦσαν τὰ χρωματισμένα ἢ παραμορφωτικὰ γυαλιὰ τῶν προκαταλήψεων, τῶν δογματισμῶν. Ἦσαν ἀπολύτως ἐ λ ε ὕ θ ε ρ ο ι εἰς τὴν δημιουργίαν των. Πῶς νὰ τὸ πῇ κανεὶς ἀπλουστερα;

Ἄλλ' ἡ ἐλευθερία εἶνε δικαίωμα καὶ δυναμικότης κάθε ἀνθρώπου — κάθε ἀτόμου, ὅπως καὶ κάθε ἀνθρωπίνου συνόλου. Ὅχι ἡ στενὴ πολιτικὴ ἐλευθερία, ὅχι ἡ τόσον περιωρισμένη καὶ ἀσήμαντος ἀστικὴ ἐλευθερία. Ἡ ἐλευθερία ἡ πνευματικὴ. Ἡ ἔλλειψις κάθε ζυγοῦ προλήψεως, ἐτοίμων καὶ ἀβασανίστων δοξασιῶν, καλοπαιῶν, μιμητικότητος. Ἡ ἐλευθερία ποῦ εἶνε ἡ ἐπίγνωσις τῆς ἀνθρωπίνης θεϊότητος. Ἡ ἐλευθερία ποῦ δὲν εἶνε ἀναρχικότης διότι ἔχει καὶ αὕτῃ ἕναν χαλινόν. Νὰ τὸν ὀνομάσωμεν Λόγον; Θὰ ἦτο

ἀπλούστερον καὶ προτιμότερον νὰ τὸν καλέσωμεν Ρυθμόν. Διότι τί ἄλλο μπορεῖ νὰ εἶνε ὁ Λόγος, παρὰ ὁ ἐνσυνειδήτος ρυθμὸς τῆς μεγάλης Ζωῆς, ὁ μέγας ἐναρμόνιος παλμὸς τῆς αἰωνιότητός της;

Αὐτὸν τὸν ἐσωτερικὸν Ρυθμὸν εἶχαν συλλάβει οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ δι' αὐτὸ ἐδημιούργησαν ὅπως ἐδημιούργησαν — ἐλεύθερα, ὥραϊα, αἰώνια. Ἀπὸ τὴν ἐνατένισιν τῶν δημιουργημάτων των, θὰ μπορούσαμε νὰ συγκομίσωμεν αὐτὸ τὸ συμπέρασμα τὸ καθοδηγητικόν. Καὶ ὁ Ρυθμὸς τῆς Ζωῆς εἶνε δυνατόν νὰ γίνη ἀντιληπτὸς ἀπὸ κάθε ἄνθρωπον, κάθε ἐποχῆς, ἀρκεῖ νὰ ξεβουλῶσῃ τ' αὐτιά τῆς ψυχῆς του. Εἶνε αὐτὸς ποὺ διαπλάττει τοὺς γενναίους πολιτισμοὺς. Εἶνε αὐτὸς ποὺ σημειώνει, ὅταν τὸν αἰσθανθοῦν οἱ ἄνθρωποι, τὰς ὥραϊας ἐποχὰς τῆς σταδιοδρομίας τῆς ἀνθρωπότητος.

Μᾶς χρειάζεται σήμερον περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην φορὰν. Ἕνας πολιτισμὸς ἐγήρασε καὶ ξεψυχᾷ διότι δὲν ἔχει πλέον νὰ προσφέρῃ τίποτε τὸ χρήσιμον καὶ τὸ ἀξιόλογον εἰς τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, διότι ἐξέφυγε ἀπὸ τοὺς νόμους τοὺς φυσικοὺς, διότι ἐθεοποίησε τὴν ὕλην καὶ ἀπεπειράθη νὰ ὑποβιάσῃ τὸ πνεῦμα εἰς θεράποντά της. Τὰ σημεῖα τῆς καταρρευσέως του τὰ βλέπομεν ὅλοι τριγύρω μας κάθε στιγμὴν, καίτοι μᾶ ἐπιπολαῖα παρατήρησις θὰ τὰ ἐχαρακτήριζεν ὡς συμπτώματα καταρρευσέως μόνον ἐνὸς πολιτικοοικονομικοῦ καθεστώτος. Εἶνε πολλοὶ ποὺ ἀνησυχοῦν καὶ ποὺ διερωτῶνται: πῶς εἶνε δυνατόν ἢ κατάρρευσις τοῦ πολιτικοοικονομικοῦ καθεστώτος νὰ μὴ συνεπιφέρῃ μίαν παλινδρόμησιν τοῦ πολιτισμοῦ; Πῶς εἶνε δυνατόν νὰ διασωθῇ ὁ πολιτισμὸς ἀπὸ τὴν ἐπικειμένην καταστροφὴν;

Ἀλλὰ διατί αὐτὰ τὰ λόγια τῆς δευλίας; Διατί αὐτὴ ἡ στενὸ-καρδὴ ὀλιγοψυχία; Πρόκειται νὰ παλινδρομήσῃ, ἢ νὰ καταστραφῇ αὐτὸς ὁ ἀνάξιος σημερινὸς πολιτισμὸς; Ἄς ἐξαφανισθῇ. Τί ἔχει νὰ χάσῃ ἀπὸ τοῦτο ἢ Ἀνθρωπότης; Ἀπεναντίας, ἢ ἀπελευθερώσῃς τῆς ἀπὸ τὸν κλοιὸν του θὰ τῆς δώσῃ τὴν δύναμιν νὰ δημιουργήσῃ ἕναν ἄλλο ἀξιώτερον, φωτεινότερον, ἀνθρωπινότερον. Οἱ πολιτισμοί, ἄλλωστε, δὲν ἐξαφανίζονται διὰ μιᾶς, οὔτε οἱ νέοι ἐμφανίζονται ξαφνικά. Κάθε νέος πολιτισμὸς ἀρχίζει νὰ διαμορφώνεται βαθμηδόν, ἀνεπαίσθητα κατ' ἀρχάς, καταφανέστερον ὁλοένα, τὸν καιρὸν ποὺ πληθύνονται τὰ συμπτώματα τοῦ θανάτου ἐνὸς προηγούμενου. Παίρνει ἀπὸ τὸν θνήσκοντα πολιτισμὸν ὅ,τι εἶνε χρήσιμον καὶ καταστρέφει ὅ,τι τοῦ εἶνε ἐπιζήμιον. Αἱ γνώσεις, τὸ προῶν τῆς ἐπιστημονικῆς ἐργασίας τῆς χθές, αὐτὰ θὰ μείνουν καὶ θὰ μείνουν ἀκόμη καὶ ἀρκεταὶ ἐφαρμογαὶ των εἰς τὸν βίον τῶν κοινωνιῶν. Ἐκεῖνο ποὺ θ' ἀλλάξῃ — ποὺ πρέπει ν' ἀλλάξῃ — εἶνε ὁ τρόπος τῆς χρησιμοποίησεως τῆς κυριαρχίας ποὺ ἀπέκτησεν ὁ ἄνθρωπος διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἐπάνω εἰς τὰς δυνάμεις τῆς Φύσεως. Ἔως τώρα, σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐκπνέοντος πολιτισμοῦ τοῦ ὑλόφρονος, ἐχρησιμοποιοῦσεν αὐτὰς τὰς δυνάμεις ἀνευλαβῶς, διὰ τὴν συγκέντρωσιν ἀγαθῶν, διὰ τὴν ἐξα-

οφάλισιν υλικής ευημερίας μόνον εις τους δλίγους, τους εκμεταλλευτάς των ανθρωπίνων μαζών. Εις έναν νέον, ελεύθερον καί φωτεινόν πολιτισμόν, ό άνθρωπος θα ήτο όχι κύριος των φυσικών δυνάμεων, αλλά συνεργατής της Φύσεως, εύλαβής εις τους νόμους της, πού δέν είνε τίποτε άλλο, παρά μία εκδήλωσις καί αυτή του αιώνιου, του παντοκρατορικού Ρυθμού της Ζωής.

Εις τόν πνευματικόν της Άνθρωπότητος ορίζοντα χαράζει πλέον μία νέα ανατολή. Εις τό μεγάλο, τό υψηλόν δραμα της μεταβολής πρόσωπα δρώντα θα εΐμεθα όλοι ήμεις. Χωρίς κανέναν φόβον, μέ την βαθυτάτην συναίσθησιν ότι ή ανθρωπότης δέν καταστρέφεται ποτέ, ότι αυτή δημιουργεί νέους πολιτισμούς, πού νά προσαρμοζώνται κάθε φορά πρὸς τας νέας έσωτερικάς ανάγκας της, ως προχωρήσωμεν εις τόν γενναίων χορόν τριγύρω από την Ουμέλιν, ακολουθούντες τόν Ρυθμόν της Ζωής πού θα έπρεπε νά είνε ό έσωτερικός ρυθμός κάθε ανθρώπου.

N. KAPBOYNHΣ

ΨΑΧΝΟΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΛΗΘΙΝΟ ΑΝΘΡΩΠΟ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ από την σελ. 114
 άνθρωπο, ήταν ή μόνη μου παρηγοριά. Όταν ζητάς, ζεις. Όταν ψάχνεις, ανακαλύπτεις. Ζούμε άραγε πραγματικά, όταν περνάμε μεταξύ έρευνας καί ανακάλυψης.

Η έρευνα ζωντανεύει, ή ανακάλυψη καταξιώνει...

Όδοιπόρησα πολύ 'κείνο τό φθινοπωριάτικο δειλινό. Είδα τόσους αιώνας νά περνούν, μέ τά γεγονότα τους από μπροστά μου σέ μιιά παρέλαση ζωής... Κι ήταν όλα αυτά, μιιά στιγμή γιά μένα... Όταν στοχάζεσαι, φυλακίζεις την αιωνιότητα στο κελλί της στιγμής. Μέ τέτοιες στιγμές άν ζεις, ανακαλύπτεις τόν αληθι-

νό άνθρωπο... Ίσως νά μὴν τόν συναντήσεις ποτέ... Θα τόν έχεις ανακαλύψει στάν εαυτό σου σίγουρα τότε... Είμαι υπέροχο νά άνασκαλύπτεσαι μόνος...

Δέν είχε δύσει ό ήλιος 'κείνο τό φθινοπωριάτικο δειλινό κι ό στοχασμός μου πήρε τό δρόμο της έπιστροφής... Στο γυρισμό μου μέ περίμεναν πολλοί... Αυτόι πού πλέον τους άνηκα... Άνάμεσά τους ξεχώρια την άθάνατη παλυναγαπημένη μου. Τά μαλλιά της στόλιζε ένα μικρό λουλούδι πούχε στο φύλλωμά του μιιά σταγόνα βροχής. Τή λέγαμε φωή της αιωνιότητας...

Ήτανε ή μόνη π' αγάπησα πολύ. Τόσο πολύ!

ΠΥΡΙΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ, ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 33 — ΑΘΗΝΑ,
Τηλ. 3602883. Στὸ βιβλιοπωλεῖο μας θὰ βρῆτε ὅ,τι κυκλο-
φορεῖ στὰ Ἑλληνικὰ γύρω ἀπὸ:

- Ἑσωτερικὴ φιλοσοφία
- Γιόγκα — Ἰνδικὴ φιλοσοφία
- Ὀρησκεῖες — Ἱερὰ κείμενα
- Παραδοσιακὰ κείμενα — Μελέτες
- Μεταφυσικὴ φιλοσοφία
- Ἀρχαῖα Μυστήρια
- Ἰδέες γιὰ τὴν Νέα Ἑποχὴ

Μερικὰ ἀπὸ τὰ βιβλία ποὺ διαθέτουμε:

Γνώση (Ἑσωτερικὸς Χριστιανισμὸς) — Μπόρις Μουράβιεφ
Γνώση, Β' τόμος
5 διαλέξεις στὴ νέα Ψυχολογία
Θιβετανικὴ βίβλος τῶν νεκρῶν
Οἱ Διδάσκαλοι τοῦ Γκουρτζιεφ — Ραφαήλ Λεφὸρ
Ἀναζητώντας τὸν κόσμον τοῦ θαυμαστοῦ — Πῆτερ Οὐσπένσκυ
5 διαλέξεις στὴ νέα Ψυχολογία » »
Φύλλα ἀπὸ τὸν Κῆπο τοῦ Μορύα Α' — Μορύα
Τὰ τέ Τσινγκ — Λάο Τσέ
Αὐτοβιογραφία ἑνὸς Γιόγκι — Π. Γιογκανάντα
Εἰσαγωγή καὶ ἀνάλυση στὴν ἐπιστήμη τῆς Γιόγκα — Ἔρνεστ
Γούντ
Τὸ τρίτο μάτι — Λόμπσανγκ Ράμπα
Τὸ ἀνοιγμα τοῦ τρίτου ματιοῦ — Β. Σ. Ἀλυτερ
Ὁ Γλάρος Ἰωνάθαν — Ρ. Μπάχ
Ὁ Προφήτης — Καλὶλ Γκιμπράν
Αἰγυπτιακὴ βίβλος τῶν νεκρῶν — Ἑρμῆς Τρισεμέσιος
Μυστικοθεοσοφικοὶ διάλογοι Ἑρμοῦ τοῦ Τρισεμέσιου
Ἀρχὲς Ἀστρολογίας — Κ. Κάρτερ
Κοιλὰς τῶν ρόδων — Πῶλ Ντίναχ, 2 τόμοι
Ἑγκυκλοπαίδεια Ἀποκρυψιμοῦ — Π. Γράβιγγερ, 6 τόμοι
Χάρτης Ἀστρολογίας Ἑγχρωμος — Διαστάσεις 60 X 90 ἐκ.
Ψυχολογία τῆς συμβολικῆς τῶν Γραφῶν — Μωρίς Νίκολ
Περιπέτειες ἑνὸς προσκυνητῆ — Ἀγνωστου
Φιλοκαλία — Ἱερῶν Νηπτικῶν, 5 τόμοι
Μύηση ἀνθρώπινη καὶ Ἡλιακὴ — Α. Μπέλη
Οἱ Ἀθλοὶ τοῦ Ἡρακλῆ, Α. Μπέλη
Μύησης — Ρ. Στάινερ
Σχόλια στὰ Χρυσὰ Ἔπη τοῦ Πυθαγόρα — Ἱεροκλῆς
Τὰ θεολογούμενα τῆς ἀριθμητικῆς — Ἰάμβλιχος
Ἐπισκοπήσεις ἐπὶ τῆς Μυήσεως — Ρενέ Γκενὸν
Μπαγκαβάτ Γκιτὰ
Μεταφυσικὸ ἡμερολόγιο
Ὁρόσημα στὴν ἀτραπὸ

Κύριοι,

Παρακαλῶ, ἀποστείλατέ μου μὲ δέμα «ἐπὶ ἀντικαταβολῇ», τὰ κάτωθι σημειούμενα βιβλία, ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν, εἰς τὴν κάτωθι διεύθυνσίν μου:

(ὕπογραφή)

Μετὰ τιμῆς

Ὄνοματεπώνυμον

Διεύθυνσις

Βιβλία

Δρχ.

Besant-Leadbearer	Ἡ Ἀτραπὴ τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ	150
Irv. Cooper	Ἡ Μετενσάρκωσις	80
A. Besant	Ἡ ἀπόκρυφη ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου	80
Vivekananda	Κάρμα - Γιόγκα	30
Βενετοῦ - Ἰλαρίωνος	Φῶς στὴν Ἀτραπὴ	40
Krishnamurti	Στὰ πόδια τοῦ Διδασκάλου	40
C. Leadbearer	Σ' ἐκείνους ποὺ πενθοῦν	20
Κ. Μελισσαροπούλου	Ὁ Ἰησοῦς	80
»	Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὸν Κρυσταλλοῦρτι	90
»	ΜΗΤΙΣ (τὸ βιβλίον τῆς σοφίας)δεμ.	150
»	Ἀποκρυφισμὸς-Μυστικισμὸς ἄδ. 40 δεμ.	80
»	Εἰσαγωγή στὴ Θεοσοφία ἄδ. 100 δεμ.	150
»	Τὰ εἴματα τῆς Φιλοσοφίας Α'	100
»	Τὰ εἴματα τῆς Φιλοσοφίας Β'	120
»	Μελέτηματα ἄδ. 90 δεμ.	140
ΙΑΙΣΟΣ, Ἐπιλογὴ ἐτῶν 1956-57-58	διὰ τοὺς συνδρομητὰς	160
ΙΑΙΣΟΣ, Ἐπιλογὴ ἐτῶν 1959-60-61	διὰ τοὺς συνδρομητὰς	160
Συνδρομὴ ΙΑΙΣΟΥ 1978	ἔξ) κοῦ \$ 6-ἄεροπ. \$ 10 ἐσ) κοῦ	150
Σύνολον Δρχ		

Γιὰ ἀναγνώστες καὶ ἀναγνώστριες
μὲ ἀνώτερη μόρφωση

«Η ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΩΝ ΡΟΔΩΝ»

Τοῦ Πάουλ Ἀμαντέους Ντήναχ

*Κείμενα μελλοντολογικῆς
κοινωνιολογίας καὶ αἰσιόδοξης
προοπτικῆς στὴ μεταφυσικὴ*

(Σὲ δύο χρυσόδετους τόμους - σελίδες 740 - σὲ λογοτεχνικὴ μετάφραση ἀπὸ τὰ γερμανικὰ ἀπὸ τὸν Καθηγητὴ κ. Γ. Παπαχατζῆ).

Εἶναι ἡ συνεχιζόμενη, ἀπὸ τὸν 21ο αἰῶνα καὶ πέρα, μελλοντικὴ ἐξελικτικὴ πορεία τοῦ δυτικοευρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Διαβάστε μὲ προσοχὴ καὶ μὲ τὴ σειρὰ (ὄχι ἀποσπασματικά) τὰ θαυμάσια αὐτὰ κείμενα ποὺ ἀπεικονίζουν — μὲ ἐκπληκτικὴ δύναμη ἐνοράσεως — τὴν ἀτμόσφαιρα πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς, μέσα στὴν ὁποία θὰ ζοῦν οἱ ἀπόγονοι τῶν σημερινῶν εὐρωπαίων.

Πανευρώπη (καὶ οἰκουμένη) ἰδιότυπα σοσιαλιστικὴ, κατὶ ἄγνωστο στὰ σημερινὰ χρόνια.

Κεντρικὴ πώλησις: «Πύρινος Κόσμος», ὁδ.
Ἰπποκράτους 33.

Δρχ. 500 γιὰ τοὺς δύο μαζί χρυσόδετους τόμους.

Ἐπίσης στὸ ἴδιο βιβλιοπωλεῖο («Πύρινος Κόσμος»)
θὰ βρῆτε χρυσοδερματόδετο
τὸ τόσο ἐνδιαφέρον πρωτότυπο βιβλίο

«ΣΕΛΙΔΕΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ»

Τοῦ Καθηγητοῦ κ. Γ. Παπαχατζῆ

Σελίδες 600

Τὰ χρυσοδερματόδετα ἀντίτυπα μόνον δρχ. 350, στὸν
«Πύρινο Κόσμο», (ὁδ. Ἰπποκράτους 33).

ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΞΑΛΕΙΦΘΗ
Η ΚΑΤΑΡΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ;

Ὑπὸ Ε. Π. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΥ

“Όταν συλλογίζεται κανείς ότι, ύστερ’ από δυο αιματηρούς παγκόσμιους πολέμους και ενώ ακόμη καπνίζουν τὰ ερείπια από πολεμικές ρήξεις σὲ τόσα γεωγραφικά σημεῖα τοῦ πλανήτη μας, ἀκμάζουν καὶ ἀναπτύσσονται σὲ ὅλες τὶς πολιτισμένες χώρες τοῦ κόσμου οἱ βιομηχανίες ποὺ κατασκευάζουν τὰ τρομακτικὰ σήμερα ὅπλα τοῦ ὀλέθρου καὶ ὅτι ἐκεῖνοι ποὺ ρυθμίζουν τὶς τύχες τῆς οἰκουμένης δὲν ἀποκλείουν, ἀπεγαντίας λογαριάζουν, σοβαρὰ τὸ ἐνδεχόμενο μιᾶς νέας σύρραξης —τόν πιάνει ἀπελπισία. Εἶναι δυνατόν αὐτὸ τὸ ἔξυπνο ζῶο, ὁ «ἄνθρωπος», ποὺ αὐτοπροβάλλεται ὡς «κορωνίδα τῆς Δημιουργίας», νὰ δρίσκειται ἀκόμη στὸ ἐπίπεδο τέτοιας ἀγριότητας, καὶ πρὸ πάντων μωρίας, ὥστε νὰ μὴ μπορεῖ νὰ φαντασθεῖ καὶ νὰ θεσπίσει γιὰ τὴ λύση τῶν διαφορῶν του, ἄλλον τρόπο παρὰ τὴ σφαγή;

Ἡ τραγωδία τῆς σημερινῆς ἀνθρωπότητος, εἶναι ὅτι διαθέτει ἀλόγιστα τὰ προϊόντα τοῦ ἰδρώ-
τα της σὲ πολεμικοὺς ἐξοπλι-

ομούς και προσφέρει τούς δημόσιους πόρους της (πού πολλές φορές για νά συγκεντρωθοῦν ἀποστραγγίζεται φορολογικὰ ὁ ἐργαζόμενος λαὸς) στή ληστροικὴ κερδοσκοπία τῶν «βιομηχανιῶν τοῦ πολέμου». Αὐτὲς καταβροχθίζουν τούς προϋπολογισμούς τῶν Κρατῶν. Καὶ ἂν τὰ ληστευόμενα κράτη εἶναι χώρες - μεγαθήρια πού διαθέτουν φυσικοὺς θησαυροὺς καὶ φλέγονται ἀπὸ τὴ φιλοδοξία νὰ κάνουν μιὰ Welt politik «ἰσχύος», καλῶς πάσχουν. Τί φταίνει ὅμως οἱ μικροὶ καὶ φτωχοὶ λαοὶ πού ἔχουν τόσες ἀνάγκες νὰ ἀντιμετωπίσουν (ἀνάγκες παιδείας, ὑγείας, προνοίας) καὶ πού ἀγωνίζονται νὰ βελτιώσουν τὸ ποιοὺν τῆς ζωῆς τους — τί φταίνει πού ὑποχρεώνονται, ἀντὶ νὰ ἀποκτοῦν σχολεῖα, νοσοκομεῖα, βιβλιοθηκὲς, θέατρα, νὰ ξοδεύουν τὰ λιγοστὰ χρήματά τους γιὰ σιδερικὰ πού τόσο γρήγορα ἀχρηστεύονται;

Εκείνο πάντως που οι περισσότεροι από μας δεν έχουμε αντιληφθεί και εκτιμήσει ανάλογα προς τις διαστάσεις του είναι ότι στις μεγάλες βιομηχανίες κατα-

σκευής όπλων και πολεμικών όχημάτων, που λειτουργούν σε χώρες οικονομικά ισχυρές, έχουν επενδυθεί τεράστια κεφάλαια από ιδιωτικές και κρατικές πηγές, και εργάζονται έκατομμύρια άνθρωπων που αυτό μόνο τó επάγγελμα άσκησιν και άπ' αυτό ζουν, οί έγκέφαλοι τούτων τών επιχειρήσεων, άκριθά μισθωμένοι, επινολούν κάθε μέρα πιο τελειοποιημένες μηχανές όλέθρου, και τά εργοστάσιά τους πολλαπλασιάζουν διαρκώς την παραγωγή τους που πρέπει, φυσικά, νά μη παραμένει και φθαρεί στις άποθήκες, αλλά νά ριχτεί στην «άγορά» και νά πουληθεί, για νά άμειψθούν οί εργαζόμενοι, νά κερδίσουν και οί κεφαλαιούχοι.

Ό Ιστορικός που θά θελήσει, αλλά και θά μπορέσει νά έξιχνιάσει τά νήματα τών μηχανορραφιών, οί όποιες όδήγησαν σε αίματηρές συρράξεις τούς λαούς στις διάφορες γωνίες του πλανήτη μας, τούτα τά δίσεχτα χρόνια, είμαι βέβαιος πώς θά διαπιστώσει: ότι τó λαμπρό έμπορικό πνεύμα τών μεγάλων πολεμικών διομηχανιών θρίσκεται πάμπολλες φορές στην πηγή τών γεγονότων. Απονήρευτοι συνήθως, τάν τά μικρά παιδιά, οί δύστυχοι λαοί πέφτουν χωρίς νά τó υποπτεύονται θύματα τών κερδοσκοπών που κατ'αφέρουν νά τούς κάνουν πελάτες. Και με τή μέθοδο του «δανεισμοϋ», του «άνοίγματος πιστώσεων», ή όπως άλλως λέγονται: οί τρόποι τής συναλλαγής, νά άπομυζούν και την τελευταία ίκμάδα του πενιχρού προϋπολογισμοϋ τους. Από την ώρα που δημιουργήθηκαν οί

τεράστιοι έξοπλιστικοί οργανισμοί σε διάφορα (άπό οικονομική και πολιτική άποψη καιρία) σημεία του κόσμου, οί πολεμικές ρήξεις και θά προκαλούνται και θά έντείνονται, προπάντων θά διαρκούν, όταν και όσο θά τó άπαιτούν όχι άπλως λόγος τοπικών ή ψυχολογικών διενέξεων, αλλά κυρίως τά συμφέροντα τών πολεμικών διομηχανιών που άπλώθηκαν σήμερα και γιγαντώθηκαν.

Υπάρχει άραγε τρόπος νά σωθούμε άπό την πολυκέφαλη αυτή ύδρα; Ένας είναι: νά έξαλειφθεί ή κατάρρα του πολέμου και νά ειρηνέψει ή γή. Άλλά πώς; Ίδού τó πρόβλημα.

✱

«...Αμφιβάλλω άκόμα άν, στο κοντινό τουλάχιστον μέλλον, θά βρεθεί τρόπος νά λύνουν οί λαοί τις διαφορές τους με μέσα ειρηνικά, χωρίς αίματοχυσία και έρήμωση τής γής. Είναι σκληρή του ανθρώπου ή καρδιά και τó συμφέρον τόν τυφλώνει. Όμως, πρέπει νά περιμένουμε ότι θά καλύτερέψει, δεν θά χειροτερέψει ή κατάσταση, άν κάτω άπό την πίεση τών πραγμάτων (και τέτοια είναι ό φόβος τής όλικής καταστροφής άπό τις καινούργιες πολεμικές μηχανές) άποφασίσουμε κάποτε νά δώσουμε άλλη διέξοδο στην κερδοσκοπική μανία μας και έγκαταλείψουμε τις τεραστίες πολεμικές διομηχανίες που με τόν ανταγωνισμό τους απειλούν νά κάνουν μια μέρα πυροτέχνημα τόν πλανήτη μας. Γιατί τότε έπιτέλους, θά έχει, άν όχι έξαλειφθεί, τουλάχιστο περιοριστεί μια άπό τις πολεμικές αιτίες, ή άπό μακριά πυροδότηση τού πάθους και τής μωρίας»

Ε. Π. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ

(ΒΗΜΑ, 22.1.78)

Ἡ ἀρχέγονη φύσις συνδύζεται μ' ἓνα λογικὸ ὄν

Ὁ κ. Ἰωάννης Π. Ἀντωνίου, θεολόγος - Γυμνασιάρχης στὴν Μακρὰ κώμη Φθιώτιδος, παίρνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ μιὰ φράση τοῦ κ. Χρ. Φιλίππιδου στὴν «Ἀκρόπολις» («ἂν ἡ ἀδυναμία μας ἀπέναντι τῆς φύσεως μᾶς ὁδηγεῖ στὴν θρησκευτικὰ ἡττᾶ»), συμπληρώνει τὴ σκέψη αὐτὴ μὲ ἕναν πολὺ ἐνδιαφέροντα φανταστικὸ διάλογο, ἀνάμεσα στὴν ἀρχέγονη φύση καὶ σ' ἓνα λογικὸ ὄν, ποὺ θὰ παρακολουθοῦσε τὴ γένεση τοῦ σημερινοῦ κόσμου.

«Λογικὸ ὄν: Λέγε μου, γιὰ ποῖον ἔγιναν ὅλα αὐτά; Ποῖον θὰ ἐξυπηρετήσουν; Ποιὸς θὰ τὰ χαρῇ;

Φύσι: Ἀκουσε. Μετὰ τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα, θὰ ἔλθουν λογικὰ ὄντα, οἱ ἄνθρωποι. Χωρὶς τὸν ἄνθρωπο, ὅλα αὐτὰ τὰ ὄντα καὶ τὰ φαινόμενα θὰ παραμείνουν ἀκατανόητα καὶ ἀχρηστα. Ὅλες οἱ δυνάμεις ποὺ κρύβονται μέσα μου, στὰ χέρια τοῦ ἀνθρώπου θὰ βροῦν τὴν χρῆσι τους. Αὐτὸς θὰ εἶναι τὸ πιὸ δυνατό καὶ τὸ πιὸ ἀδύνατο ὄν, πάνω στὴν γῆ. Θὰ εἶναι τόσο δυνατὸς ὡς ἄνθρωπος, ποὺ θὰ μπορῇ, πατώντας ἓνα κουμπί, νὰ καταστρέφῃ ὁλόκληρη περιοχὴ, ἢ νὰ πετᾷ ψηλὰ νὰ πηγαίνει στὸ φεγγάρι καὶ ἀκόμη πιὸ μακριά. Θὰ εἶναι ἀκόμη τόσο ἀδύνατος, ποὺ ἓνας ἰὸς ἀδράως καὶ μὲ τὸ πιὸ δυνατό μικροσκόπιο θὰ τὸν σωριάζει ἢ ἓνας ἡλεκτρικὸς σπινθήρας θὰ τὸν κάψει κάρβουνο. Κι' ἔτσι ὁ πιὸ δυνατὸς θὰ ἀποδείχεται καὶ ὁ πιὸ ἀδύνατος «κάλαμος ὑπὸ ἀνέμου

σαλευόμενος».

Λογικὸ ὄν: Τώρα δὲν θὰ σέ ρωτήσω, ἀλλὰ θὰ σέ θαυμάσω. Θαυμάζω τὴν παντοδυναμία καὶ τὴν πανσοφία σου.

Φύσι: Ποιὰ παντοδυναμία καὶ πανσοφία; Παντοδύναμος καὶ πάνσοφος, εἶναι Ἐκείνος ποὺ δημιουργήσε. Ὅλ' αὐτὰ τὰ σπουδαῖα καὶ θαυμάσια, ἡ τάξι, ἡ ἀρμονία καὶ ἡ σκοπιμότητά τους, ὅλα σ' Ἐκείνον ὁδηγοῦν».

(ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ, 29.1.78)

Ποῦ εἶναι ἡ ἐκκλησία;

Ὁ Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Ἀλέξανδρος σχολιάζει εἰσήγησιν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης, ὅπως καθιερωθῇ ξεχωριστὸς κύκλος εἰσιτηρίων ἐξετάσεων γιὰ τὴν Θεολογία, διότι, σήμερα, ὅσοι ἀποτυχάνουν στὸν φιλοσοφικὸ κύκλο, εἰσέρχονται στὴς θεολογικὰς σχολὰς, χωρὶς νὰ ἔχουν διάθεσιν νὰ σπουδᾶσιν θεολογίαν, ἀλλὰ ἀπλῶς, ἐνδιαφέρονται γιὰ ἓνα «χαρτί» καὶ αὐτὸ γιὰ τὴν Θεολογία, εἶναι εὐκόλωτο. «Ἔτσι, καταλήγει — ὅπως λέγει ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ Θεσσαλονίκης — νὰ εἰσέρχονται στὴν Μέση Ἐκπαίδευση καὶ νὰ διδάσκουν θρησκευτικά, ἢ καὶ νὰ ὑπηρετήσουν τὴν Ἐκκλησίαν, ἄτομα «μὴ πιστεύοντα εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ καὶ ἐμπορούμενα ὑπὸ ἀντιχριστιανικῶν ἢ ἀθεϊστικῶν ἰδεωδῶν».

«Νά, λοιπόν, — γράφει ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Περιστερίου — ἓνας λόγος σοβαρότατος, ποὺ γλιστροῦν τὰ παιδιὰ μας πρὸς τὸν κατήφορο, ὅτι ὑπάρχουν δάσκαλοι ποὺ μεταφέρουν ἀντιχριστιανικά καὶ ἀθεϊστικά μηνύματα στὴ νεολαία μας. Χαλοῦν τὸ ἐποικοδομητικὸ ἔργο τῆς Οἰκογένειας, τῆς Ἐκκλησίας καὶ

τῶν φωτισμένων χριστιανῶν δασκάλων. Τὰ παιδιὰ μας στήν πλειονότητά τους —ἀσυζητητὶ— εἶναι καλὰ. Ἀλλὰ πῶς ν' ἀντιδράσουν κι' αὐτὰ μόνα τους, αὐτοδύναμα; Ποῦ εἶναι ἡ Ἐκκλησία γιὰ ν' ἀπαντᾷ στοὺς νέους; Νὰ τοὺς κατευθύνει πτωστά; Ποῦ εἶναι τὸ Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Παι-

δείας καὶ Ὁρησκευμάτων; Ἐρωτήματα καὶ θέματα ἀδυσώπητα, πού ἔρχονται νὰ μᾶς ἀφυπνίσουν. Ἐκτὸς ἐὰν θέλουμε νὰ γυρίσουμε στὸ ἄλλο πλευρὸ μας, γιὰ νὰ συνεχίσουμε τὸν ὕπνο μας, τὸν ἐπιθανάτιο ὕπνο».

(ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 25.1.78)

Συζητήσεις περὶ Θεοῦ ἢ ἀθλήσεως ἐν Θεῷ;

Βέβαια, ἡ καταγγελία εἶναι σοβαρή, γιατί ἂν ἀποδειχθεῖ ἀληθινή, θὰ δείξει τὸ μέγεθος τῆς κρίσεως τοῦ θρησκευτικοῦ βιώματος στὸν τόπο μας. Ἀλλὰ μιὰ τέτοια ὑπόθεση εἶναι πολὺ σοβαρὴ νὰ τὴν ἐμπιστευθεῖ κανεὶς σὲ ἓνα γενικὸ καὶ ἀόριστο ἔγγραφο ἀπὸ μιὰ Σχολή, πού μέρα μὲ τὴ μέρα γίνεται ὄλο καὶ πιὸ ἀντιδημοκρατικὴ λόγῳ τοῦ ὅτι περισφίγγουν τὴ Σχολή καὶ θυσοδομοῦν ἀπὸ ἐξωπανεπιστημιακὰ κέντρα ἀποφάσεων κατὰ τῶν δημοκρατικῶν φοιτητῶν τῆς Θεολογίας, διάφοροι τέως καὶ νῦν χουντοκαθηγητὲς καὶ τὰ καπετανάτα τους.

Πρὶν φθάσει ὁ ἀρθρογράφος στὸν ἀφορισμὸ του, ὅτι ὑπάρχουν φοιτητὲς καὶ στὴ συνέχεια θεολόγοι ἄθεοι, δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχει κάνει ἄλλη μιὰ τολμηρὴ ἐρώτηση στὸν ἑαυτὸ του; Πόσοι δεσποτάδες εἶναι ἄθεοι; Οἱ κοιλιόδουλοι: συμφεροντολόγοι, «γαστέρες ἀργές» τοὺς ἀναμάζει ὁ ἀσκητικὸς Ἀπ. Παῦλος, οἱ ὀλοζωιστὲς καίροσκόποι, πού ζοῦν γιὰ νὰ τρῶνε καὶ νὰ προικίζουν ἀνηψιὲς μὲ τοῦ κοσμάκη τὰ λε-

φτά, αὐτοὶ εἶναι τοῦ Θεοῦ; Καὶ δὲν εἶναι οἱ φιλελεύθεροι δάσκαλοι πού διώκονται καὶ ταλαιπωροῦνται, πού ἀγωνίζονται νὰ ἀνοίξουν τὰ μάτια τῆς νεολαίας; Μπορεῖ ν' ἀνοίξει ποτὲ κοινωνικά ὁ δρόμος τῆς προόδου, ἂν δὲν διαλυθοῦν προηγουμένως οἱ προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίες πού παρουσιάζονται μὲ θρησκευτικὰ ροῦχα γιὰ νὰ φοβίζουν;

Τώρα, γιὰ τὰ περὶ φοιτητῶν Θεολογίας ἔχω νὰ παρατηρήσω τὰ ἑξῆς:

Μετά τὴν μεγαλειώδη Β' Σύνοδο τοῦ Βατικανοῦ (1962—1966), πού τὴν ἐναρξή της ἔκανε ὁ Πάπας τῶν διαλόγων Ἰωάννης ΚΓ' ὁ καλὸς, ἡ λέξις Ἄθεος ἔχει διαγραφεῖ ἀπὸ τὰ λεξικά τῆς προσδευτικῆς θεολογίας κι' ἔχει ἀντικατασταθεῖ ἀπὸ τὴ λέξις ἀγνωστικιστής, πού σημαίνει ὅτι ἀγνοεῖ κάποιος ἂν ὑπάρχει ἡ ὄχι Θεός.

Καὶ τέλος, γιὰ τὰ συζητήσουμε θεωρητικὰ τὸ θέμα, ἡ Ὁρθόδοξη Θεολογία δὲν μᾶς λέει τί εἶναι Θεός, ἀλλὰ τὸ τί δὲν εἶναι. Ἡ προσέγγιση τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἐρωτήματος περὶ Θεοῦ στὸν χῶ-

ρο της Ἀνατολικῆς Θεολογικῆς ἐμπειρίας δὲν στηρίζεται πάνω σὲ καταφατικές σχολαστικές κατηγορίες γιὰ τὴν ἀπόδειξη τῆς ὑπαρξῆς τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ σὲ ἀποφατικές —στερητικές— ἀφαιρετικές ἐμπειρίες. Ὁ Θεὸς εἶναι ἄ-πειρος, ἄ-όρατος, ἄ-νενδεής ἄ-κατάληπτος καὶ μόνο Αὐτοῦ καταληπτὸν ἢ ἀπειρία καὶ ἡ ἀκαταληψία» σύμφωνα μὲ τὸν Ἰω. Δαμασκηνό. "Ἄν λοιπὸν ὁ Θεὸς εἶναι Α - ΚΑΤΑΛΗΠΤΟΣ ἄρα εἶναι καὶ ἀναπόδεικτος. Ὅποιος λοιπὸν ἀρνεῖται τὴν λογικὴ ἀπόδειξη τοῦ Θεοῦ ποῦ εἶναι ἀδύνατος, αὐτὸς εἶναι ἄθεος; Μόνο μὲ τὴ λογικὴ πλησιάζει κανεὶς

τὴν ὑπαρξὴ τοῦ Θεοῦ; Τὸ νὰ ζητᾷς λογικὲς ἀποδείξεις γιὰ κάτι ποῦ μόνο μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς καὶ τῆς μυστικῆς ἐμπειρίας μπορεῖ νὰ τὸ ἀγγίξεις δὲν εἶναι αὐτὸ ἀπιστία καὶ ὕβρις;

"Ὅσο ἀδύνατο εἶναι ν' ἀποδείξεις τὴν ὑπαρξὴ τοῦ Θεοῦ, ἄλλο τόσο καὶ νὰ τὴν ἀπορρίψεις. Στὸ Χριστιανισμὸ ὁ πιστὸς δὲν καλεῖται νὰ σκαρῶσει ἀποδείξεις τῆς ὑπαρξῆς τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ νὰ πραγματοποιήσῃ διωματικές ἀθλήσεις ἐν Θεῷ.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

Δρ. Κοινωνιολογίας τῆς Θρησκείας - Ἐκπαιδευτικὸς.
(ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 22.2.78)

Προδιαθευτικοὶ νόμοι γιὰ τὰ ζῶα

Μὲ ἀφορμὴ τὰ τελευταῖα θλιβερά γεγονότα δηλητηριάσεως πολλῶν ζῶων στὴ Βουλιαγμένη, ἔρχεται στὴν ἐπικαιρότητα τὸ θέμα τῆς προστασίας τῶν ζῶων. Εἶναι πραγματικὰ ἐξοργιστικὴ ἡ ἀμέλεια τῶν κρατικῶν ἀρχῶν σχετικὰ μὲ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦλάχιστον τῶν ὑπαρχουσῶν διατάξεων γιὰ τὴν προστασία τῶν ζῶων.

Καθημερινὰ δασανίζονται σκληρὰ ἀπὸ πολλοὺς ἀχαρακτήριστους, ἀμέτρητα ζῶα, π.χ. ἀπαγχονίζεται γάτα (περίπτωση Ν. Σμύρνης), πυροβολοῦνται σκύλοι μὲ ἀεροβόλα ὅπλα καὶ κόβονται τὰ πόδια μικρῶν γατιῶν (περίπτωση Μοσχάτου), ἐγκυατλεί-
παται ἀπὸ τὸν ὁδηγὸ ὕδροφόρας σκύλος, ἀφοῦ τοῦ ἔκοψε τὰ πόδια (περίπτωση Ἀλεποχωρίου), γδέρονται ἢ ἐνταφιάζονται ζωντανὰ ἢ ἐμβαπτίζονται μέσα σὲ μίνι ζῶα (βλ. καταγγελία Σω-

ματείου «Στέγη Ζῶων Ἀγ. Φραγκίσκος Ἀσσίτζης»), ἐγκυατλεί-
πονται τραυματισμένα ζῶα, ἀπὸ αὐτοκίνητα καθημερινὰ στοὺς δρόμους, ρίπτεται σκύλος ἀπὸ ποδοσφαιριστὴ στὶς κερκίδες τοῦ γηπέδου Ν. Σμύρνης, δηλητηριάζονται ζῶα στὴ Βουλιαγμένη, σκοτώνονται προστατευόμενα ἀπὸ τὸν νόμο ἄγρια ζῶα καὶ πουλιὰ ἀπὸ τὰ ἐλάχιστα ποὺ ἔχουν ἀπομείνει στὴ χώρα μας (πρόσφατη περίπτωση ὁμαδικοῦ ἀφανισμοῦ σπανίας ράτσας κύκνων), ἀπὸ κυνηγούς, οἱ ὁποῖοι ντυμένοι καὶ ὅπλισμένοι σὰν ἀστακοὶ ὁρμοῦν γιὰ τὴν ἐξαφάνιση κάθε εἶδους πουλιῶν καὶ ζῶων, ποὺ κρεμώντας τα ἔξω ἀπὸ τὰ αὐτοκίνητά τους, τὰ ἐπιδεικνύουν μὲ πομπώδη τρόπο ὅταν γυρίζουν ἀπὸ τὸ «σάφари». Σὰν νὰ μὴν ἐφθάναν αὐτά, δημοσιεύονται στὸν Τύπο καὶ ἀνακοινώσεις τοῦ Ὑπουργεῖ-

ου Γεωργίας για την δημιουργία ειδικού σώματος όπλοφόρων (πιστολέρος), για την θανάτωση άδυσπώτων ζώων. Τò δὲ χειρότερο στην υπόθεση αυτή είναι ότι ήδη έχει προβεί τὸ Ὑπουργεῖο στην αγορά ειδικῶν όπλων διαφόρου βελήνεκούς για τὸν σκοπὸ αὐτό, πιστεύοντας ότι με τὸν τρομερὸ αὐτὸ τρόπο θὰ γίνει ἡ καταπολέμηση τοῦ ἐλγινόκακου, ἀδιαφορώντας για τοὺς κινδύνους πὺ διὰτρέχουν ἀπὸ τὴν χρήση τῶν όπλων αὐτῶν τὰ παιδιὰ πὺ μὴ ἔχοντας τίς ἀπαραίτητες «παιδικές χαρές», πὺ ἀπολαμβάνουν τὰ παιδιὰ τῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, ἀναγκάζονται καὶ παίζουν στοὺς δρόμους. Θὰ πρέπει νὰ ἀναφερθεῖ ότι οἱ ἀστυνομικὲς ἀρχὲς συχνὰ ἐτελῶς ἀδυσάνιστα ἀποστέλλουν εἰδοποιήσεις για τὴν ἀπομάκρυνση κατοικιδίων ζώων καὶ κυρίως σκύλων, ἐπειδὴ γαυγίζουν καὶ ἐνοχλοῦν ἔτσι μερικὸς «φιλήσυχους πολίτας», τοὺς ὁποίους παράδοξα δὲν ἐνοχλοῦν τὰ κομπρεσέρ με τίς χωρὶς ἐξατμίσεις γεννήτριες, τὰ κλάξον, σκούτερ καὶ αὐτοκίνητα καὶ τὸ πανδαμῶνιο τῶν μοτοσυκλεττῶν. Οἱ ἀστυνομικὲς ἀρχὲς ξαγνοῦν ότι οἱ ἰσχυρότεροι νόμοι καὶ διατάξεις ἀναφέρουν ότι καὶ στὶς πρωτεύουσες τῶν Νομῶν καὶ στὶς πόλεις πάνω ἀπὸ 5.000 κατοίκους, ἐπιτρέπεται ἡ διατήρηση ἀπὸ κάθε οἰκογένεια ὡδικῶν πτηνῶν, ὅπως καὶ 2 κατοικιδίων ζώων (ἄρθρο 73 Ὑγ. Κανονισμοῦ, παράγραφος 10, Ἐφ. Κυβερν. τ. Β' ἀρ.θ. 360/2.6.1967). Καὶ ὅταν ὁμιλεῖ ὁ νόμος για κατοικίδια ζῶα, ἐννοεῖ φυσικά με τὴν φωνή τους,

ἡ ὁποία περιλαμβάνεται στὶς φυσικὲς ἰδιότητες. Φυσικά οἱ κάτοχοι ζώων θὰ πρέπει νὰ λαμβάνουν τὰ μέτρα τους για νὰ μὴ παρενοχλοῦνται οἱ περίοικοι καὶ μάλιστα στὶς ὥρες κοινῆς ἡσυχίας, ἐπειδὴ για τὰ ζῶα εἶναι ἀδύνατο νὰ μάθουν πότε μποροῦν νὰ κάνουν χρήση τῆς φωνῆς τους καὶ πότε ὄχι· πρᾶγμα ὅμως, πὺ δὲν πρέπει νὰ ξεγνοῦν καὶ οἱ περίοικοι.

Θὰ πρέπει νὰ ληφθεῖ ἐπίσης μέριμνα ἀπὸ τοὺς ἀρμοδίους για τὰ ζῶα πὺ ὁδηγοῦνται για σφαγὴ με τρόπο ὀρθόκαρο, στοιδαγμένα, διψασμένα καὶ πεινασμένα. Ἀλλὰ καὶ στὰ σχολεῖα καὶ στὶς σχολὲς τῆς Ἀστυνομίας καὶ τῆς Χωροφυλακῆς, θὰ πρέπει νὰ διδάσκεται καὶ νὰ καλλιεργεῖται ἀλόγη κι' ἀπὸ τὰ μέσα ἐνημερώσεως, ὅπως ἐπίσης, νὰ κηρύσσεται καὶ ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς στὶς ἐκκλησίες, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀγάπη γιατὸν ἄνθρωπο καὶ ἡ ἀγάπη για τὰ ζῶα, πὺ κατὰ τὸν Πλούταρχο ἀποτελοῦσε χαρακτηριστικὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ μάλιστα τῶν Ἀθηναίων (Πλούτ. Μ. Κάτων 5). Ἀναγκαῖο εἶναι νὰ ἐπισυρθοῦν ἀπὸ τὸ ἐπίσημο κράτος οἱ ὑπάρχουσες Ἐταιρεῖες προστασίας τῶν ζώων καὶ νὰ ὁργανωθοῦν πάνω σε ἄλλη βάση για νὰ γίνουν πραγματικὲς ἐταιρεῖες προστασίας τῶν ζώων καὶ ὄχι ἐταιρεῖες παροχῆς «εὐθανασίας», κάτι πὺ δικαιολογεῖται μέχρι τώρα, ἀφοῦ στεροῦνται τῶν ἀναγκῶν πόρων για τὴν παροχὴ προστασίας. Ἐπίσης θὰ πρέπει νὰ θεσπισθοῦν κανονισμοὶ νόμοι για τὴν αὐστηρὴ καὶ παρῶναιγματικὴ τιμωρία ἐκείνων

πού κακομεταχειρίζονται τὰ ζῶα. Ἐπίσης νὰ διαφωτισθεῖ τὸ κοινὸ καὶ νὰ τοῦ γνωστοποιηθεῖ τὸ ὑφιστάμενο δικαίωμά τους νὰ διατηρεῖ κατοικίδια ζῶα, ἀκόμη καὶ σὲ πολυκατοικίες, ὅπου τὰ καταστατικά ἀπαγορεύουν τὴν διατήρηση κατοικιδίων ζώων, ἀφοῦ στὴν περίπτωση αὐτὴ ἔχει νομολογηθεῖ ἀπὸ τὰ Ἑλληνικὰ Δικαστήρια, ὅτι «κάθε ἀπαγορευτικὴ διάταξη καταστατικοῦ πολυκατοικίας περὶ διατηρήσεως κατοικιδίων ζώων, ἀποτελεῖ ΥΠΕΡΜΕΤΡΟ ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΟΣ καὶ τυγχάνει κατὰ συνέπεια ΑΚΥΡΗ.

Σὰν μόνη λύση γιὰ τὴν ἐπίλυση τοῦ θέματος αὐτοῦ καὶ τὴν δημιουργία νέων διατάξεων προτείνουμε τὴν σύσταση εἰδικῆς ὁμάδας, νομικῶν, κτηνιάτρων καὶ ἀστυνομικῶν, οἱ ὁποῖοι θὰ μελετήσουν τὴν πρακτικὴ τῶν ἐξελιγμένων στὸ θέμα αὐτὸ χωρῶν καὶ θὰ προτείνουν τὴν λήψη τῶν μέτρων ἐκείνων, γιὰ νὰ σταματήσει ἡ ἀπαράδεκτη αὐτὴ κατάσταση ποὺ ἐκθέτει τὴν Χώρα μας διεθνῶς. Ἐδῶ θὰ πρέπει νὰ ἀναφερθεῖ καὶ τὸ ὅτι ὅπως χαρακτηριστικὰ ἐλέγχθη ἀπὸ τὸν Β. Shaw «ἡ ἀγάπη ἑνὸς λαοῦ γιὰ τὰ ζῶα δείχνει τὸ ἐπίπεδο πολιτισμοῦ του».

Ἡ κατάσταση ποὺ περιεγρά-

ψαμε παραπάνω δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ περιέλθει ἀργὰ ἢ γρήγορα σὲ γνώση διεθνῶν ὁργανώσεων προστασίας ζώων. Πρὶν λοιπὸν πραγματοποιηθεῖ κάτι τέτοιο καὶ μᾶς παραλάβουν στὴν ἀρθρογραφία τους τὰ πολυπληθῆ ἔγκριτα εἰδικὰ περιοδικὰ ποὺ ἐκδίδονται στὸ ἐξωτερικὸ μὲ ἀσφαλῆ ζημία, τόσο τῆς φήμης μας σὰν λαοῦ, ἀλλὰ καὶ κατὰ πᾶσα πιθανότητα καὶ τοῦ τουρισμοῦ μας, εἶναι καιρὸς οἱ ἀρμοδίοι νὰ ἀλλάξουν τακτικὴ. Ἀπὸ τοὺς ἀρμοδίους αὐτοὺς περιμένουμε μιὰ σαφεῖς ἀπάντηση στὰ ὅσα γράψαμε στὴν ἐπιστολὴ μας αὐτὴ.

Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ, Δρ. Ν. Εἰδικὸς Νομικὸς Σύμβουλος ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν.

Ε. ΓΟΥΝΑΡΗΣ, Δρ. Διεθνολόγος.

Χ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, Δρ. Δικηγόρος.

Ε. ΠΡΕΒΕΔΟΥΡΑΚΗΣ, Δρ. Χημικός.

Β. ΠΑΤΡΩΝΑΣ, Δικηγόρος. ΜΑΡΙΑ ΚΥΡΚΟΥ, ἀ. Δικηγόρος.

Ε. ΚΑΛΟΓΕΡΙΔΗΣ, Μηχανικὸς Μεταλλειολόγος.

Ι. ΚΑΙΣΑΡΗΣ, Δρ. Ὁφθαλμίατρος.

Δ. ΔΟΥΣΗΣ, Ἀρχιτέκτων.

(ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 7 Μαρτίου 1978).

Νέα θεωρία για την προέλευσι της ζωής

Ἐπιστημονική ἀμερικανο-ιαπωνική ἀποστολή ὑπο τὸν καθηγητὴ Κάσιντυ, τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Πίτσμπουργκ, συνέλεξε στὴν Ἀνταρκτική δύο σπουδαίους μετεωρίτες, πού ἔθεσαν ἀμέσως σὲ εἰδικὰ ἀποστειρωμένα δοχεῖα, ὅμοια μ' ἐκεῖνα πού ἐχρησιμοποιήθηκαν γιὰ τὴν μεταφορά πετρωμάτων ἀπὸ τὴν Σελήνη.

Οἱ μετεωρίτες τοῦ καθηγητοῦ Κάσιντυ θὰ ἀποδειχθοῦν ἰσως πολυτιμότεροι ἀπὸ τίς πέτρες τῆς Σελήνης, γιατί θὰ ἐπιτρέψουν τὸν ἔλεγχο μιᾶς νέας θεωρίας γιὰ τὴν προέλευσι τῆς ζωῆς, ἡ ὁποία ἰσχυρίζεται πὼς αὐτὴ δὲν γεννήθηκε στὴν Γῆ, ἀλλὰ σὰ τεράστια διαστρικά νέφη, πολὺ πρὶν διαμορφωθῇ τὸ ἡλιακό μας σύστημα. Πρὸ 10 ἐτῶν τὰ πράγματα φαίνονταν καθαρά στὸν τομέα αὐτόν: Ἡ ζωὴ ἀρχισε στὴν Γῆ, ὅταν αὐτὴ, γεμάτη ἡφαίστεια, περιεβάλλετο ἀπὸ μιὰ ἀποπνικτικὴ ἀτμόσφαιρα ὕδρατμόν, ἀμμωνίας καὶ μεθανίου. Κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδρασι τῶν κεραυνῶν καὶ τῶν ὑπεριῶδων ἀκτίνων τοῦ Ἡλίου, τὰ ἀέρια αὐτὰ ἀντιδρούσαν μεταξύ τους, σχηματίζοντας τίς πρῶτες ὀργανικές οὐσίες, τοὺς πρῶτους φορεῖς

τῆς ζωῆς: Λευκώματα καὶ πυρηνικά ὀξέα.

Σιγά-σιγά τὰ ἀρχικά αὐτὰ μόρια συγκεντρώθηκαν στίς θάλασσες, σχηματίζοντας τὸν «προβιοτικό ζωμό», ὅπου καὶ διαμορφώθηκαν οἱ πρῶτες ζωντανές δομὲς τῶν μακρινῶν μας προγόνων.

Τὴν θεωρία αὐτὴ εἶχε διατυπώσῃ τὸ 1936 ὁ Σοβιετικὸς βιολόγος Ἀλέξανδρος Ὀπάριν. Τὸ 1952, δύο Ἀμερικανοὶ ἐπιστήμονες, οἱ Στάινλεϋ Μίλλερ καὶ Χάρολντ Γιούρι, πέτυχαν, μιμούμενοι σὲ ἐργαστήριο τίς συνθήκες τῆς πρωτογόνου ἀτμοσφαιρας τῆς Γῆς, νὰ ἀναπαραγάγουν τὰ χημικά μόρια, πού ὁ Ὀπάριν θεωροῦσε σὰν ἀρχικά στάδια τῆς ζωῆς.

Ἀλλὰ ἀπὸ τὸ 1968 οἱ ραδιοαστρονόμοι ἀρχισαν ν' ἀνακαλύπτουν στὸ Διάστημα χημικά μόρια, πού παίζουν σημαντικὸ ρόλο στὴν δομὴ τῶν ζώντων ὀργανισμῶν. Πὼς σχηματίσθηκαν τὰ μόρια αὐτὰ στοὺς κόλπους τῶν γαλαξιακῶν νεφῶν; Ἡ θερμοκρασία ἐκεῖ εἶναι πολὺ χαμηλὴ —μερικῶν βιοθῶν μόλις ἀπὸ τοῦ ἀπολύτου μηδενός— καὶ τὰ ἀέρια τόσο ἀραιὰ πὺ μιὰ δακτυ-

λήθρα ατμοσφαιρικού αέρος θα γέμιζε εκεί ολόκληρα κυδινά χιλιόμετρα.

Κάθε μήνα σχεδόν ανακαλύπτονται και πιδούπολα οργανικά μόρια στο Διάστημα, και είναι ασφαλώς ζήτημα χρόνου και μόνο, για να ανακαλυφθῇ τὸ πρῶτο μόριο ἀμινοξέων, αὐτῶν τῶν φορέων τῆς ζωῆς.

Συνολικῶς, ὁ καθηγητῆς Κάσιντυ, καὶ ἡ ἀποστολὴ του συνέλεξε περὶ τοὺς 300 μετεωρίτες, ποὺ θεωροῦνται ἀμόλυντοι: ἀπὸ τὴν γῆϊνη ἀσμόσφαιρα, διότι ἔμειναν θαμμένοι στοὺς πάγους. Ἡ ὑπαρξὶς μορίων ζωῆς στοὺς μετεωρίτες θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς ἐπιστήμονες, ἐνδειξὶς προϋπάρξεως τῆς ζωῆς στὸ Διάστημα καὶ μεταφορᾶς τῆς στῆ Γῆ. "Ἄν ἡ θεωρία αὕτη εἶναι βᾶσιμη, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν προέλευσι τῆς ζωῆς στῆ Γῆ, θὰ πρέπει νὰ ὑπάρξῃ ζωὴ κατεσπαρμένη σ' ὅλο τὸν Γαλαξία, ἡ ὁποία νὰ ἔχη γίνῃ ἀφετηρία, ὅπως καὶ στῆ Γῆ, ἀναπτύξεως πολιτισμῶν.

"Ἡδὴ ὁ Βρεταννὸς ἐρευνητῆς Φρέντ Χόυλ, ὁ διάστημος ἀστροφυσικός, καὶ ὁ Ἰάπων Σάντρα Βικραμασίγγκε, ὑποστηρίζουν ὅτι τὰ μοριακὰ νέφη, ὅπως τὸ νεφέλωμα τοῦ Ἀρίωνος, εἶναι τὰ πραγματικὰ λίκνα τῆς ζωῆς.

Τὴν ἴδια ἀποψὶ ὑποστηρίζει καὶ ὁ Σοβιετικὸς καθηγητῆς Γκολντάνσκυ, ποὺ χαρακτηρίζει τὰ μόρια τῆς διαστηρικῆς σκόνης σὰν «παγωμένους σπόρους τῆς ζωῆς». Τοὺς σπόρους ἀκριδῶς αὐτοὺς ἀναζητοῦν τώρα οἱ Ἀμερικανοὶ στὶς κατεψυγμένες ἐκτάσεις τῆς Ἀνταρκτίδας.

Ἑκκλησία τριῶν θρησκειῶν

Θεαματικὸ θρησκευτικὸ τόνο προσπαθεῖ νὰ δώσει ὁ Αἰγύπτιος πρόεδρος Σαντάτ στὶς προσπάθειές του γιὰ τὴν σύναψι εἰρηνευτικῆς συμφωνίας μὲ τὸ Ἰσραήλ. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ σχεδιάζει νὰ χτίσει ἓνα «σύνθετο ναὸ» ποὺ νὰ εἶναι ταυτόχρονα χριστιανικὴ ἐκκλησία, μουσουλμανικὸ τέμενος καὶ ἐβραϊκὴ συναγωγὴ, στὴν κορυφὴ τοῦ ὄρους Σινᾶ.

"Ὅπως εἶναι γνωστὸ, σύμφωνα μὲ τὴν Ἀγία Γραφή, στὸ Σινᾶ, ἓνα δουνὸ ὕψους 2.646 μέτρων, ὁ Θεὸς «μίλησε» στὸν Μωϋσῆ. Ὁ τόπος αὐτὸς θὰ δοθεῖ στὴν Αἴγυπτο ἀν τὸ Ἰσραὴλ ἀποσυρθεῖ ἀπὸ τὰ ἐδάφη ποὺ κατέλαβε τὸ 1967.

Ὁ πρόεδρος Σαντάτ εἶπε σὲ συνέντευξί του στὸ γερμανικὸ περιοδικὸ «Κοὺγκ», ὅτι ἂν γίνῃ εἰρήνη θὰ ἤθελε νὰ χτίσει τὴν ἐκκλησίαν αὕτη ὥστε «τρεῖς θρησκείες νὰ στεγάζονται κάτω ἀπὸ τὸν ἴδιον ναὸ καὶ νὰ τὶς χωρίζουν μόνο ἐσωτερικοὶ τοῖχοι». Ὁ Σαντάτ τόνισε, ὅτι ἓνας τέτοιος ναὸς θὰ δείχνει πὺς οἱ λαοί, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς θρησκείες τους, μποροῦν νὰ συμβιώσουν.

Καὶ ἑγχρωμοὶ ἀστρωναῦτες

"Ἐξ γυναικῆς καὶ τέσσερις ἑγχρωμοὶ ἄνδρες (τρεῖς μαῦροι καὶ ἓνας Κινεζοαμερικανός), ἐπελέγησαν γιὰ πρώτη φορὰ, ὡς μέλη διαστημικῶν ἀποστολῶν

ἀπὸ τῆ ΝΑΣΑ. Θὰ ἀρχίσουν τὴν ἐκπαίδευσί τους τὸν Ἰούλιο καὶ σὲ δύο χρόνια θὰ χρησιμοποιοῦν στὸ πρόγραμμα τοῦ διαστημικοῦ λεωφορείου.

Οἱ ἔξη γυναῖκες καὶ οἱ τέσσερις ἑγχρωμοὶ συγκαταλέγονται ἀνάμεσα στοὺς 35 νέους ἀστροναῦτες, ποὺ θὰ ἀποτελέσουν τὰ πληρώματα τῶν διαστημικῶν λεωφορείων καὶ ἡ ἐπιλογή ἐγίνε μεταξὺ 8.000 ὑποψηφίων.

Γυναῖκες στὶς ἐνοριακὲς ἐπιτροπὲς

Μία καινοτομία, ποὺ ἀφείλεται στὴν πρωτοβουλία τοῦ Μητροπολίτου Περιστερίου κ. Ἀλεξάνδρου, ἀλλάζει τὸ μέχρι σήμερα καθεστῶς τῆς διοικήσεως τῶν ἐνοριακῶν ναῶν. Γιὰ πρώτη φορά στὴν Ἑλλάδα ὁ κ. Ἀλέξανδρος, διόρισε σ' ὅλες τὶς ἐπιτροπὲς τῶν ἐκκλησιῶν τῆς περιοχῆς του καὶ ἀπὸ μιὰ γυναῖκα. Τὰ συμβούλια εἶναι πενταμελῆ μὲ πρόεδρο τὸν ἐφημέριο καὶ ἀσχολοῦνται μὲ τὰ οἰκονομικά, ἐξωραϊστικά καὶ διοικητικὰ θέματα τῶν ναῶν.

Ὁ Μητροπολίτης Περιστερίου πιστεύει, πῶς τὸ μέτρο θὰ ἐπιτύχει καὶ θὰ ἐπεκταθεῖ καὶ στὶς ὀκτῶ χιλιάδες ἐνορίες τῆς Ἑλλάδος γιὰ νὰ ἰσχύσει καὶ στὴν Ἑκκλησία ἡ ἰσοτιμία, ἀλλὰ καὶ νὰ τηρηθεῖ ἡ παράδοσις.

Ἀλλὰ, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπεφάνθη ὅτι ἀπαγορεύεται ὁ διορισμὸς γυναικῶν στοὺς Ναοὺς. Μὲ τὴν διαφορά ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, λέγεται, ὅτι διστάζει νὰ κυ-

κλοφορήσει τὴν ἀπαγορευτικὴ ἐγκύλιο. Οὐκ ἔτι ἔρσεν καὶ θῆλυ —ἴσως θυμᾶται τὴν πρὸς Γαλάτας ἐπιστολὴν τοῦ Παύλου— ἀλλὰ πάντες εἰς ἔστε ἐν Χριστῷ...

Περιπέτεια μιᾶς Λευκῆς

Ἡ κυρία Ρίτα Χέφλινγκ, 44 ἐτῶν, κάτοικος Νοτίου Ἀφρικῆς, εἶδε ξαφνικά τὸ δερμα της νὰ γίνεται μαῦρο, ἔπειτα ἀπὸ ἐγγείριση, κατὰ τὴν ὁποίαν τῆς ἀφῆρθησαν δύο βασικοὶ ἀδένες. Καὶ ἀμέσως ἐγίνε θυμὰ τοῦ πλέον παραλόγου ρατσισμοῦ. Ὁ ἄνδρας της καὶ ὁ γιὸς της, μὴ ἀντέχοντας τὴν γενικὴ κατακραυγὴ, τὴν ἐγκατέλειψαν. Νὰ μπεῖ σὲ λεωφορεῖο ποὺ εἶναι μόνο γιὰ λευκοὺς δὲν τολμᾷ, γιὰτὶ τὴν πετοῦν ἔξω καὶ οὔτε συζήτησι βέβαια γιὰ νὰ φάει σὲ ἓνα καλὸ ἐστιατόριο! Μὲχρι καὶ τὴν κόρη της —λευκὴ σὰν τὸ χιόνι— τὴν κατέδωσαν μιὰ μέρα ἀπ' τὸ λεωφορεῖο γιὰτὶ ὁ ὁδηγὸς τὴν εἶχε δεῖ κάποτε νὰ κυκλοφορῇ μὲ τὴν μητέρα της! Μιὰ εἰδικὴ κάρτα μὲ τὴν ὁποία ἔχει ἐφοδιασθῇ γιὰ νὰ πιστοποιεῖ τὸ πραγματικὸ της χρῶμα, σπάνια τῆς φάνηκε χρήσιμη: «Δὲν προλαβαίνω οὔτε καν νὰ τὴ δεῖξω —λέει ἡ Ἱδία— καὶ μὲ πετᾶνε ἔξω ἀπὸ τοὺς χώρους τῶν λευκῶν. Μοῦ ἔρχεται νὰ ξεφωνίσω! Τώρα μόνο καταλαβαίνω τί σημαίνει Ἀπαρτχάιντ καὶ μάλιστα στὴ χειρότερη μορφή του!».

Ὅσο γιὰ τοὺς μαῦρους τῆς Ν. Ἀφρικῆς, πιστεύουν —ὅπως πολὺ χαρακτηριστικὰ ἐγράφη στὴν ἐφημερίδα «Πόστ» τοῦ Γιό-

χάνεσμπουργκ— ότι «μόνον ἂν ὅλοι οἱ λευκοὶ ἔρχονταν κάποια στιγμή στή θέσι τῆς κ. Χέφλινγκ καὶ ζοῦσαν ἀπὸ κοντὰ τὶς ἀγωνίες καὶ τοὺς ἐξευτελισμοὺς πού ἐκείνη σήμερα ζῇ, μόνο τότε ἡ κατάστασις τῶν μαύρων στή χώρας μας θὰ μπορούσε ἐπιτέλους ν' ἀλλάξη...».

Τὸ «ἔτος τῶν ζώων»

Τριάντα χρόνια μετὰ τὴν παγκόσμια διακήρυξι τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, πενήντα ἐπιστήμονες ἀπ' ὅλο τὸν κόσμο ἐκήρυξαν στὶς Βρυξέλλες τὸ «παγκόσμιο ἔτος τῶν δικαιωμάτων τοῦ ζώου».

Τὸ παγκόσμιο ἔτος τῶν δικαιωμάτων τοῦ ζώου θὰ τερατιστεῖ στὶς 15 Ὀκτωβρίου στὸ Παρίσι, μετὰ τὴν παράδοση στὸν γενικὸ γραμματέα τῆς Οὐνέσκο τῆς «παγκόσμιας διακήρυξης τῶν δικαιωμάτων τοῦ ζώου».

«Ὅλα τὰ ζῶα γεννιοῦνται μὲ ἴσα δικαιώματα στή ζωή», διακηρύσσει τὸ πρῶτο ἀπὸ τὰ 14 ἄρθρα πού ἔχουν λεπτομερῶς συνταχθεῖ ἀπὸ τὴν «Διεθνή Ἐγῶσι τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ζώου». Ἡ «Δ.Ε.Δ.Ζ.», πού ἱδρύθηκε στὶς 2 Ἀπριλίου τοῦ 1977 στή Γενεύη, εἶναι μιὰ πολὺ σοβαρὴ ὀργάνωσι. πού τοποθετεῖται πάνω ἀπὸ τὰ προβλήματα πού ἀντιμετωπίζουν στοὺς καθημερινούς τοὺς ἀγῶνες οἱ «Ἐταιρίες Προστασίας Ζώων», στὶς ὁποῖες προσφέρει τὴν «φιλοσοφικὴ καὶ πολιτιστικὴ» τῆς ὑποστήριξι.

Ὁ ΟΗΕ, τὸ Συμβούλιο τῆς Εὐρώπης καὶ ἄλλοι διεθνεῖς ὀργανισμοὶ πρόκειται νὰ συμβάλουν, ὥστε νὰ κατοχυρωθοῦν τὰ δικαιώ-

ώματα τοῦ ζώου. Ἡ Δ.Ε.Δ.Ζ. ἔχει ἤδη στείλει ἐπιστολὲς σὲ διάφορες κυβερνήσεις, ζητώντας νὰ σταματήσῃ π.χ. τὸ κυνήγι ὀρισμένου εἶδους φαλαινῶν, ἢ νὰ ἀπαγορευτεῖ ἡ εἴσοδος σὲ ἄτομα κάτω τῶν 16 χρόνων στὶς ταυρομαχίες, ἀφοῦ δὲν μποροῦν νὰ καταργηθοῦν οἱ ἴδιες οἱ ταυρομαχίες.

Τὰ μυετήρια τοῦ ἐγκεφάλου

Αὕτῃ τῇ στιγμή, μετὰ τὴν πρόοδο τῆς ἱατρικῆς, ὁ ἄνθρωπος ἐπιχειρεῖ τὸ πιδ σημαντικὸ ταξίδι του: νὰ ἀνακαλύψῃ τὰ μυετήρια τοῦ ἐγκεφάλου, νὰ γνωρίσῃ καλύτερα τὸν ἑαυτὸ του καὶ νὰ τὸν ἀξιοποιήσῃ τέλεια.

Πολὺ γρήγορα, ὅπως πιστεύουν οἱ ἐπιστήμονες, θὰ βρεθοῦμε μπροστὰ σὲ τέτοιες ἀποκαλύψεις, πού θὰ ἀποτελέσουν ἀληθινὴ ἐπανάστασι στὴν ζωὴ μας. Δηλαδή:

Μέχρι τὸ τέλος τοῦ αἵωνα, θὰ μπορούμε νὰ ἐλέγχουμε τὴν διάθεσί μας καὶ νὰ διώχνουμε ἀμέσως κάθε στενοχώρια.

Θὰ μπορούμε νὰ διαβάζουμε δλόκληρα βιβλία σὲ λίγα λεπτὰ τῆς ὥρας, καὶ νὰ ἀφομοιώνουμε τὸ περιεχόμενό τους, χωρὶς νὰ τὸ ξεχνᾶμε.

Θὰ μπορούμε νὰ ἐπικοινωνοῦμε τηλεπαθητικὰ μετὰ τοὺς φίλους μας, καὶ νὰ τοὺς μεταβιβάζουμε τὴ σκέψι μας.

Θὰ εἶναι δυνατόν νὰ ἐλέγχουμε τὶς ἐρασθηριότητές μας, νὰ συγκρατοῦμε τοὺς θυμους μας.

Θὰ ἐλέγχουμε τὸ νευρικὸ μας σύστημα.

Ο ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τὰ Γραφεία τοῦ «Ἰλισοῦ», Δραγατσανίου 6, ὄροφος 6ος, (Πλατ. Κλαυθμώνος), εἶναι ἀνοικτὰ καθημερινῶς, πλὴν Σαββάτου 9—1 π.μ. Τηλέφ. Γραφείων 3246 837.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλοῦμεν, ἀποστέλλετε μὲ ταχυδρομικὴν ἢ τραπεζικὴν ἐπιταγὴν εἰς τὴν διεύθυνσιν: «Κωστὴν Μελισσαρόπουλον, Δραγατσανίου 6, Ἀθήνας, 122». Ἀποστολαὶ μὲ τραπεζικὰς ἐντολὰς μᾶς δυσκολεύουν.

ΑΛΛΑΓΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Τεύχη ἀποσταλέντα στοὺς κατωτέρω συνδρομητὰς μας, ἐπεστράφησαν ἀπὸ τὸ Ταχυδρομεῖον μὲ τὴν σημείωσιν: «μετώκησε» ἢ «ἄγνωστος». Παρακαλοῦνται ὅσοι τοὺς γνωρίζουν νὰ τοὺς εἰδοποιήσουν, ἢ νὰ μᾶς δώσουν τὰς διευθύνσεις των.

ΑΘΗΝΩΝ

Δημ. Γερμανός, Μεσσηνίας 3
Μάγδα Καλλιατακή, Δοιράνης 33
Ἀρ. Καλφικτόπουλος, Μακρυγιάννη 7, Φρεατὺς - Πειραιεὺς
Ἀ. Κρητικίδης, Δογάνης 103, Ταμπουρία - Πειραιεὺς
Ἡλ. Ντεγιάννης, Θεοφάνους 30 - 32
Μίνα Σημηριώτη, Χίου 42
Ἰω. Παπακωνσταντίνου, Μπουμπουλίνας 9, Καλλιθέα
Γ Σταματόπουλος, Ἀλ. Σούτσου 20
Ἰω. Σταυρουλάκης, Εὐπαλίνου 16

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Κ. Ἀντωνόπουλος, Δικηγόρος, Ζαΐμη 16, Πάτραι
Ἀλ. Ἀσπρογέρακας, Δ)ντὴς ΟΤΕ, Σῦρος

Ἀθ. Βασιλικός, Καστριτσίου 8, Θεσσαλονίκη
Στ. Βερροϊοπούλος, Πλ. Ὀμονοίας 34, Πάτραι

Παν. Δαβάκης, Λιμεναρχης, Χανιά
Λάζ. Εὐπραξιάδης, Κωστριτσίου 2, Θεσ)νίκη
Κων. Θεοδωρόπουλος, Βασ. Ὀλγας 117, Θεσ)νίκη

Παν. Καψάλης, Πτολεμαίων 2, Δράμα

Ἀθ. Λάμπρου, Ντεπῶ Θεσ)νίκη
Θεοδ. Μπακόπουλος, Μαιζώνος 100, Πάτραι

Τρ. Μωυσίδης, Δαρδανελίων 4, Καβάλα

Εμμ. Φασολής, Παπαναστασίου 18, Θεσ)νίκη

Γιαν. Δρουσιώτης, Δινηγόρος, Πάφος - Κύπρου

Κ. Λαζάρου, Τ.Κ. 23, Λεμεσός - Κύπρου

ΕΡΚΑΤΕΛΕΙΨΑΝ ΤΟΝ ΘΙΝΟΝ ΒΙΟΝ

Ἀνδρέας Εὐσταθίου, Ἀθηναί
Κωστὴς Καλλέργης, Ἀθηναί
Χρῖστος Παρασκευόπουλος, Καλαμάτα

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

(μὲ τὴ σειρὰ λήψεως)

Θαλὴ Ρητορίδῃ Ὁ ποιητὴς κι' ὁ κόρακας (Συμφωνικὴ Μπαλλάντα). Ρώμη 1977.

Φωξάνης Παυλᾶ Ἀνθὴ τῆς λήθης (ποίημα) Θεσσαλονίκη 1978.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Ἡπειρωτικὴ Ἑστία (Νοέμ. - Δεκ.)
Περιοδικὸ Ἑλληνίδων Βορ. Ἑλλάδος (Νοέμ. - Δεκ.)
Κρητικὴ Ἑστία (Δεκ., Ἰαν., Φεβρ.)

Ίδιοκτήτης: Έκδόσεις «Ίλι-
σός» Συν.Π.Ε., Δραγατσάνιου
6. Έκδότης - Διευθυντής: Κω-
στής Ν. Μελισσαρόπουλος,
Πλατ. Έθνικής Τραπέζης 3,
Φιλοθέη. Προιστάμ. Τυπογρα-
φείου: Ε. Σωτηρόπουλος &
Σία, Κερασινίου 72, Τ.Τ.
209-Τηλ. 5224728.

Τιμή τεύχους δρχ. 30
΄Αθήναι, Μάρτ. - ΄Απρ 1978

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ»

΄Αλεξ)πολις: ΄Ελ. Γιαννώτας
Βόλος: Γ. Κουκουβίνος
Δράμα: Φιλ. Τζάλλας
Ζάκυνθος: Ν. Ταμπαλής
΄Ηράκλειον: Λ. Κουντής
Θεσσαλονίκη: ΄Ιω. Στάσας, ΄Αν

Χρηστίδης

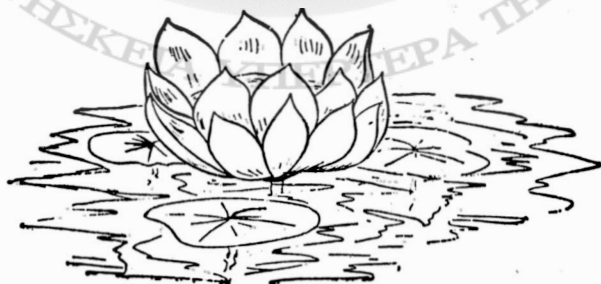
΄Ιωάννινα: Μιχ. Πραπίδης
Καβάλα: Κ. Παπαγεωργίου
Καλαμάτα: Π. Γκλεγκλές
Κέρκυρα: ΄Α. ΄Αθραμίδης, Κ. ΄Αγίους
Κομοτινή: ΄Ιω. Σαμουρκασιδής
Λαμία: Κ. Φαλίδας
Λάρισα: Βασ. Παπαζήσης
Μυτιλήνη: ΄Αριστ. ΄Αρμούντας
Πάτραι: ΄Αθ. Κοντοσάκας
Σύρος: Π. Ζαραφωνίτης
Χαλκίδα: Γ. Λάμπρου
Χανιά: Ν. Βαρδάκης
΄Αμμόχωστος: ΄Ανδρ. Τσόκκος
Λεμεσός: ΄Αντώνιος Στυλιανού
Λευκωσία: ΄Αχ. Ζαβαλλής
Πάφος: Κ. Καθητζιώτης
΄Ισταμπούλ: Γ. Βακαλόπουλος

Σμύρνα (΄Ιαν - Φεβρ.)
Κρίκος (΄Ιαν. - Φεβρ.)
Λαογραφική Κύπρος (Γεν. - ΄Απρ.)
Χρονικά (Φεβρ.)
Κρητικό Βήμα (Φεβρ.)
Πνευματική Κύπρας (Φλεβ.)
Πολιτικό Κριτήριο (Μάρτ.)
΄Ο Φυσιολάτρης (Μάρτ. - ΄Απρ.)

ΒΙΒΛΙΑ ΕΙΣ ΚΥΠΡΟΝ

΄Αντ. Στυλιανού, Βιβλιοπωλείον,
Σαριπόλου 15, Λεμεσός.

ΣΤΥΝΔΡΟΜΗ 1978 Δρχ. 150
΄Εξ/κού \$ 6, ΄Αεροπ. \$ 10

Τὸ ὠραιότερο δῶρο
ΕΝΑ ΚΑΛΟ ΒΙΒΛΙΟ

Βλέπε Τιμοκατάλογον Βιβλίων
εἰς σελ. 2 ἐξωφύλλου

(Ἀποστέλλονται ἐλευθερά ταχυδρομικῶν τελῶν)

Ἐγγράψετε νέους συνδρομητὰς

Συνδρομὴ 1978 δρχ. 150 (ἐξωτερικοῦ \$ 6.00)
ἀεροπορικῶς \$ 10.

Ὅλοι οἱ συνδρομηταὶ ἐσωτερικοῦ ἔχουν δικαίωμα
νὰ ἀγοράζουν τοὺς τόμους ἐπιλογῆς

Α' Τριετίας 1956 1957- 1958

Β' Τριετίας 1959-1960-1961

ἕκαστον πρὸς δρχ. 160 ἀντὶ δρχ. 200

Ἡ συνδρομὴ τοῦ 1978 εἶναι δρχ. 150. Διὰ τὸ Ἐξωτερικὸ \$ 6.
ἀεροπορικῶς \$ 10 —

Αἱ συνδρομαὶ ἢ ἀντίτιμον βιβλίων νὰ ἀποστέλλωνται μὲ
ταχυδρομικὴν ἢ τραπεζικὴν ἐπίταγην ἐπ' ὀνόματι Κωστῆ Μελισ-
σαροπούλου, Δραγατσανίου 6, Ἀθῆνας 122. Ὅχι ἐπ' ὀνόματι
«ΙΛΙΣΟΥ». Ὅχι μὲ τραπεζικὴν ἐντολὴν

Κυκλοφορεῖ

τὸ βιβλίον

Dr Annie Besant

Ἡ Ἀπόκρυφη Ζωὴ
τοῦ ἀνθρώπου

Μετάφραση

Αἰμιλίας Ἰβου

Δρχ. 80